

ΕΒΔΟΜΑΘΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 9.

ΤΟΜΟΣ Β'.

20 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1892.

ΛΕΙΨΑΝΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΝΑΩΝ ΕΝ ΤΟΙΣ ΑΓΙΑΣΜΑΣΙΝ.*

Ἡ τοιαύτη θεωρία κατὰ τὸ πλεῖστον ἀντίκειται εἰς τὴν ἱστορίαν. Παράδειγμά τι τῶν ἐγγειτόνων ἀρκεῖ τοῦλάχιστον ἤρκεσε ἵνα μὲ ἐνιδύσῃ εἰς τὴν ιδεάν ταύτην· ἔστιν ὁ ναὸς τῶν Ταξιαρχῶν ἐν Βαλατά, ἔχων ἐντὸς τῆς περιοχῆς αὐτοῦ δύο ἀγιάσματα, τὸ τῶν Ταξιαρχῶν καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Νικολάου· ἄρα ζητήσωμεν δύο ναοὺς αὐτόθι; Ἄλλ' αὐτὸς ὁ τῶν Ταξιαρχῶν ναὸς ἄχρι τῶν ἀρχῶν τῆς παρουσίας ἑκατονταετηρίδος εἶχε πάτρωνα τὸν ἅγιον Νικόλαον, ἐνίοτε δὲ καὶ πρὸ διακοσίων μόλις ἐτῶν παρὰ τοῦ πλήθους Ἄρχιστράτηγος ἐκαλεῖτο, μετακομισθείσης εἰς αὐτὸν εἰκόνας τινὸς τῶν Ταξιαρχῶν ἐκ τοῦ ὁμωνύμου παρὰ τὴν πύλιν Βαλατᾶ ἀρμενικοῦ (πρότερον ἡμετέρου) ναοῦ.—? Πρέπει λοιπὸν δύο ναοὺς ἵνα ζητήσωμεν ἐκεῖ, ὅπου μόνος εἰς ἐκεῖτο ἐπὶ τρεῖς ἰσως αἰῶνας, ὁ τοῦ Ἁγ. Νικολάου, μεταβαλὼν πάτρωνα ἅγιον πρὸ μῆς ἑκατονταετηρίδος;—Μὴ ζητῶμεν ἀδύνατα.

Ἀναφέρων βυζαντινοὺς ἱστορικοὺς, ἐννοῶ τοὺς δοκίμους, διότι τούτων τε καὶ τῶν ἱερογράφων καὶ συναξαριστῶν ἀπαιτεῖται ἡ μαρτυρία· συνδυαζομένη δ' αὕτη πρὸς τὰ κατὰ καιροὺς εὐρησκόμενα λείψανα τῆς δοκιμῆς καὶ τῆς τέχνης ἐν γένει τῆς βυζαντινῆς συντελεῖ τὴν ἀκριβῆ γνῶσιν τῶν ζητουμένων ναῶν· ἐνίοτε δὲ γίνεται μνεῖα παρὰ τισὶ τούτων καὶ τινῶν ἀγιασμάτων, ἀλλ' ἡ τοιαύτη μνεῖα ἀνάγει τὴν γένεσιν αὐτῆς οὐχὶ εἰς ἀρχαίους χρόνους. Ὁ φίλτατος Ἡλίας Ἀλεξανδριδὴς ὑπέμνησέ μοι πρὸ μικροῦ τὸ λούμα τῶν Βλαχερνῶν—ἐγὼ δὲ προστίθημι καὶ τῶν Ἀρσοβίνδου—καὶ τὸ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ὡς παρὰ βυζαντινοῖς ἀναφερόμενα, καὶ καθὼ ἀγιάσματα· ὁ

δὲ πρόεδρος τοῦ ἡμετέρου τμήματος κ. Γεώργιος Π. Βεγλερῆς ὑπενομιεῖ με ὅτι «πάντες οἱ ναοὶ τῶν βυζαντινῶν εἶχον λούματα». Ἡ γνώμη τοῦ τελευταίου δέον ἵνα διατυπωθῆ, καθὼς ἐζητήσα καὶ προηγουμένως, ὅπως ἐπ' αὐτῆς ἐπιστημονικῆ γένηται συζήτησις. Ἡ γνήμη τοῦ πρώτου δέον ἵνα συμπληρωθῆ. Κακῶς ἐκλαμβάνουσιν οἱ πλείονες τὰ λούματα· λῖαν ἐσφαλμένως οἱ μεταφράσαι ἐγραψαν αὐτὰ balneum. Οὐδαμῶς ἦσαν τοιαῦτα. Μοὶ φαίνεται δὲ δύσκολον ἵν' ἀποδείξῃ τοῦτο οἰοσθῆποτε πολυμαθὴς καὶ καλὸς βυζαντινολόγος, οὕτινος ἀποκρούσω γνώμην ὁμοίαν.

Ἡ μνεῖα ἀγιασμάτων παρὰ χριστιανοῖς ἔστιν ἀρχαιοτάτη, διότι γινώσκομεν τὴν ἐν Βηθεσδα κολληθήραν, εἰς ἣν ὁ «πρώτος ἐμβάς» μετὰ τὴν ὑπ' ἀγγέλου «κατὰ καιρὸν» ταραχὴν τοῦ ὕδατος ὑγίης ἐγένετο. Ἄλλ' ἡ μνεῖα τῶν λοιπῶν βυζαντινῶν ἀγιασμάτων ἔστι, κατ' ἐμὲ, νεώτερα τοῦ Η' αἰῶνος. Ὁ λουτήρ καὶ τὸ λούμα τῆς Πηγῆς καὶ τῶν Βλαχερνῶν ἀναφέρεται παρὰ Πορφυρογεννήτῳ, δὴλά γε δὴ κατὰ τὸν Γ' αἰῶνα. Ἀλλὰ τὰ γινόμενα ἐν τῷ τῆς Πηγῆς ἀγιάσματι θαύματα ἀναφέρονται ὑπὸ Νικηφόρου Καλλιπτοῦ τοῦ Ξανθοπούλου κατὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα. Ἀρχαιοτάτον ἠγιασμένον ὕδωρ καὶ θαυματουργὸν παρίσταται τὸ ἐν Κόναις ἢ Κολοσσαῖς τῆς Φρυγίας, μετ' αὐτὸ τὸ τῶν Φερμίων τῆς Γαλατίας. Ἰσως καὶ ἐν Σωτηροπόλει τῆς Βιθυνίας, ἐπίσης ὡς ἀρχαίον παρίσταται τὸ λούμα τοῦ ναοῦ τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ ἐν Τοῖς Εὐσσεδίου, νεώτερον δὲ τὸ λουτρὸν τοῦ ναοῦ τῆς Θεοτόκου τοῦ Νεωρίου.

Πλὴν τοῦ τελευταίου, τὰ λοιπὰ ἀναφέρονται παρὰ Παντολέοντι διακόνῳ καὶ χαρτοφύλακι τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἀλλ' ὁ χρόνος τῆς ἀκμῆς τοῦ Παντολέοντος ἔστι νεώτερος τοῦ ΙΒ' αἰῶνος, ὡς ἔστιν ἰδεῖν παρὰ Oudini ἐν τοῖς Comment. de Scriptoribus Ecclesiae antiquis, τόμ. Γ', στήλη 229—230. Ὁ δὲ Συναξαριστὴς τοῦ Μαυρικίου ἀναφέρων καὶ τοῦτο καὶ τὸ τῆς Θεοτόκου τοῦ Νεωρίου πάντως ἐγράφη

(*) Ἴδε ἀριθ. 8, σελ. 144—145.

μετὰ τὸν Ι' αἰῶνα· ἐν τῷ περὶ Νεωρίου ἄρθρῳ ἀναφέρονται, (ὡς καὶ ἐν πλείστοις ἐπέροις) οἱ βασιλεῖς οἱ κατόπι τῶν Εἰκονομαχῶν καὶ ὁ Ρωμανός, ἴσως ὁ Λακαπνός. Τί σχῆμα ἔφερον αἱ πηγὰὶ ἢ οἱ κόλυμβοι τῶν ἁγιασμάτων τούτων ἄγνωστον ἐπακριδῶς. Τὸ λούμα τῶν Βλαχερνῶν προέχει τὸ ἁγιασμένον ὕδωρ ἀπὸ τῶν χειρῶν ἀναγλύφου τινος, ὡς λέγεται, παριστῶντος τὴν Θεοτόκον, ἥτοι ἀναγλύφου τῆς Πέρας, ἥς ἀψήρεσαν τοὺς ὑπὸ τὰς χεῖρας λεόντας· ἴσως ἐσχηματίζετο ὑπ' αὐτὸ κόλυμβος, εἶδος εὐρείας δεξαμενῆς, ἥς ἐν τοῖς ὕδασι οἱ πιστοὶ κατεδύοντο. Τῶν Γερμίων ἡ πηγὴ πιθανῶς ἦν τοιοῦτος κόλυμβος, ἀλλ' αὐτὴ μόνον εἰς τοὺς ἐν αὐτῇ ἰχθύες ὄφειλε τὴν θαυματουργὸν αὐτῆς ιδιότητα· τοῦτο λέγει Παντολέων ὁ χαρτοφύλαξ. Τὸ ἁγιασμα τῆς Θεοτόκου τοῦ Νεωρίου ἦν αὐτὸ τοῦτο «λουτρὸν» κτισθὲν ὑπὸ τοῦ πατρικίου Ἀντωνίου κατὰ τοὺς χρόνους Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρου (μετὰ τὸ 842), ἤρξατο δ' εἰκοτὲ ἵνα θαυματουργῆ. Τὸ ἁγιασμα τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ ἐν τοῖς Εὐσεβίου ἀναφέρεται παρὰ Παντολέοντι, μνηστικῶς μὲν οἰοῦν ἐν παρόδῳ λουτρῶνος τινος ἐν τῷ ναῷ τούτῳ. Πάντα δὲ τὰ θαύματα ἀποδιδόντος εἰς εἰκόνα τοῦ Ἀρχαγγέλου, οὐχὶ δ' εἰς πηγὴν ὕδατος ἁγιασμένου. Τὸ δὲ ἐν Χώνας σημεῖοῦται ὡς ὕδωρ ἀναβλύζον ἐκ γῆς. Ἐργον εἶσθε δυσχερέστατον ἢ ἀνεύρεσις τῆς πρώτης δοκιμῆς περὶ ἐκείνου τούτων μαρτυρίας· ἐν γένει δ' ἐγὼ καὶ συλλήβδην ἐξετάζων κρίνω ὅτι πᾶσαι αἱ μαρτυρίαι περὶ ἁγιασμάτων εἰσι νεώτεραι καὶ τοῦ Η' καὶ τοῦ Θ' αἰῶνος, νομίζω δὲ ταύτας γέννημα τοῦ μεταξὺ τῶν εἰκονολατρῶν καὶ τῶν εἰκονομαχῶν ἀνταγωνισμοῦ.

Τόσον ὅμως ὀλίγα, ἐν ὁμοίᾳ πρὸς τὴν ἀνάριθμον πληθύν τῶν τῆς σήμερον ἁγιασμάτων, ἀναφέρονται παρὰ τοῖς ἱερογράφοις καὶ τοῖς ἱστορικοῖς τῶν βυζαντινῶν, ὥστε ἡ πρὸς τὰ σημερινὰ ἀναλογία τῶν παρ' ἐκείνοις γνωστῶν καταπὰ μνηστικῆ· ὡς ἡμῶν ἐπὶ τοῖς ἑκατόν· οὔτε ἐν διπλασίᾳ.

Πῶς ὅμως οἱ χρονογράφοι διωπῶσι περὶ τῶν ἐν τοῖς ἁγιασμασι γινόμενον θαυμάτων; Ἐγίνοντο θαύματα κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς αἰῶνας ἐντὸς τῶν ἁγιασμένων ὑδάτων; Τίθημι καὶ πάλιν ἐνταῦθα πρὸ ἡμῶν ἱστορικὴν ἀποψιν τοῦ προβλήματος. Ἀλλὰ πρὸ τούτου δέον ἵνα χωρίσωμεν τὴν ἱστορικὴν καὶ τὴν τεχνικὴν ὄψιν τῆς ἡμετέρας ἐρευνῆς καὶ συζητήσεως ἀπὸ τῆς ὑπερφυσικῆς ὄψεως, ἵνα μὴ φανώμεν χαλεπώτερα ζητοῦντες, ἰσχυρότερα δ' ἡμῶν πολυπραγμονοῦντες. Πηγὴ τις ἐστὶ θαυματουργῶς ἀφ' ἧς στιγμῆς ὁ πρῶτος νοδὸν εἶδεν αὐτὸν πρῶτον θεραπευόμενον δι' αὐτῆς καὶ ἐν αὐτῇ. Τὸ τοιοῦτον ἐγίνετο, καὶ γίνεται, διότι πιστεύομεν εἰς τὸ δυνατόν τοῦ πράγματος. Ὡστε, ἐὰν ἀποδειχθῆ ὅτι παρ' ἁγιασματί τινι θαυματουργῶ βυζαντινὸς ἔκειτο ναὸς, ἄρα γὰρ προστίθεται κύριος μῦθος εἰς τὸ θαῦμα; Καὶ τανάπαλιν· ὅταν ἀποδειχθῆ ὅτι ἀφ' οὗ τόπου κείται νῦν ἁγιασμα οὐδὲν ἐκεῖ ἴχθος ἔκειτο βυζαντινοῦ ναοῦ, στερεῖται τοῦτο τῆς θαυματουργοῦ αὐτοῦ ιδιότητος; Μὴ ζητῶμεν λοιπὸν ἐπιμόνος ἱεράς οἰκοδομῆς ἴχνη ἐν τοῖς σημερινοῖς ἁγιασμασιν, μηδὲ παρέλκομεν τὴν ἡλικίαν τῶν ἀνευριστικῶν παρ' αὐτοῖς κτιρίων, ἐπιθυμοῦντες ἵνα προσπορίσωμεν οὕτως εἰς αὐτὰ μέτρον ἀγιότητος περιττόναυτοῖς.

Ἐπανέρχομαι εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν θαυμάτων, ὅπως ὀλιγοπίστους καὶ πολυπίστους καταστήσω μέτοχους τῆς ἀπορίας μου, διατί οἱ βυζαντινοὶ χρονογράφοι διωπῶσι περὶ τῶν ἐν τοῖς ἁγιασμασι θαυμάτων. Ταῦτα ἐγίνοντο εἰς πολλοὺς, ἀπὸ μεγάλου μέχρι μικροῦ, εἰς ἄρχιερεῖς καὶ πατριάρχας, εἰς αὐτοκράτορας, βασιλίδας, ὑπάτους, πατρικίους, κωλοὺς, τυφλοὺς, ἀναπήρους, καὶ δὴ καὶ ποτε εἰς νεκρόν. Ἦσαν οὐχὶ κοινὰ καὶ συχνὰ καὶ συνήθη τὰ θαύματα ταῦτα· διότι τὸ σύνθημα καὶ κοινὸν οὐκ ἐστὶ θαῦμα, διότι τὸ θαῦμα κείται ἔξω τοῦ νόμου, ἔξω τῆς τάξεως, θεία βουλὴ καὶ κινδεδονία τῇ περὶ ἡμᾶς παραβιαζομένης· ἐνθὲ τὸ συχνῶς γινόμενον ἀποτελεῖ κανόνα καὶ νόμον. Ὡς γεγονὸς ἔκτακτον τὸ θαῦμα καθήκον εἶχον ἵνα μὴ παρασιωπήσωμεν οἱ βυζαντινοὶ χρονογράφοι, καὶ πρὸ πάντων τὰ ἐν τῇ Πηγῇ. Ὁ τοῦ Μαυρικίου Συναξαριστῆς ἀναγράφει ἐν θαῦμα γινόμενον κατὰ τὴν Ζωοδόχον Πηγὴν, καὶ τούτου μνησίαν ἤγειν ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν τὴν 16 αὐγούστου, ἀλλὰ τοῦτο τὸ καὶ μόνον ἀναφερόμενον ἐν τῷ Συναξαριστῇ ἦν ἡ τοῦ ἁγιασματος ἐξάντησις καὶ αὐθις ἀνάδοσις, καὶ οὐδὲν περιέργον ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐορτάζεται ἡ ἀνάμνησις φοβεράς τινος ἀπειλῆς σεισμοῦ, συγχρόνου πιθανῶς, καθ' ὃν ἴσως ἐξηράνθησαν πηγὰὶ τινες καὶ πάλιν ἀνέβλυσαν. Ἀναφέρεται παρὰ Κεδρονῶ νομίζω τῷ 857 ἢ 858 σεισμῶς (τόμ. Β', σελ. 173), καθ' ὃν «ἐγένοντο ποταμῶν ἀφάνειαι καὶ πηγῶν», ἀλλ' ἐγὼ φηροῦ ὅτι ὁ παρὰ τῷ Συναξαριστῇ σεισμὸς ἦν ὁ τῆς 13 αὐγούστου 1032 ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ καὶ κατὰ τὴν πρώτην ὥραν τῆς νυκτὸς ἐπιγεγόμενος· κἂν ἀποδεξώμεθα δ' ὅτι ἦν ὁ τῆς 15 αὐγούστου 551 γινόμενος (Θεοφ. Α', σ. 354, Κεδρ. Α', σελ. 674), εἰ καὶ Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος ἀναγράφει τοῦτον εἰς τοὺς χρόνους Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου, ὁ Συναξαριστῆς ἀναγράφει μεταξὺ τῶν θαυμάτων ἐν γεγονὸς οὐχὶ συνήθες· διατί δὲ διωπᾷ ἕτερα τοσαῦτα;

Ἄλλ' οἱ χρονογράφοι, καὶ κυρίως οἱ φηλαρότεροι μεταξὺ τούτων, ὡς λ. κ. ὁ Κεδρονός, εἰσὶν ἀνεξήγητοι ἐν τῇ διωπῇ αὐτῶν. Παρ' αὐτοῖς ἀναφέρονται σεισμοὶ γινόμενοι μετὰ φιλανθρωπίας (δηλ. θανάτου 250000 ἀνθρώπων ἐν Ἀντιοχείᾳ μόνον), βροχὴ κίνεως ἐξ οὐρανοῦ, ἐμφάνειαι ἀσπίλου (ἀσπερου) ζώου μουσικοῦ, ὄραματα πατριαρχῶν βλέπόντων τοὺς συνοδικοὺς αὐτῶν ὑπὸ μορφᾶς αἰλούρων ἢ γοῖτων, αἰγῶν, ὄνων κτλ. θαῦμα κατὰ τὴν ὑπὸ Δευτερίου βάπτισιν τοῦ ἄρειανου Βάρδα, κατὰ τὴν ἔψησιν παιδὸς ἐν κλιβάνῳ τινι, θαύματα κομβωτοῦ καὶ χυμευτοῦ, καὶ κινδὸς πνευματώδους, γεννήσεις παιδίων ἀνευ ὀφθαλμῶν καὶ χειρῶν καὶ ποδῶν, γεννήσεις κινδὸς ἐξάποδος, ἐμφάνειαν ἀνθρωπομορφῶς ζεύγους ζῶων ἐν τῷ Δέλτα τοῦ Νείλου, καὶ ἕτερα πλείστα, ὅμοια τούτοις, ἀπίστευτα καὶ πιστευτὰ, ἀνόητα, δυσνόητα· καὶ ἐν τούτοις οὐδὲν παρ' αὐτοῖς ἀναφέρεται γινόμενον ἐν τοῖς ἁγιασμασι θαῦμα. Διότι—οὐδὲ χωρεῖ ἐνταῦθα ἀμφιβολία—διότι οὐδὲν ἐγίνετο, ὅτι οὐδ' ὑπῆρχον ἁγιασματὰ κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας, ἴσως οὐδὲ μέχρι τοῦ Ι' ἤσαν τοσοῦτο πανηγυρικῶς γνωστά. Διὰ τίνα δ' αἰτίαν ἕτεραν παραδίδουσιν εἰς διωπᾶν τὰ τοιαῦτα θαύματα, μαρτυρεῖ δ' αὐτὰ μόνον ὁ Κάλλιστος;—Ἡ μὴ νομίζη τις ὅτι ἐσχη-

μάτισαν Ἐταιρίαν τινα καὶ συμφωνίαν πρὸς ἀλλήλους οἱ συναξαρισταὶ μὲν ἂν ἀναφέρωσι τὰ ἐν τοῖς ἀγιάσμασι θαύματα, καὶ μάλιστα ὀκτὼ αἰῶνας μετὰ τὸ γενέσθαι τὸ θαῦμα, οἱ δὲ χρονολογοῦντες ἂν γράψωσι περὶ γεγονότων περιέργων ἑτέρας φύσεως;

Ἐπιθυμῶ ἂν συγκεφαλαιώσω ὅ,τι εἶπον καὶ ὅ,τι φρονῶ, ὅπερ ἐπὶ πλείον ἀδυνατῶ ἂν ἀναπτύξω.

Εἶδομεν ὅτι ἡ παραδοχὴ τῆς θεωρίας τῶν ἐπιμύθων ζητούντων ναοὺς ἐν τοῖς ἀγιάσμασιν ἀποδεικνύσιν ὅτι φερόμεθα καὶ κατὰ τῆς ἱστορίας καὶ κατὰ τοῦ ὁρθοῦ λόγου. Κἂν μικρὸν ἐξετάσωμεν τὸ θέμα, πειθόμεθα ἀποδειχθέντος καθάπαξ ὅτι διὰ τῆς σιωπῆς αὐτῶν ἐπὶ τῶν θαυμάτων οἱ τὰ παραδοξότερα ἰκνηλατοῦντες χρονολογοῦντες δεκνύουσιν ὅτι οὐχ ὑπῆρχον ἀγιάσματα πρὸ τοῦ Θ' αἰῶνος οἷα τὰ παρ' ἡμῖν. Ἐάν δὲ γινώσκωμεν ὅτι πολλὰς ὕδατος πηγὴ μετὰ δευτέρου ἀνέβλυσεν ἐν ᾧ τόπῳ πρότερον οὐκ ἦν, πρὶν ἐξετάσωμεν πότε τὸ τοιοῦτον ἐγένετο, προπετὲς τὸ λέγειν ὅτι παρὰ τῆς πηγῆς ἦν ναός. Ἐνθα δὲ πλῆσιον ἢ μακρὸν ὑπῆρχε κινστέρνα, νυμφαῖον, ἢ λουτρόν, καταστραφὲν ἀπὸ πολλοῦ, οὗ τὸ ὕδωρ ὅμως ῥεεῖ κατὰ διευθύνσεις ἀγνώστους ἡμῖν, ἀλλ' οὐχὶ βεβαίως ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, τί πρέπει ἂν ἀναζητήσωμεν ἐκεῖ; Πῶς δὲ ἂν ἀποδεξώμεθα ὅτι, κλιθὸν ὑπαρχόντων ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τοῖς πέριξ σήμερον ἀγιάσματων, ἰσάριθμοι λοιπὸν ὑπῆρχον παρὰ βυζαντινοῖς ναοί, ἐνῶ καὶ οἱ 470, οὓς γινώσκωμεν, ἴσως ἀποδεικθῶσιν οὐδὲ 300, τέως ὄντος ἀδιορίστου πῶσα μετέλλαξεν ἕκαστος ναὸς ὀνόματα; Δυσκόλως ἀποδεικθῆσεται ὅτι ἕκαστος αἰὼν εἶδεν ἐν τῇ πρωτευούσῃ καὶ τοῖς πέριξ συνυπάρχοντας τριακοδύους ναοὺς.

Ἐπάρχει περιπτώσεις ἑτέρα, ἢν δέον ἂν μὴ παραδράμωμεν, ἢ μᾶλλον δύο περιπτώσεις· ἢ μὲν ὅτι τινὰ τῶν ἀγιασμάτων ἠλλάξαν κοίτην, ἕτερα δὲ πάλιν ἠλλάξαν τὸν πάτριον ἅγιον τοῦθ' ὕπερ ἐπιθυμῶ ἂν πιστεύσῃ ὁ ψιλτάτος Ἐλ. Ταπεινός· διὰ τοῦτο δ' ἀδύνατον ἂν ζητήσωμεν ναὸν ὑπὸ τὸ αὐτὸ ὄνομα δι' ἕκαστον αἰῶνα ἐν ἀγιάσματι τινι, ὅλως δ' ἄνόητον τὸ ζητεῖν παρ' ἀγιάσματι τινι ναὸν βυζαντινὸν πρὶν μάθωμεν πότε μετετέθη ἐκεῖ τὸ ἀγίασμα, ὡς ἐν τῷ τῶν 40 Μαγύρων, ὡς ἐν τῷ Θεράποντι Χριστῷ, ἀγιάσματι, οὗ τὴν κοίτην μετετόπισαν πρὸ ἑβδομήκοντα ὀχθεῶν ἐτῶν, ὑπὸ τὴν ἐπιστάσιαν τοῦ κάλφου Χατζῆ Νικολῆ Νικητάδου, διατελοῦντος ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ ἀειμνήστου σουλτάνου Μαχμούτ Β'. Ἄλλ' ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἀγιασμάτων, τὴν τελευταίαν, ἐπ' αὐτὸν ὀχθεῶν τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, κερῶς ἀπὸ τοῦ 1824, μετωνυμίαν, ὀφείλομεν εἰς τὸν ἀειμνήστον πατριάρχην Κωνσταντῖνον Β' τὸν ἀπὸ Σιναίου. Ὅ,τι ἔλεγεν ἐκεῖνος πρὸς διδασκάλους, πρὸς ἐπιτρόπους ἐκκλησιῶν, πρὸς ἀρχιερατικῶς ἐν ἐνορίαις προϊστάμενους, ἦν θέσφατον, διότι ἐπωνυμεῖτο ὁ γεγραφὸς ἄγιος «σοφός»· οὕτω δὲ ληπόντες τινὲς λογιώτατοι τὰς παλαιὰς ὀνομασίας τῶν ἀγιασμάτων ἐδίδον, κατὰ τὰ παρ' αὐτοῦ χρησιμοδοτούμενα, νίας.

Λάβωμεν ὑπὸ μελέτην, καὶ τὴν ὄψιν ταύτην, ὅτι διὰ τῆς θεωρίας τοῦ κατὰ πᾶν ἀγίασμα προϋπάρχειν ναὸν, εἰσάγομεν ἀρχὴν ὅτι, κρημνιζομένου ναοῦ τινος ἀναβλύζει ἀγίασμα. Δυστυχῶς παρ' οὐδενὶ τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας εἶρον διατυπωμένον

τοιαύτην διδασκαλίαν, καὶ πόρισμα τοιοῦτον. Οὐδ' αὐτὸς ὁ Νικόδημος εἶπε τοῦτο.

Φρονῶ ὅτι τέσσαρας ἔχομεν ἀπόψεις τοῦ ζητήματος. Τὴν ἱστορικὴν, τὴν τεχνικὴν, τὴν ἐπιστημονικὴν, τὴν τοπολογικὴν. Ἀπαραίτητόν ἐστὶ ἂν ἐξετασθῶσι τὰ γραφόμενα τῶν ἱστορικῶν καὶ τῶν πρακτικῶν τῶν ἁγίων τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας Συνόδων, καὶ τῶν Συναξαριστῶν, ἐτι δὲ καὶ αὐταὶ αἱ κοινολαϊτικῆς παραδόσεις. Ὅπου σιωπῶσι πάντες, ἱκανοποιούμεν τὴν περιέργειαν ἡμῶν διὰ τῆς τεχνικῆς ἐξετάσεως, ἐρευνῶντες τὰ παρὰ τῷ ἀγιάσματι λείψανα τῆς οἰκοδομικῆς, τὴν ἠλικίαν αὐτῶν καὶ τὸν προσορισμὸν καὶ τὸν τρόπον καὶ τὴν διεύθυνσιν τοίχων καὶ θεμελιῶν καὶ τὰ παραπλάσια. Ὅπου δὲ οὔτε ἡ μία ἐξετάσις ἱκανοποιεῖ ἡμᾶς οὔθ' ἡ ἑτέρα, μὴ ἐπιμείνωμεν ἰκνηλατοῦντες λείψανα ναῶν μηδέποτε, πιθανῶς, ὑπαρξάντων. Ὅπου δὲ γινώσκωμεν ὑπάρξαντα λουτρόν, ἢ νυμφαῖον, ἢ κινστέρναν, τὰ δὲ λείψανα τῆς οἰκοδομικῆς καὶ ἐν γένει πᾶσα αὐτὴ δεκνύουσι πᾶν ἕτερον ἢ ναὸν προϋπάρξαντα, πᾶσα ἔρευνα τυγχάνει ματαιοπονία. Ὅπου ἐπίσης ἀπαντῶμεν ὑπερκεῖμενα τρία καὶ τέσσαρα ἀγιάσματα, τὸ πρῶτον τούτων ἀποδεχόμενοι, περιττὸν ἂν ζητήσωμεν εἰς τὰ κατώτερον τοῦ πρώτου κείμενα ναὸν, διότι τὸ αὐτὸ ἐκεῖνο ὕδωρ ῥεόν ἐσχημάτισε τὰ ὑποκείμενα. Ἐν δὲ μέρεσιν, ἐν οἷς ἄριστα γινώσκωμεν ὅτι μετετοπίσθη ἢ κοίτη τοῦ ἀγιασματος, ματαιοποιεῖ τις ζητῶν ναὸν βυζαντινόν. Ἐπίσης ὅμως εἰσὶ γνωστὰ πᾶσιν ἀγιάσματά τινα, ἅπερ ὑπεδείχθησαν κατ' ὄναρ εἰς εὐλαβεῖς ἀνθρώπους· καὶ αὐτοὶ πιθανῶς ἀπέγραψθε πρὸς ἀναζητησὶν ναοῦ παλαιοῦ. Πρὶν ἀπέλθῃτε, θωρακίσθητε διὰ τοῦ ΠΓ' κανόνος τῆς ἁγίας ἐν Κερθαγένῃ Συνόδου, διαταξάσης ὅπως «ὅσα δι' ἐνυπνίων καὶ ματαίων ἀποκαλύψεων ἀνθρώπων τινῶν ὅπουδήποτε καθίστανται θυσιαστήρια παντὶ τρόπῳ τὰ τοιαῦτα ἀποδοκιμασθῶσι». Ταῦτα σήμερον ὑποβάλλω ἡμῖν περὶ τῶν παρ' ἡμῖν ἀγιασμάτων, ἀντεχόμενος στεργῶς τῶν ἱστορικῶν πορισμάτων, ἀλλὰ καὶ τῆς διδασκαλίας τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας.

Πολλὰ τοιαῦτα ἐξετάσας, ἀκούσας δὲ πολλὰ περὶ τούτων ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν, ἐσχημάτισα πεποιθὸν ὅτι κατὰ τὸ πλείστον οὐχ ὑπῆρχε παρὰ βυζαντινοῖς ναὸς ἐν ᾧ τόπῳ κεῖται σήμερον ἀγίασμα. Βεβαίως τινὲς ἐξ ἡμῶν, ἀγαπητοί, καὶ αὐτὸς ἐγὼ θέλωμεν εὔρει παραδείγματα ποιοῦντά τινας ἐξαιρέσεις. Ἀλλὰ τίς εἶπεν ἡμῖν ὅτι ὁ κανὼν οὗτος, ὃν παράγω νῦν, ἀποτελεῖ δῆθεν ἐξαιρέσιν τοῦ γνωστοῦ γενικοῦ κανόνος ἐκεῖνου, καθ' ὃν οἱ κανῶνες ἔχουσιν ἕκαστος μίαν ἢ πλείονας ἐξαιρέσεις;

ΜΑΝΟΥΗΛ Ι. ΓΕΒΕΛΩΝ.

ΠΕΡΙ ΓΕΝΕΣΕΩΣ ΤΗΣ ΚΑΘΩΜΙΛΗΜΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

κατά Γ. Ν. ΧΑΤΖΙΔΑΚΙΝ*.

Ἄλλὰ καὶ ἐν τῇ τῶν προθέσεων συντάξει ἡ αἰτιατ. ἐξενίκησεν. Ἡ ἀπὸ παρὰ Θεοφραν. Χρον. 75,25 ἀπὸ Ἀντιόχειαν, 428,1 ἀπὸ δεκάτην, Πορφυρ. 211 ἀπὸ τὴν μέσην, 580 ἀπὸ Ἰσπανίαν, Λέων Γραμμ. 232,18 ἀπὸ ὦσαν πέμπτην, ἢ μετὰ (ἀντὶ μετὰ γεν.) παρὰ Θεοφραν. 174 μετὰ τὰς θυγατέρας ὁμοῦ, ἢ σὺν παρὰ Προδρ. 3,634 σὺν τὴν ζήτησιν, ἢ ἀντὶ παρὰ Διοσκ. 3,33 ἀντὶ τὰς ἐκλύσεις καὶ λειποθυμίας. Ἄλλὰ καὶ ἡ παλαιὰ προσωπικὴ δοτικὴ ὡς τὸ πολὺ διὰ προθέσεων μετ' αἰτιατικῆς ἀναλύεται, ὥστε συνηθεστέρα ἐγένετο ἢ μετὰ προθέσεων χρήσις τῆς αἰτιατικῆς, καὶ τὸ τελικὸν δὲ καὶ ἀναγκαστικὸν αἷτιον δι' αἰτιατ. ἀντὶ διὰ δοτικ. μετὰ τῆς ἐπὶ ἐκφέρεται. Ἀποκρ. Εὐαγγέλ. 147 ἠπόρησεν ἐπὶ τσοσάτην ἀπολογία (ἀντὶ ἐπὶ τσοσάτην), Ψαλμ. 17 τοὺς ἐπαρισταμένους ἐπ' ἐμὲ (ἀντὶ ἐπ' ἐμοί), Ἀποκρ. Εὐαγγέλ. 283 διεμερίσατο πρὸς ἑαυτοὺς τὰ ἱμάτια (ἀντὶ ἑαυτοῖς, πρβλ. Εὐαγγέλ. Ἰωανν. 19,24 διεμερίσατο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, ὡς ἐν Ψαλμ. 22,18), Ἀποκρ. Πρῆξ. 34 ἀρμόζει εἰς τούτους (ἀντὶ τούτοις), Ψαλμ. 118 ἀγαλλιάσομαι ἐγὼ ἐπὶ τὰ λόγια σου, ἦρεσα ἐπὶ τὰ κρίματα (ἀντὶ ἐπὶ τοῖς λόγοις. . . ἐπὶ τοῖς κρίμασι). Παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς μάλιστα δύναται τις ἀπταιστως νὰ εἴπῃ καθόλου ὅτι προτιμᾶται ἢ μετ' αἰτιατ. σύνταξις τῶν προθέσεων. Μιχαλ. 133 ἀκούσασα διὰ τὸν ἑαυτῆς ἄνδρα (ἀντὶ περὶ τοῦ ἑαυτῆς ἀνδρός), Σπαν. 8 τίς ἠλίπισεν εἰς κέρσιον (ἀντὶ ἐπὶ κερσίῳ, ὡς ἐν Ψαλμ. 10 ἐπὶ τῷ κερσίῳ πέποιθα), 109 ὅστις εἰς ἄνθρωπον θαρρεῖ (ἀντὶ ἐπὶ ἀνθρώπῳ ἐλπίζει), 66 εἰς τὴν καρδίαν σου θέε το τοῦτο (ἀντὶ ἐν τῇ καρδίᾳ), 82 εἰς τοῦ Θεοῦ τὸ θέλημα κίρται, 216 οὐκ ἠρέσθη εἰς τὴν βουλήν, 244 ἔχε εἰς τὸν ροῦν σου παρ' αὐτῷ δὲ τούτῳ τῷ Σπανέξ (α' ἢ ιβ' αἰῶν) καὶ μετὰ αἰτιατ. ἀπαντᾷ, 210 ἀπέμεινε μετὰ τοὺς οἰκείους του (ὥστε ἀντὶ μετὰ μετὰ γενικ. ἐλήθη ἐν τοῖς ἔπειτα χρόνοις μετὰ μετὰ αἰτιατ., ἐξ οὗ μετὰ αἰτιατ., μετὰ τῶν φίλων—μετὰ τοὺς φίλους—μετὰ τοὺς φίλους), ὡς καὶ παρὰ Ῥοβόξμ. 2 μετὰ τὸν ἀφέντην σου, 17 χαίρεται μετὰ ταῦτα, 19 ἔχε τὸν ροῦν σου πάντοτε μετὰ τῆν σου τὴν καρδίαν, 82 νὰ δικασθῆς μετὰ ταύτην (ἐν ᾧ ἐν 88 νὰ δικασθῆ μετὰ σοῦ, ἀντὶ διὰ θ, δικασθῆ, καὶ ἐν 93 ἂν ἔρχῃ ὑπόθεσιν καὶ κρίσιν μετὰ πτωχόν καὶ ταπεινόν), καὶ παρὰ Προδρ. 111 μετὰ τὰ συγροήματα, 241 καὶ τὸ τραπέζιον ἔστησαν μετὰ τὴν ἐξόπλισίν του. Καὶ ἡ χρονικὴ δοτικὴ ἀντικατεστάθη δι' αἰτιατικῆς ἀνευ τῆς σημασίας τῆς ποσότητος. Ἐξοδ. 9,18 ἐγὼ ἔω ταύτην τὴν ὦσαν. Εὐαγγέλ. Ἰωανν. 452 ἐχθὲς ὦσαν ἐβδόμην αὐτὸν ὁ πυρετὸς ἀγῆκεν. Οὕτω καὶ ἐν τῇ καθωμιλημένῃ ἀπέβαρε τὸν Ἀγροστον, ἦλθε τὴν Πέμπτην, ἔφρυξε τὴν

παραμονήν, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς εἰς, ἢ τὰς τρεῖς ἡλθε, ἢ τὰς πέντε φέγγει, ὡς καὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἐνίοτε εἰς παράστασιν χρονικοῦ ὁρίου, ὡς Ξενοφ. Ἀναβ. 1,7, ἐδόκει εἰς τὴν ἐπιούσαν ἔω ἦξιν βασιλέα (=μέχρι τῆς ἐπιούσης), 2,3,25 εἰς τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἦκε, Προδ. 1,52 ἐς ἐμὲ (=μέχρι τῶν χρόνων, τῆς ἐποχῆς μου).

Ἡ ἀπαγόρευσις ἐκφέρεται δι' ὑποτακτικῆς τοῦ ἐνεστώτος ὡς ἐπὶ τοῦ ἀορίστου, μὴ κλέπτῃς, μὴ λέγῃς κτλ., ὅπως μὴ κλέψῃς, μὴ εἴπῃς κτλ. Ἡ χρῆσις αὕτη ἀρχεται ἀπὸ τῆς πρώτης τῆς κοινῆς διαλέκτου περιόδου. Τοβ. 3,3 μὴ με ἐκδικῆς. Ἰερερμ. 7,6 ὁπίσω θεῶν ἀλλοτριῶν μὴ πορεύησθε εἰς κακὸν ἔμῶν. (Πλείστα παραδείγματα ἐκ μεταγενεστέρων βλέπε ἐν Λογίῳ Ἐρομῆ 159 Κ. Κόντου).

Ἀντὶ τῆς τελικῆς μετοχῆς τῶν παλαιῶν τίθηται ἀπαρεμφ. παρὰ τοῖς μεταγενεστοῖς. Εὐαγγέλ. Ματθ. 2,2 ἠλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ, 5,17 μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλύσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφῆτας· οὐκ ἦλθον καταλύσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι. 28,29 ἦλθεν ὡδε βασιλεῦσαι ἡμᾶς. 9,13 οὐ γὰρ ἦλθον καλεῖσαι δικαίους. Ἐπιστολ. Κορινθ. Α', 1,17 οὐ γὰρ ἀπέστειλέ με Χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ' ἐναγγελίζεσθαι. (Βλέπ. πλείστα παραδείγματα ἐκ τῆς Γραφῆς ἐν Winner Gramm. d. n. Sprach. 26 ἐφξ.). Kaibel Inscript. 1093 ἐνθάδε ἦλθα ἀγῶνα ἰδεῖν. Ἀποκρ. Πρῆξ. Ἀποστ. 96,4 ἦλθον πληροφοροῦσαι ἡμᾶς. Καὶ αἱ κατηγορηματ. δὲ μετοχαὶ τοῦ φθάνω, τυγχάνω κτλ. δι' ἀπαρεμφ. ἀντικατεστάθησαν, ἔφθασεν εἰπεῖν, ἔτυχεν ἰδεῖν κτλ. ἐξ ὧν τὰ τῆς καθωμιλημένης ἔτυχε νὰ εἶναι, τὸν ἦρα νὰ κοιμᾶται, τὸν εἶδα νὰ παίξῃ, τὸν ἦκουσα νὰ λέγῃ κτλ.

Καὶ οἱ περὶ τὴν σύνθεσιν κανόνες τῶν παλαιῶν παρεμειλήθησαν. Καὶ πρῶτον μὲν παρατηρεῖται ὁ ἀντικανονικὸς ἀντιδιπλασιασμὸς τῶν μὴ ἀπὸ προθέσεων συνθέτων. ὠροματοπεποιημένος, ἠθοπεποιήται, ἔρωτοπεποιημένος, μεμελοπεποιημένος, ὠδοπεποιημένος κτλ., περὶ ὧν βλέπ. καὶ Κ. Κόντον ἐν Σωκράτει 1,504 κεξ. (πρὸς τὸ ὠδοπεποιημένος πρβλ. τὸ ἐν Ξενοφ. Ἀναβ. 5,3,1 ὠδοποιημένη καὶ Ἑλλ. 5,4,39 ὠδοποιημένην), ἔπειτα ἡ σφαλερὰ κατασκευὴ τῶν συνθέτων, ὧν πρῶτον μὲν συνθετικὸν εἶναι πᾶν ἄλλο πλὴν προθέσεως, δεύτερον δὲ ῥῆμα, δυσαρέσκω, δυσαρεσκόμοι, ἀφροντίσαντες, συγροστεράεις (Σπαν. 313), συγρομορμονορίζεις (Προδρ. 1,137), τριχομαδίεται (αὐτόθ. 124). Κατὰ τὴν ἀνθελληνικὴν ταύτην σύνθεσιν καὶ ἡ νῦν καθωμιλημένη ἐσχημάτισε κακοτρόγω, καλοπῖρω, ἀρελοκατεβαίνω, πηγαιροέρχομαι, μπαυοβγαίνω, ἀγοροκλείω, κλωθογυρίζω, χοροπηδῶ κτλ., περὶ ὧν βλέπ. Κ. Κόντον ἐν Γλωσσικαῖς Παρατηρήσεσιν 258 κεξ.

Ἐν τέλει σημειούσθω ὅτι οἱ τύποι ἦτο, ἦμην, ἦμεθα εἰναι συνήθης ἐν τῇ Διθήκῃ (βλέπε Winer Gramm. d. neut. Sprach. 28 καὶ Μαυροφρούδην ἐν Δοκιμίῳ 45 καὶ 112).

(*) Ἴδε ἀριθ. 7, σελ. 126—127.

Ἐκ τούτων ἀριδύλως καταφαίνεται ὅτι τὰ ποιητικὰ τῆς καθωμιλημένης¹ γλώσσης φαινόμενα ἀρχὴν καὶ γένεσιν ἔχουσι τὴν ἀπὸ τοῦ 300 π. Χ. ἀπικνηχού τοῦ τότε πεπολιτισμένου κόσμου ἐπικρατήσασαν Κοινήν διάλεκτον, ὅπερ περιτρανῶς ἀποδείκνυσιν ὅτι

1) Περὶ τοῦ ἀριδύλουτος εἰς τὴν νῦν γλώσσαν ὀνόματος. ἂν πρέπει νὰ λέγηται καθωμιλουμένη ἢ καθωμιλημένη, ὁ μὲν πολὺς Κ. Κόντος ἔγραψεν ἐν ταῖς Γλωσσικαῖς παρατηρήσεσι 1—3, ὁ δὲ πολυτίστωρ Δ. Θερεϊαδὸς ἐν τῷ Ἄδαμαντίῳ Κοραῖ Ἀ', 410—413. Ἐπειδὴ δὲ τὰ τούτοι διὰ τὸ δυσπρόσιτον τοῦ βιβλίου ἀγνοῦσθα ἴσως τοῖς πολλοῖς τυγχάνουσι μεταγράφουεν ὡς ἀτά. «Τὸ καθωμιλημένη εἶναι τεχνικὸς ὄρος τῶν γραμματικῶν σημαίνων τὴν συνήθειαν ἢ λέξει δὲ αὕτη ἀπαντᾷ οὐχὶ ὀλιγάκις παρὰ τοῖς γραμματικοῖς τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τοῦ Βυζαντίου, κατ' ἐξοχὴν δὲ ἐν ταῖς Παρεκβολαῖς τοῦ Εὐσταθίου εἰς τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσειαν τοῦ Ὀμήρου. Τὸ καθωμιλημένη γλώσσα δηλοῖ ὅτι καθέστηκεν ἡρῆ τοῦ ὁμίλου, ἐπομένως εἶναι κοινή, δημιώδης, συνήθιας. Ὅπως λέγομεν τετριμμένον ὄνομα καὶ οὐχὶ τριβόμενον, ἀνεμιμένην περιόδον καὶ οὐχὶ ἀνεμιένην, ἀναθεβλημένος χροὸς καὶ οὐχὶ ἀναβαλλόμενος, τὸν αὐτὸν τρόπον πρέπει νὰ εἴπωμεν καθωμιλημένη, γλώσσα οὐχὶ καθωμιλουμένη. Πλὴν εἰ μήτις προσάψῃ τῇ λέξει σημαίνουσαν ὅλως ἀλλότριον αὐτῆς. Ἡ σημερινὴ γλώσσα μεταχειρίζεται τὸ ἀπλοῦν ὁμιλῶ, οὐχὶ δὲ τὸ καθωμιλῶ ἐπὶ ταυτέως σημασίας· πρὸς δὲ τοὺς ἀντιλέγοντας ὅτι τὸ καθωμιλουμένη εἶναι τὸ αὐτὸ καὶ τὸ ὁμιλουμένη δύνανται τις πάλιν νὰ ἀντιπέῃ, τίς ἢ χεῖρα τῆς προθέσεως κατὰ; Τοιαῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ ἔγραψαμεν πρὸ ἑκκαίδεκα ἔνιαυτων, ἐνάτω ἔπει πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῶν Γλωσσικῶν Παρατηρήσεων τοῦ καθηγητοῦ Κόντου. Τὰ ἐναντία τούτων φροῶν ὁ καθηγητὴς Βερναρδάκης ἐν τῷ Ψευδαττικισμῷ Ἐλέγγω συναγορεύει διὰ μακρῶν ὑπὲρ τοῦ καθωμιλουμένη γλώσσα, δογματίζων ὅτι «ἡ φράσις καθωμιλουμένη ἐλληνική ἢ καθωμιλουμένη γλώσσα, ἀπ' οὗτου γίνεται χρῆσις αὐτῆς ἐν τῷ ἐλληνικῷ ἔθνει, οὐδέποτε ἐσημάνειν ἢ γενομένη κοινή, ἀλλὰ μόνον κοινῶς ὁμιλουμένη ἢ καὶ ἀπλῶς ὁμιλουμένη, οὐδὲν δ' ἄλλο». Ὁ κ. Βερναρδάκης ἐρωτᾷ, «εἶναι δυνατόν νὰ εἴπηται γλώσσα καθωμιλημένη;» «Ὁχι». ἀποκρίνεται, «καὶ ἂς τὸ λέγῃ ὄχι ὁ Εὐστάθιος, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ἀλύχτατος Πάπας». Ἄλλ' ὅμως πολλοὶ τῶν ἀρχαιοτέρων λογίων προτίμησαν τὸ καθωμιλημένη ἀπὸ τὸ καθωμιλουμένη. Αὐτὸς ὁ κ. Βερναρδάκης ἔγραψε ἐν σ. 140—141 τοῦ Ἐλέγγου «Ἐν ἔτει 1831 ἐξεδόθη ἐν Βιέννῃ βιβλίον φέρων τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν Ἡρωδικουὸς ὁ ἡμῶν γοργίαι, μετενεχθῆσαί εἰς τὴν καθωμιλημένην φωνὴν ὑπὸ Π. Ν. Δαρβάρους. Βεβαίως καὶ ὁ λόγιος οὗτος «Ἐλλήν μεταχειρίσθη τὸν παρακείμενον, διότι εἶγεν ἐναύλους ἐν τῇ ἀκοῇ τὰς εἰσταθικὰς φράσεις, ἀλλὰ τὸ παραδειγμα τὸ δὲν ἐμίμηθη κἀνεὶς ἔκτοτε μέχρι ἐσχάτων». Καὶ ἐν τέλει. «Καὶ ὁ μὲν Δάρβουρος ἔγραψε καθωμιλημένη, ἀλλ' οἱ ἐπίλοιποι πάντες ἐκτός τοῦ Δαρβάρους «Ἐλλήνες ἔγραψαν καθωμιλουμένη. Τίς εἶρε τὸ ὀρθόν, ὁ λογιώτατος Δάρβουρος ἢ τὸ σύνολον τῶν λογίων, ὅπερ εἶχε χειραφετήσῃ ἀπὸ τῆς πνευματικῆς δουλείας ὁ κάλαμος τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῖ;» Χωρὶς τοῦ ἐλαγίστου ὄκνου ἀποκρινόμεθα ὅτι τὸ ὀρθὸν εἶρεν οὐχὶ ὁ Δάρβουρος ἀλλ' αὐτὸς ὁ Κοραῖς, ὅστις ἐν τῇ 345 σελίδι τῶν κριτικῶν αὐτοῦ σημειώσεων εἰς τὰ Αἰθιοπικὰ τοῦ Ἡλιοδώρου προτρέπει τοὺς φιλομούσους τῶν Ἑλλήνων νὰ ἐπιδοῶσιν εἰς τὴν μελέτην τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης, τὰδε παρακαλουόμενος. «Ἄλλως γὰρ ἂν κενοσπουδί

ἢ ἐλληνικὴ γλώσσα ὡς πρὸ Χριστοῦ οὕτω καὶ ἀπὸ Χριστοῦ διὰ τῶν μέσων μέχρι τῶν νεωτέρων αἰώνων ἔζη, ἀντικρυς δὲ σφαλερὰν ἐλέγγει τὴν γνώμην, ὅτι ἢ ἐλληνικὴ γλώσσα βραδύν ἀπέθανε θάνατον, ἣν ὁ Heyse ἐν τῷ πονήματι System der Sprachwissenschaft ἀπεφάνητο.

Μ. Ι. ΚΕΦΑΛΑΣ.

Η ΗΜΕΡΑ ΤΩΝ ΧΑΡΙΤΩΝ

(ΜΥΘΟΣ).

Ἐν ἄνθρωπῳ μεταξὺ Ἡρακλείας καὶ Συδχέως κἀτῷκει γέρον, φημιζόμενος ἐπὶ συνέσει. Οὗτος εἶχεν ἀποδεχθῆ τοὺς λόγους τοῦ Πυθαγόρα, πλέον δ' ἢ ἀπαξ Ἐμπεδοκλῆς ὁ ἀκραγαντινὸς ἐπεχείρησε ταξείδιον ἵνα φιλοσοφήσῃ παρ' αὐτῷ. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἦν Εὐφορίων, καλλιερῶν δ' οὗτος τοὺς κρίνους καὶ τὴν ἱεροσοτήνην τοῦ κηπαρίου αὐτοῦ, ἠσχολεῖτο εἰς τὸ συμβιβᾶσαι τὰ ἦθη αὐτοῦ πρὸς τὴν φύσιν. Οἱ δύο δοῦλοι αὐτοῦ ἐζήτησαν ἀπ' αὐτοῦ προῖαν τινὰ τὴν ἄδειαν νὰ μεταδῶσιν εἰς Σύδχαριν καὶ πανηγυρίσωσι τὴν ἑορτὴν τῶν Χαρίτων, ἧς ἡ ἡμέρα προσήγγιζεν.

— Ἐπιθυμῶ τοῦτο, ἀπήντησεν ὁ σοφός. Δὲν πρέπει ποσῶς νὰ παραμελῶμεν τὰς τῆς τέρφως θεότητας. Ἡ πρώτη τῶν τριῶν Χαρίτων κρατεῖ ἐν χερσίν ὀστᾶριον, δι' οὗ ποιεῖ ἡμῖν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ση-

εἶη ἡ περὶ τὰς λέξεις ἔρευνα. . . . προτρέπων αὐτοὺς εἰς τὴν ἀκριβῆ τῆς Ἑλλάδος φωνῆς κατανόησιν. ἧς ἀνε, οὐδὲ τὴν καθωμιλημένην ταύτην τῶν Γραικῶν γλώτταν δεόντως ἐπανορθοῦσθαι οἶόν τε». Ἐπειδὴ ὁ κ. Βερναρδάκης ἐκφράζει ὑπόνοιαν (σελ. 474) ὅτι ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς λογίων πρῶτος ὁ καθηγητὴς Οἰκονομίδης μεταχειρίσθη τὸν παρακείμενον καθωμιλημένη, «ὁπόθεν φαίνεται, ἀπεμιμήθησαν αὐτῷ ἄλλοι τε καὶ ὁ κ. Κόντος» λέγει ὁ κ. Βερναρδάκης εἰκῆ καὶ ἀβατανίστως κρίνοντες μὲν περιττὸν νὰ μεταγράψωμεν ἐκ τῶν σημειώσεων τοῦ Κοραῖ πάντα τὰ χωρὶς, ἐν οἷς ἀπαντᾷ τὸ καθωμιλημένη, ἀκούονθα δὲ εἰς τὸ ἦρῃ μνημονεῦθαι ἐν σελ. 345 τῶν Αἰθιοπικῶν, εἰς τὸ ἐν σελ. 133 τῶν αὐτῶν Αἰθιοπικῶν «οἷς διαφέρει μάλιστα τὰ τοιαῦτα, ἵνα διορθῶν τὴν καθωμιλημένην γλώτταν σπουδάζοντες μετὰ κρίσεως τοῦτο καὶ προτοχῆς μεγίστης πράττωσι», καὶ εἰς τὸ ἐν σελ. 135 τῶν αὐτῶν Αἰθιοπικῶν «εἰς τὴν καθωμιλημένην γλώσσαν Διὸς δ' ἐτελείετο βουλή ἐγίνετο τὸ θίλημα τοῦ Διός». Ἐντεῦθεν γίνεται ἐμμανὲς ὅτι πρῶτος ὁ Κοραῖς καὶ οὐχὶ ὁ Οἰκονομίδης, ὡς παντοῖα λέγων διατείνεται ὁ κ. Βερναρδάκης, ἐνεκάνιστε πάλιν τὸν τεχνικὸν ὄρον τῶν παλαιῶν γραμματικῶν, γράψας ἀπειράκις καθωμιλημένη γλώσσα, καὶ ὅτι οἱ προκρίνοντες νῦν τὸ καθωμιλημένην ἀπὸ τῶν καθωμιλουμένην οὕτε δορυφόροι τοῦ λογιωτάτου καὶ σχολαστικῶν Δαρβάρους καθίστανται οὔτε ἀντλοῦσι τὴν σοφίαν αὐτῶν ἐκ τῶν Γλωσσικῶν Παρατηρήσεων τοῦ κ. Κ. Κόντου, ὡς διαθροῖ ὁ κ. Βερναρδάκης οὐκ ἔχων τί ἀληθὲς εἴρη. ἀλλ' ἀπλῶς ζηλωταὶ τῶν ἄρχων καὶ τῶν λογίων οὗς ἦρῃ ἀπὸ τοῦ 1804, ὑπομνηματίζων τοῦ Ἡλιοδώρου τὰ Αἰθιοπικὰ, ὑπετύπως χάριν τῆς ἀνακαινίσεως τῆς ἐλληνικῆς παιδείας καὶ γλώσσης ὁ φιλαλήθης καὶ φιλειπιστήμων τοῦ ἀθανάτου Ἀδαμαντίου Κοραῖ «κάλαμος».

μειον νὰ ἐπιδοθῶμεν εἰς διάφορα παίγνια, εἰς τὸν χορόν. Ἡ δευτέρα, κεκοσμημένη διὰ μύρτου, διδάσκει ἡμᾶς ὅτι ὁ ἔρωσ εἶναι τὸ κόσμημα τῆς ἡμετέρας ζωῆς: κρίμα τοῖς πεφυσιωμένοις, ὅσοι μεγάλως τῶν ἀσπασμῶν ἀπομακρύνονται! Διὰ τὴν τρίτην ἡ ἐκ νωπῶν ρόδων ζώνη, ἣτις περιβάλλει τὸν τράχηλον καὶ τὰς λεπτὰς αὐτῆς πλευράς, πληροφορεῖ ἡμᾶς ὅτι προεδρεύει τῆς ἐν συμποσίοις χαρᾶς. «Εἶθε αἱ εὐχαὶ ὑμῶν ν' ἀπευθυνθῶσι καὶ εἰς τὰς τρεῖς ταύτας. Ἐπαφήσατε αὐταῖς τὸν τύπον τῶν ὑμετέρων σκέψεων. Ἄν ὅμως προτιθήσθε νὰ γηράσχητε, προσέξατε νὰ μὴ εἰσδύσωσιν αἱ ἡδοναὶ αὐτῶν καθ' ὀλοκληρίαν εἰς τὰς ὑμετέρας καρδίας. Φοβήθητε τὴν τύχην τοῦ Ὑλα, ὅστις πληρέστατα ἐγίνωσκε τὴν τῶν νυμφῶν εὐνοίαν· δὲν ἡδυνήθη νὰ ὑποστῇ τὴν ἀφθονίαν ταύτην τῶν ἡδονῶν καὶ ἡ πραεὶα αὐτοῦ ζωὴ ὑπεχώρησεν εἰς τὰς τῶν θεαινῶν περιπτύξεις. Οὕτως ἐκανόνισαν τὸ πρᾶγμα οἱ θεοί. Τούτου ἐνεκεν ὀφείλετε νὰ ἦσθε συνετοὶ καὶ νὰ ἐπανέλθητε αἰσιώς. Οὔτε ἡ Πετηλία, οὔτε τὸ Μεταπόντιον, οὔτε ἡ σεβαστὴ Ἡράκλεια ἐξισοῦνται τῇ Συδάρει ἐν τῇ τέχνῃ τοῦ παρέχειν πᾶν εἶδος χαρᾶς».

Οἱ δούλοι ὑπεσχέθησαν ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἠθέλησεν ὁ Εὐφορίων. Κατὰ τὴν ἀνατολὴν λοιπὸν τοῦ ἡλίου, ἐτράπησαν τὴν πρὸς νότον ὁδόν, ἣτις διὰ τῆς ἀκτῆς καὶ διὰ μέσου δάφνης καὶ μίνθης χωροῦσα, ἦγεν εἰς τὰ τεῖχη τῆς Συδάρως. Ὁ γέρον μόνος εἰς τὰ ἴδια καθημερινὰ ἐνδιέτριβεν ἔργα, θεωρῶν αὐτὰ ὡς ἡδονάς. Τὸ κλαδευτήριον ἀνὰ χεῖρας ἔχων περιεκάθαιρε τὰς νεαρὰς ἀπίους, ἐνεκέντριζε τὰς ἀγρίας ἐλαίας, διετίθει τὰ ἀνθούοντα κλήματα περὶ τὴν θύραν τοῦ ἀντροῦ αὐτοῦ, εἰς τρόπον ὥστε ἀπ' αὐτοῦ τοῦ οὐδοῦ νὰ τέρπηται τὸ ὄμμα καί, ὅταν συνέλεγε τὰς μωσχοφόρους σταφυλάς, ἐξέλεγε τὰς βαρυτέρας καὶ ἀφιέρου αὐτάς πρὸ τῆς προτομῆς τοῦ Πανός. Αἱ λοιπαὶ συνεθλίβοντο, διότι προσήγγιζε τὸ φθινόπωρον, ὁ δὲ γέρον, πατῶν ἐν τῷ πλυνῷ, ὁπόθεν ἔρρεε τὸ ροδόχρουν γλεῦκος, συνετίθει λαμπρὰ ποιήματα ὡς ἄλλος Πυθαγόρας, ἐξυμνῶν ἐν αὐτοῖς πᾶσαν ταύτην τὴν τῶν πραγμάτων ἀρμονίαν, ἣτις αἰωνίως ἀναγεννᾶται. Εἶτα δι' ἀργυρᾶς γλυφίδος, ἐγλυφεν ἐπὶ σανίδων, ἵνα ἐγχαράξῃ ἐπ' αὐτῶν τὰς εὐχὰς ταύτας καὶ ἀναρτήσῃ αὐτάς ἐν εἰδει εἰκόνων ἐπὶ τοῦ κορμοῦ νεαρῶν πιτύων.

Κατὰ τὴν νύκτα τῆς πέμπτης ἡμέρας ἐνῶ ἐθαύμαζεν ὅτι ἐνθράδυνον οἱ δούλοι νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς αὐτὸν καὶ διηρωτᾶτο μήπως οἱ πτωχοὶ οἷοι φίλοι ἐλθασμόνησαν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει, παρετήρησεν ἐκ τοῦ νότου ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μολοντί ἀπὸ πολλοῦ εἶχε δύσει ὁ ἥλιος, ἀσθενές τι φῶς. Τὸ φῶς τοῦτο ἦτο ὑποροδόχρον καὶ ἀπαλὴν προῦκάλει ἀντίθεσιν πρὸς τὰς ἀρχυροχρούς ἀκτίνας, αἵτινες ἐξεπέμποντο ἐκ τοῦ δίσκου τῆς σελήνης. Βαρυνεῖς νὰ θεᾶται αὐτὴν ὁ Εὐφορίων ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς· ἔχων δὲ τὰ νῶτα ἐστραμμένα πρὸς τὸν ἐκ τοῦ βράχου ἀποτελούμενον τοίχον, ἐπροστατεύετο ὑπὸ τῆς ἀναδενδράδος ἀπὸ

τῆς ὑγρασίας καὶ τῶν ἐνεδρῶν τῶν ἀστέρων. Θὰ ἐξελάμβανέ τις αὐτὸν δι' ἀνθρωπον καθήμενον καὶ παρατηροῦντα τὸν οὐρανόν. Ἄλλ' ἐκοιμᾶτο καὶ αἱ πηγαὶ ἐψιθύριζον ἐν τῷ λυκόφωτι.

Τὸ ξανθὸν χρῶμα τῆς θαλάσσης διήρκεσε μέχρι τῆς πρωίας, ὁ δὲ γέρον, ἥκιστα γινώσκων τοὺς τῆς φύσεως νόμους, ἀφυπνισθεὶς, διηρωτᾶτο μήπως ἡ ἡὼς κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην θὰ ἦρετο τὴν μεσημβρίαν. Κατῆλθε λοιπὸν μεταξὺ τῶν ἀνθέων αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ ἀνησυχία αὐτοῦ ἦτο τοιαύτη, ὥστε δὲν ἤθελε ποσῶς νὰ θιξῇ αὐτά. Ἐχώρησε δὲ κάτωθεν τῶν ἀπίων αὐτοῦ, φοβούμενος μήπως μακρυνθῶσιν οἱ ἀπὸ τῶν κλάδων αὐτῶν κρεμάμενοι ὠραῖοι καρποί. Κατόπιν ἰδιαιτέρην λαβὴν στήσιν παρὰ τὸ ἔδαφος, ἐπεδόθη παρὰ τοὺς σικυοὺς καὶ τὰ ἄλλα λαχανικά εἰς ἐλεεινότερα ἔργα, ἅτινα, μὴ ἀπαιτοῦντα ἰδιαιτέρας προσπαθείας, κατελίμπανον αὐτὸν εἰς τὴν ἔκστασιν, ἐν ἣ διετέλει.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν, ὅτε ἐτελείωνε τὴν συμπλοκὴν δωδεκάδος πυροχρόων κορμύων διὰ τὴν χειμερινὴν αὐτοῦ προμήθειαν, βεβιασμένα βήματα ἀντήχισαν ἐπὶ τῶν προπόδων τοῦ λόφου. Ὁ Εὐφορίων ἐφώνησεν:

— Εἶσθε σεῖς, Σύρων, Ἰκέττα;

— Ἐγὼ εἰμι, ἀπήντησε φωνῇ τις ἐγγύθεν. Καὶ ὁ Σύρων ἐνεφανίσθη. Ὁ γέρον περιτρώμος δὲν ἐτόλμα νὰ ζητήσῃ νέα· διότι αἱ χεῖρες, τὸ στῆθος, ἡ κόμη τοῦ Σύρωνος ἦσαν μεμαυρισμένα ἐκ τοῦ καπνοῦ. Ἄλλα μοναδικὴ τις φλόξ ἐφώτιζε τὸ βλέμμα αὐτοῦ.

— Κύριε, εἶπεν ἐκεῖνος, εἰσδύετε εἰς τὰ ἀπόρητα τῆς μοίρας. Ὁ ἡμέτερος Ἰκέτης ἔσχε τὴν τύχην τοῦ νεαροῦ Ὑλα.

— Τί λοιπὸν! Ὁ Ἰκέτης ἀπώλετο;

— Ἄν ὄλεθρος ἦναι τὸ καταστρέφασθαι ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς ἡδονῆς, πᾶσα ἡ Σύβαρις καὶ ὀλόκληρος ὁ λαὸς αὐτῆς θὰ κατεστρέφοντο ὑπὸ τῆς χειρὸς τῶν Χαριτῶν.

— Ἀληθῆ λέγεις, Σύρων, ὀλόκληρος ὁ λαὸς τῆς Συδάρως;

Ὁ δούλος ἔδειξε διὰ τοῦ δακτύλου τὴν ἐρυθρὰν κηλίδαν τῆς θαλάσσης, τὴν ὅποιαν ὁ ἰσχυρὸς ἥλιος δὲν κτώρθωσε ν' ἀπαλείψῃ. Τὰ κύματα ἐφαίνοντο αἰματῶδεντα.

— Παρατηρήσατε, κύριε, παρατηρήσατε τὴν ἀντανάκλασιν τῆς φλογός. Ὅποσα πλούτη κατέπιεν! Καὶ ὅμως ἐντὸς ὀλίγων ὥρων τὸ ὕδωρ ποταμοῦ τινος θὰ ἔχῃ κεκαλυμμένα τὰ λείψανα αὐτῶν!

Ὁ Εὐφορίων, χύνων δάκρυα, προσῆνεγκε τῷ δούλῳ ἄρτον, ξηρὰ σῦκα καὶ λευκὸν τυρόν, ἀποδίδοντα τὰς δυνάμεις κατόπιν δεινῆς ἐκ ταξειδίου κοπώσεως. Εἰς ταῦτα προσέθηκε (διότι συμπεριεφέρετο πρὸς αὐτὸν ὡς πρὸς μαθητὴν μᾶλλον) σταγόνας οἴνου, ἐκ σταφυλῶν, αἵτινες ὠρίμασαν ἐν τῷ λοφίσκῳ, οἴγου ἀρωματώδους ὡς τὰ ἄνη. Ἀφοῦ δὲ οὕτω συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀνάκτησιν τῶν δυνάμεων ἐκείνου, παρηγόηλει

αὐτὸν διὰ σκληρῶν ἐρωτήσεων περὶ τοῦ εἶδους τοῦ θανάτου τοῦ Ἰκέτου καὶ περὶ τῶν Συβαριτῶν.

«Γινώσκετε, Εὐφορίων» ἐπανέλαθεν ἐπὶ τέλους ὁ θεράπων οὗτος, «ὅτι ἡ Σύβαρις ἀπέβη ἀπὸ πεντηκονταετίας ὁ θαυμασμός τῆς τε μεγάλης Ἑλλάδος καὶ τοῦ κόσμου. Τὰ τεῖχη αὐτῆς εἰσὶν ἐκτισμένα ἐκ σπανίων μαρμάρων, μετὰ πολυτίμων κοσμημάτων ἐπικεκολλημένων ἐπ' αὐτῶν. Αἱ πλείσται τῶν στεγῶν αὐτῆς διαλάμπουσιν ὡς ὁ χρυσός, αἱ πενιχρότεραι εἶναι ἐπάργυροι, πᾶσαι δὲ αἰωροῦνται πρὸς τοὺς ἀστέρας. Ἡ τέχνη τῶν ἀρχιτεκτόνων αὐτῆς ὑπερβαίνει καὶ αὐτὴν τὴν παρ' Ἀθηναίους τελειότητα. Τέρπεται τις ἀκούων τὴν ἀπείρως γλυκεῖαν αὐτῶν γλῶσσαν, ἀπὸ ἔτους δ' εἰς ἔτος καθορῶσιν αὐξοῦντας τοὺς ἐξ ἡδονῶν καὶ καλλονῆς θησαυροὺς αὐτῶν. Τὸ θαυμασιώτερον ὅμως παρ' αὐτοῖς εἶναι τὸ θρησκευμα, ὅπερ πρεσβεύουσιν. Δὲν ἀφιερῶσι τοῖς θεοῖς αὐτῶν οὔτε σπονδὰς οὔτε ἐκατόμβας. Μάταια ταῦτα, λέγουσιν· ἀλλ' ἐργάζονται πάσῃ τῇ καρδίᾳ εἰς ἀφομοίωσιν πρὸς αὐτοὺς. Ὅν τρόπον παρακολουθεῖτε τὴν φύσιν, εὐλαβῆς Εὐφορίων, οὕτως ἀπομιμῶνται καὶ αὐτοὶ τοὺς Ὀλυμπίους, ἰδίᾳ δὲ τὸν Δία καὶ τὴν Ἀφροδίτην, τοὺς εὐδαιμονεστέρους πάντων. Ἡ ἑορτὴ ἀποτελεῖ παρ' αὐτοῖς πρόσκαιρον μόνον πρὸς ἀπόλαυσιν τῶν ἡδονῶν.

«Οὕτω συνέβη ὥστε νὰ ἀπονεύωσι τιμὰς πρὸς τὰς τρεῖς θείας Χάριτας, ἕνεκα τριῶν ἐπιτυχῶν ἐσχάτως ἀνακαλύψεων ἐκ μέρους τῶν καλλιτεχνῶν αὐτῶν. Εἰς τῶν μουσικῶν αὐτῶν ἐδίδαξεν αὐτοὺς τὸ νέον εἶδος προσφιλοῦς αὐτοῖς χοροῦ· τούτου ἕνεκεν ὀλόκληρος ἡ ἡμέρα τῆς χθὲς, ἐφόσον ὁ ἥλιος ἐφαίδρυνε τὸν οὐρανόν, παρηκολούθησαμεν ἐγὼ τε καὶ ὁ Ἰκέτης τὰς κινήσεις τῆς καλλιμῶρφου πόλεως, ἧτις ὠρχεῖτο ἐν ταῖς πλατείαις, ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐν τοῖς ἀνδῆροις τῶν οἰκημάτων καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἰδιαιτέροις δώμασιν. Οἱ διερχόμενοι ἵπποι, ἐξευγμένοι ἐν ἄρμασιν ἢ ἀναβάτας φέροντες, μετεῖχον τῆς κοινῆς εὐθυμίας καὶ ἐπανηγύριζον διὰ μεμετρημένων πηδημάτων τὴν λεπτοφυᾶ θεότητα, ἧτις παίζει τοὺς ἀστραγάλους ἐν τῇ κατοικίᾳ τῆς Ἀφροδίτης.

»Εἶτα, πρὸ τῆς λάμπσεως τοῦ Ἑσπέρου, μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου δέκα λεπτοφυεῖς κόραι καὶ δέκα τῶν εὐρεθέντων ἀρίστων μερακίων ἐνεφανίσθησαν ἐν τῷ θεάτρῳ. Ταῦτα ἀπεκάλυψαν τὴν ἐφεύρεσιν ἱερείας τῆς Ἀφροδίτης (ἦτο δὲ αὕτη νέα τελετὴ τῶν τοῦ ἔρωτος μυστηρίων), Εὐφορίων, ἦν καὶ ἐξετέλεσαν... ἡ εὐπρέπεια μοὶ ἀπαγορεύει νὰ σοὶ ἐκφράσω (διότι λευκὴν ἔχεις τὴν κόμην) τὰς θείας χαριτίας, αἵτινες ἐπηκολούθησαν τὸ μάθημα τοῦτο. Ἡ δευτέρα τῶν Χαρίτων ἐπετήρει τὴν τελετὴν. Σωροὶ μύρτων ἕκαιον ἐν ταῖς γωνίαις τῆς σκηνῆς. Ὀλόκληρον τὸ θέατρον ἦτο παραδεδωμένον εἰς τὸν ἱερὸν οἶστρον. Μάλιστα ἕκαστος τῶν θεατῶν, ἀνεστραμμένος καὶ τὰ ὄμματα πρὸς τὸν οὐρανὸν διευθύνων, ἠσθάνετο ὅτι ἀπὸ νεφῶν πορφύρας ἔρρεε τοιαύτη γλυκύτης, ὥστε ἐφαίνετο ὅτι οἱ θεοὶ διέχεον εἰς τὰς ἀρτηρίας ποταμὸν ὄλον νέκταρος.

»Ἄλλ' ἡ νύξ ὑπῆρξεν ἐκθαμβωτικώτερα. Ἡ τρίτη τῶν Χαρίτων διεσκεύαζε τῆδε κάκεισε σωροὺς ἠνθισμένων ροδῶν. Μάγειροι τῆς πόλεως κατήρτισαν ἀριστοῦργημα τι, οὔτινος τὴν ἰδέαν οὐδέποτε εἶχον συλλάβει οἱ θνητοί· ἐφόσον δ' ἐγὼ ἠδυνήθην νὰ ἐνοήσω ἐκ τῶν λόγων τῶν θεραπόντων, τοῦτο ἀπετελεῖτο ἐξ ἀπλῆς ἀνκμίζεως ἐλαίου μετ' ὠν τοῦ τοσοῦτον κοινοῦ ἐνταῦθα ἰχθύος. Οἱ θεοὶ γινώσκουσι τίνι τρόπῳ παρήχθη ἐξ αὐτῶν ἀπαράμιλλος ἀμβροσία, ἣν παρεῖχον ἐδέσματος χάριν, καυστηράν, ἐνέχουσαν ὁσμὴν σκοροῦ καὶ περιβαλλομένην ὑπὸ περικύκλου ἐκ μέλιτος.

»Ἐν τῷ μεγάρῳ, ὅπερ ἐπέειχε τόπον αἰθούσης συμποσίου, οἱ πολῖται ἐκάθηντο ἐν σειρᾷ, εἰς δεκακισχιλίους ἀνερχόμενοι. Ἰσάριθμοι δὲ ξένοι, γενόμενοι δεκτοὶ ἄνευ διακρίσεως ἔθνους καὶ κοινωνικοῦ βαθμοῦ, ἐλεύθεροι ἄνδρες ἢ δοῦλοι, κατελάμβανον διαφόρους θέσεις κατ' ἀρέσκειαν. Ἡ ὄρεξις εἶχε κεντηθῆ σοβαρῶς ἐκ τῶν χορῶν τῆς ἡμέρας καὶ τῶν ἀσπασμῶν τῆς ἐσπέρας. Διαθέσεις, ἀνεξαρτήτως τῆς ἀνθρωπίνης θελήσεως διεγειρόμεναι, ἐξώγκουν τοὺς ἐστεμμένους κροτάφους. Ποιητὴς ἠτύοκτόνησε ἵνα ἀποθάνῃ κατὰ τὴν ἀμῆν τῆς ἐλπίδος ταύτης.

»Ἡ λαμπρὰ αὕτη τελευτὴ ἐξυμνήθη ὡς αἴσιος οἰωνός. Ὁ ροδῶδης οἶνος ἐκυκλοφόρησεν. Ἐπὶ τέλους τὰ ποθομένα τριβλία ἐνεφανίσθησαν ἐν μακραῖς σειραῖς, διαχέοντα ἡδὺ ἄρωμα. Ρίγος χαρᾶς συνεπήγαγε τρομώδη κίνησιν εἰς πάσας τὰς ἐδράς· ἀβεβαιον ὅμως ὅτι αἱ ἐδραὶ δὲν ἐσκήρτησαν πρὸ αὐτῶν τῶν δαιτυμόνων. Τελευταῖος ἐγὼ ἀφικόμενος, ἐκαθέσθην ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἠσθανόμην τὴν γῆν τρέμουσαν. Ἄλλ' ἐπραξα ὅ,τι καὶ πάντες οἱ ἄλλοι· ἐφόρμησα ἐπὶ τῆς θαυμασίας ἀμβροσίας. Ἀδύνατον, Εὐφορίων, ἠδύναστο νὰ συλλέξῃς πάσας τὰς ἀναμνήσεις σου· ἂν ἀνεμῖγνυες ἐν διπλῷ κυπέλλῳ σταγόνα τῶν ἀρίστων οἴνων, οἵτινες παρήχθησαν ἐκ τῶν ἀμπελώνων τῆς Σικελίας, Κρήτης καὶ Χίου ἀπὸ ἑκατονταετίας ὕλης δὲν θὰ ἐσχημάτιζες πάλιν ἰδέαν τῆς μέθης, εἰς ἣν ἐβυθίσθη. Τὸ ἄρωμα τῶν θεαινῶν περιεκύκλου με ὥσπερ χιτῶν. Ἀθῆνατοι λύραι ἀνέδιδον ὑψηλότατα μέλη. Ἡ πνοὴ τῶν ἐννέα σφαιρῶν ἀνῆγε τὰς σκέψεις μου, ὡς τὸ κύμα ὑποβαστάζει τὴν τροπίδα καὶ τὰ ὕφαλα τοῦ σκάφους ἐν τῷ Ὠκεανῷ.

»Ἐπὶ τέλους ἐξῆλθον τοῦ οὐαίρου τούτου. Πᾶσαι αἱ κεφαλαί, κεχωνωμέναι, ἐξηπλοῦντο ἐπὶ τοῦ ὑποπετάσματος· παρ' ἐμοὶ ἤκουσα ἀσθενῆ τινὰ ἤχον ὡς χορδῆς διασπωμένης· ἦτο ὁ δοῦλος σου Ἰκέτης ἐκπνέων. Αἱ ὠραιόταται αὐτοῦ παρεῖαι ὑπερμειδίων. Τὰ χεῖλη αὐτοῦ κεκλεισμένα, δὲν ἐζήτουν πλέον εὐδαιμονίαν. Ἐδοκίμασα νὰ κινήσω αὐτόν· ἀλλ' ἦτο πράγματι νεκρός. Βαθεῖα ἐπεκράτησε σιγῆ. Μόνον κατὰ στιγμὰς τινὰς ἐξηφανίζετο πρόσωπόν τι. Πρὸς τούτοις σβεννυμένων καὶ τῶν δάδων, διεχέετο σκότος. Οἱ δοῦλοι τῆς Συβαρέως, μὴ λαβόντες μέρος ἐν τῷ συμποσίῳ, ἐρρίπτοντο ἐπὶ τῶν ἐναπολειφθέντων βρωμάτων, ἐκορέννυντο, ἀπεμύζουν καὶ τὴν

ἡδονὴν ἐξ ἐκάστου βλωμοῦ καὶ περίξ τῆς ἀπεράντου αἰθούσης καὶ κατὰ μῆκος τῶν βαθμίδων, αἵτινες ὠδήγουν εἰς τὰ μαγευρεῖα ἀνέμενον, ἀνοικτὰ ἔχοντες τὰ χεῖλη, ἵνα ἡ εὐδαιμονία αὐτῶν φθάσῃ μέχρι τοῦ φυσικῶς δυνατοῦ ὁρίου καὶ ἀποβῶσιν ὄριμοι πρὸς θάνατον. . . .

» Πῶς δὲ κατώρθωσα νὰ ἐγερωθῶ; Γινώσκω ὅτι ἡ γῆ ἐγόγγυζε καὶ ἐμυκάτο κάτωθέν μου κατὰ παράδοξον τρόπον. Περιστρέψας τὸ βλέμμα ἐφ' ὀλοκλήρου τῆς τοῦ συμποσίου ἐκτάσεως, παρετήρησα ὅτι ἤμην ὁ μόνος ζῶν. Διασκελίζων δὲ πτώματα ἐξῆλθον εἰς τὴν νύκτα. Ἐβρεχε βροχὴν ἀνημμένων ἀνθρώκων καὶ μελαίνης τέφρας· ὀλοκλήρος ὁ οὐρανὸς περιεκαλύπτετο ὑπὸ μυστηριώδους πυρᾶς. Ἡ πρόσοψις τοῦ μεγάρου τούτου, τὸ ὕψιστον κάλλος, ὅπερ ἠδύνατο τις νὰ θαυμάσῃ ἐν τῷ κόσμῳ, εἶχεν ἀναμφιβόλως προσβληθῆ ὑπὸ τοῦ ὑπερόχου πυρός. Τὸ ἀριστούργημα τοῦτο συνετελεῖτο ἀκριβῶς ἐκ τοῦ σημείου δι' οὗ ἠπείλει τὸν ἔμπυρον, τούτέστι τὸν ἀνώτατον οὐρανόν. Πᾶσαι δὲ αἱ οἰκίαι μετὰ τῶν λιθωμάτων καὶ τῶν πολυτίμων αὐτῶν μετέλλων, ἀπήστραπτον οὕτως ἐκ τῆς κορυφῆς.

» Ἐσπύριον κατὰ μῆκος τῶν προχωμάτων· διότι αἱ πύλαι ἦσαν κεκλεισμέναι καὶ μολονότι οὐδεὶς ἐφρουρεῖ αὐτάς, εἰς ἀνθρώπος δὲν ἠδύνατο νὰ κινήσῃ τοὺς κολοσιαίους μογλοὺς, οἵτινες συνεκράτουν ἕκαστον κλειθρον. Ἐκυλίσθη εἰς τὸ βᾶθος τοῦ λάκκου, ξηροῦ ὄντος εὐτυχῶς. Εἰς ἀπόστασιν βημάτων τινῶν, ἀπήντησα ὄμιλον ἐνόπλων ἀνδρῶν· οὗτοι τραχεῖα ἔχρωντο γλώσση καὶ εἶχον βραχχνώδη φωνὴν καὶ πυγμάς τοσοῦτον χονδροειδεῖς, ὥστε ἠδύνατο νὰ μέφονεῦσασιν. Μικρὸν ἀπωτέρω εἶδον ἄλλους, οἵτινες, μετὰ μεγάλης σπουδῆς, ἔσκαπτον ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σελήνης χάνδακα πλάτους ἑκατὸν περίπου ποδῶν. Σπάθη καὶ λόγχαι ἤστραπτον πλησίον τούτων τῶν ἐργατῶν. Ἐτόλμησα νὰ ἐρωτήσω αὐτοὺς τί ἔπραττον ἐκεῖ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην, ἀλλ' ἐκεῖνοι, συλαθόντες με καὶ σκληρότερον, πολλῶ σκληρότερον τῶν πρώτων πρὸς με προσενεχθέντες, ἐράβδισαν καὶ εἶτα ἐδίωξαν με βικίως διὰ μέσου τῆς πεδιάδος, ἀπαγορευόντές μοι διὰ μεγάλων ὄρκων καὶ χαριτιῶν τοῦ νὰ εἰσέλθω ἐκ νέου ἐντὸς τῶν τειχῶν.

» Βουκόλος, ὃν εἶχον συναντήσῃ οὐ μακρὰν τοῦ μέρους τούτου, μοὶ εἶπεν ὅτι οἱ στρατιῶται οὗτοι εἶχον ἄρτι ἔλθει ἐκ Κρότωνος ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν Μίλωνος τοῦ Πυθαγορείου. Ἦρχοντο δὲ νὰ καταλάβωσι τὴν Σύβαριν καί, φοβούμενοι τὰς ἐφευρέσεις, δι' ὧν ὁ λαὸς οὗτος ὑπερίσχυε τῶν γειτόνων ἐν τῇ πολεμικῇ τέχνῃ, διήνοιγον πρὸς βορρᾶν μεγάλην διώρυγα, δι' ἧς θὰ ἔχουνον τὰ ὕδατα τοῦ Κράθιδος ἐπὶ τῆς τρυφληῆς πόλεως. Ἐχώρουν ἤδη ἐν τῇ ὁδῷ μου, καταγελαῶν τῶν τῆς Κρότωνος στρατιωτῶν. Ἄν μοι ἐπεδεικνυσον πλείονα σεβασμὸν, θὰ ἔσπευδον ν' ἀναγγεῖλω αὐτοῖς ὅτι εἰς μάτην ἐκοπίων.

» Ἄλλ' ἐξηκοκούθουν φεύγων. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρόν, στρεφόμενος, παρετήρουν αὐτοὺς, ἐξηντλημένους

ἐν μυρίοις ὄσοις ἀγῶσι, διανοίγοντας τὰ σπλάγγνα τῆς γῆς, ὠθοῦντας τὰ ὕδατα πρὸς μέγαρα, κατειλημμένα ἤδη ὑπὸ τοῦ πυρός τοῦ οὐρανοῦ, ἀτινα δὲ ἔβλεπον ὡς μὴ κείμενα πολὺ πλησίον τῶν προμαχῶνων καὶ ἐλάμβανον τὰς μεγαλειτέρας προφυλάξεις τῆς πολιορκητικῆς ἐναντίον λαοῦ εἰκοσακισχιλίων μακαρίων θνητῶν. . . .»

Τοῦ γηραιοῦ Εὐφορίωνος σιγῶντος πρὸ τῆς ἀπηγήσεως αὐτοῦ, ὁ Σύρων ἐπανάλαβεν:

— Ἦδη, κύριε, ἰδοὺ ἤλθον, διότι ὠδευσα ὀλοκλήρον τὴν νύκτα. Ἐπιθυμῶ νὰ σὲ παρηγορήσω ἐπὶ τῷ ἐγκλήματι τοῦ ἡμετέρου Ἰκέτου.

— Ἐγώ, Σύρων, ἐπεθύμουν νὰ μ' ἐξαγκάγῃς τῆς ἀνησυχίας. Πῶς μοὶ ἀρηγεῖσαι τοιαῦτα πράγματα ἀφοῦ μετέσχες τῶν ἐορτῶν τούτων τῶν Χαρίτων; Ἐτίμησας τὰς δύο πρώτας Χάριτας διὰ χαρῶν καὶ ἀσπασμῶν. Καὶ ἐγεύθης μέχρι βᾶθους, ὡς μοὶ λέγεις, τῆς τρίτης τῶν ἡδονῶν τῆς Συδάρως; . . .

— Ἀληθές τοῦτο, ἀγαπητέ μοι κύριε.

— Τὴν δὲ τρίτην Χάριτα, ἣτις ἐπεθύμει, εἰς ἀνταλλαγὴν τῶν τοσοῦτων χαρηγηθεισῶν ἡδονῶν, τὸ δῶρον τῆς ζωῆς σου; δὲν ἐματαιώσας τὸν πόθον αὐτῆς, Σύρων; Διότι κηρύσσεις ὅτι ἐγεύσω τῶν ἐδεσμάτων, ἀτινα ἐκείνη ἐνέπνευσεν. Ἄλλ' ἴσως θ' ἀνέμιξας ἐν ταῖς ἡδοναῖς τῶν Συβαριτῶν ὀλίγον τῆς ἐγκρατείας ἐκείνης, ἣν συνέστησά σοι κατὰ τὴν ἀναχώρησιν;

— Μετὰ βεβαιότητος λέγω, Εὐφορίων, ὅτι ἐλησμώνησα καθ' ὀλοκλήριαν τὴν σοφὴν ταύτην παραγγελίαν. Ἀπ' αὐτοῦ τοῦ γελοῦντος οὐδοῦ τῆς πόλεως αἱ ἀποφάσεις μου ἐγκατέλιπόν με, ἡ τύχη δὲ μόνον κατώρθωσε νὰ μὲ σώσῃ, ἢ καὶ ἡ Παλλὰς πιθανῶς, ἐπιθυμοῦσα νὰ σοὶ γνωρίσῃ τὸ τέλος τῆς Συδάρως. Εἶμι βέβαιος ὅτι ἐμεθύσθη ἐκ τῆς θείας τροφῆς. Ἡ στιγμή ἐκείνη ἐνέκλειε τοσαύτην τελειότητα καὶ τοσοῦτον σαφῶς ἐνόμισα ὅτι ἀπέβην ὅμοιος τῷ Διὶ ὥστε ὀλοκλήρον τὸ αἰμά μου ἠδύνατο νὰ βεύσῃ χωρὶς ποσῶς νὰ μεμψιμοιρήσω, διότι ἡ τύχη οὐδὲν μοὶ ἐπιφύλασσει πέραν τούτου.

Ἐὰν ἀτυχῆς Σύρων δὲν εἶχε παρατηρήσει πῶς αἱ ὄφρυς τοῦ κυρίου αὐτοῦ συνεσπῶντο εἰς ἕκαστον τῶν λόγων αὐτοῦ, ὅποια δὲ ἀγανάκτησις ἐπλήρου τὰ τοῦ μετώπου ἀγγεῖα ἐναντίον ἐκείνου, ὅστις ἠδύνατο νὰ ζήσῃ, ἀφοῦ εἶχεν ἐξομοιωθῆ τῷ Διὶ· ἐξηκολούθει λοιπὸν τὴν μωρὰν αὐτοῦ καυχησιολογίαν:

— Εἶδον ταῦτα, Εὐφορίων. Ναί, διῆλθον τὴν θελητικὴν ἐκείνην στιγμήν, ἐξ ἧς αὐτὸς οὗτος ὁ Ὀδυσσεύς θὰ ἠρνεῖτο νὰ ἐπιστρέψῃ. . . .

Ταῦτοχρόνως, ἐνῶ ἐμφατικῶς ἐξέφραζε τοὺς λόγους αὐτοῦ, ἐξέτεινε τὸ ἐξ ἰσχυρῶν μυῶνων ἀποτελούμενον στῆθος, ἐν ᾧ ἦνθει ἡ νεότης.

— Δὲν μ' ἐμπαίζεις ποσῶς; εἶπε μετ' εἰρωνείας ὁ σοφός.

— Οὐχί, κύριε· ἐγνώρισα τὴν θνητὴν ταύτην ἡδονήν. Βλέπεις ἄλλως ὅτι ζῶ. . . .

— Ἐξήσας, ἄθλιε! ἐφώνησεν ὁ Εὐφορίων.

Καὶ διεπέρασεν αὐτὸν διὰ τοῦ ἐξ ἐστρωμένου ἀργύρου ἐγγχειριδίου αὐτοῦ.

Διὰ τῆς ἀνοιχθείσης αὐτῷ πληγῆς ὁ Σύρων ἔχυσεν ἔλκον τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἀνθέων. Ἄλλ' ὁ εὐσεβῆς γέρον ἐπεκρότει τὸ ἴδιον αὐτοῦ δικάχημα ;

« Δὲν ἤρμοζεν », ἔλεγε καθ' ἑαυτὸν, « νὰ ἐπιτρέψω τὴν ὑπαρξίν ἱεροσώλου τοσοῦτον τελείου. Ὁ Σύρων οὗτος παρεβίασεν αὐτὸν τοῦτον τὸν νόμον τῆς φύσεως. Οὐδὲν τὸ τέλειον ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ δὲ τελειότης συνεπάγεται τὸν θάνατον. Ἄμα ὡς ὁ ἄνθρωπος προσεγγίση τῷ Θεῷ, εἶναι πρέπον νὰ ἐξαφανίζηται. Πάντες οἱ Συβαρίται ὑπήκουσαν εἰς τὴν ἐντολὴν ταύτην. Μία τῶν Μοιρῶν ἔδει νὰ γεννηθῆ ἐκ τῆς εὐδαιμονίας, ἧς ἐπετύγχανον. Ὁ Ἰκέτης μου ἠρύσθη ὀλόκληρον τὴν ἡδονήν, ἣν ἠδύνατο ν' ἀρνησθῆ ἐξ αὐτῶν. Καὶ ὁ Σύρων ἐδέξατο παρ' ἐμοῦ τὸ ἀνήκον αὐτῷ δίκαιον συμπλήρωμα.

Ὁ γέρον ἐζήτησεν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐν τοιαύταις σκέψεσι. Παρημέλησε τὰ ἄνθη αὐτοῦ, ἅτινα συνείθιζε νὰ μετατοπίζῃ πρὸ τῶν φθινοπωρινῶν ὑετῶν ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ βράχου καὶ ὑπὸ στέγασμα ἐκ δονάκων. Τὰ ἄνθη ἐφθειρόντο· αὐτὸς δ' οὗτος δὲν ἐσκέπτετο πλέον νὰ συλλέξῃ χόρτον τι ἢ νὰ παρσκευάσῃ τι διὰ τὴν συντήρησιν αὐτοῦ. Ἐν τέλει κατενόησεν ὅτι πάντα ταῦτα τὰ σημεῖα ἦσαν ἡ γλῶσσα τῆς φύσεως. Ἀναμφιβόλως, τιμωρῶν τὸν Σύωνα ἐξ αἰφνιδίου ἐμπνεύσεως, ἀνήχθη εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς συνέσεως· ἡ γῆ ἀπῆται τὰ ὄστα αὐτοῦ. Ἀπεφάσισε ν' ἀποθάνῃ : τοῦτο δὲ καὶ ἔπραξε πρωτὰν τινά, καθ' ἣν ἔπνεεν ὁ τῆς ἰσημερίας ἄνεμος, παρὰ τὴν βῆσιν τοῦ βράχου αὐτοῦ καὶ πρὸ τῆς προτομῆς τοῦ Πανός.

CHARLES MAURRAS

(Μετάφρασις Γ. Κ. Α.)

ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΕΡΩΣ

ὑπὸ Paul Bourget*.

Ὅσῳ κἄν ἦτο παρὰδοξος ἡ ἔκφρασις τοῦ προσώπου τῆς Κλάρας καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Ἥλιος ἐστρέφετο πρὸς αὐτὴν πρὶν ἢ διασκελισθῆ τὸν οὐδὸν τῆς θύρας, ὁ νεαρὸς ἀνὴρ συναπέφερον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ κατὰδῆλα δείγματα καταστήσαντα ἡδείας τὰς ὥρας τῆς ἀπελθούσης νυκτὸς καὶ τῆς ἐπιούσης πρωίας. Ἠγάπα καὶ ἐγίνωσκεν ὅτι ἠγαπᾶτο. Μετ' ἀπεριορίστου δυνάμειος ἐλπίδος καὶ μεθ' ὅλους τοὺς λόγους, οὓς εἶχε ν' ἀνησυχῆ, συνεταῦτιζεν ἐν τῷ νῷ αὐτοῦ τὰς δύο ἐκείνας βεβαιότητας. Ἄστρα εὐδαιμονίας ἐφαίνοντο πρὸ αὐτοῦ, ἐν τούτοις δὲ περιελάμβανε τὸν χρόνον, τὸ διάστημα καὶ τὰς περιστάσεις. Ἐλεγεν εἰς τὸν Γεράρδον τὰ μυστικὰ αἰσθήματα τῆς Κλάρας, οὗτος δ' ἐκ λεπτότητος ἐξηφανίζετο

καὶ ἡ Κλάρα ἀπέβαιναν ἐλευθέρη. Ἀμφότεροι ἀνήρχοντο πρὸς τὸν ὀρίζοντα τοῦ ἡλίου, ὀρίζοντες νέοι ἐφαίνοντο εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ Ἥλια, ὀρίζοντες ἀποτελούμενοι ἐξ οὐρανοῦ, κυανῶν κυμάτων καὶ νεοτεύκτων ἐξοχικῶν οἰκιῶν ἐν τῷ μέσῳ φοινίκων καὶ ἀνθέων. Ὁ δ' οὐρανὸς ἐκεῖνος ἦτο φωτοβόλος ὡς ἡ διηνεκῆς εὐτυχία, ἡ θάλασσα ἐκεῖνη ἀπέραντος, ὡς ἡ τρυφερότης γυναικὸς μεγάλῃς καρδίας, τὰ ἄνθη ἐκεῖνα καὶ οἱ χαριέντες ἐκεῖνοι καὶ εὐώδεις φοινίκες, ὡς αἱ σκέψεις ἐρωῶτος εὐτυχοῦς. Εἶτα ὁ νεαρὸς ἀνὴρ ὠνειρεύετο ἔτι μέγαρον, οὗ τὰ διαιμερίσματα θὰ ἐκόσμιε ἡ γλυκεία παρουσία τῆς Κλάρας, δι' ὧν θὰ διήρχετο διὰ τῆς σοβαρᾶς χάριτος τῶν χειρονομειῶν αὐτῆς, τοῦ συγκεκνημένου μειδιήματος ἐπικνηθῶντος ἐπὶ τῶν χειλέων καὶ τοῦ μεθύσκοντος αὐτῆς βλέμματος οἶονεῖ πνιγομένου ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς. Οὐδεὶς φόβος περὶ τῶν δυσχερειῶν, ἃς ὠφελεῖ νὰ κατανικήσῃ, ἐτάρασσε τὸ θέλημα τοῦ ὀνειροῦ τούτου, τὸ δὲ μέθυ αὐτοῦ ἠῤῥαζεν ἐπὶ μᾶλλον ὅταν καὶ καθόσον ἐπλησιάζεν ἡ στιγμή τῆς ἐπισκέψεως εἰς τὸ μέγαρον τῆς ὁδοῦ Βαλζᾶκ . . . Εἶπεν ἠγῆσαι ἡδὴ ἡ δευτέρα ὥρα, ὁ δ' Ἥλιος Αλαυρέντιος ἐκάθετο ἐπὶ παρὰ τὴν τράπεζαν προσπαθῶν νὰ ἐξαπατήσῃ τὴν θελκτικὴν ἀνυπομονησίαν αὐτοῦ διὰ τῆς ἀναγνώσεως ἐπιστολῶν τινων, ἃς εἶχε λάβει παρὰ τῆς Κλάρας, ὅτε ὁ ὑπηρέτης εἰσελθὼν παρέδωκεν αὐτῷ ἐπιστολήν, ἧς ἡ ἐπιγραφὴ ἔπληξεν αὐτοῦ ἀμέσως τὴν καρδίαν. Ἦτο ὁ χαρακτήρ τῆς γραφῆς ἐκείνης, ἣν ἠγάπα. « Ποίος ἔφερεν αὐτὴν τὴν ἐπιστολήν ; » ἠρώτησεν ἀμέσως, διότι ἐπὶ τοῦ μεγάλου φακέλου δὲν ἔβλεπεν οὔτε γραμματόσημον, οὔτε σφραγίδα ταχυδρομικοῦ γραφείου. « Εἰς ὁδοθεράπων, ἀπελθὼν ἀμέσως » ἀπήντησαν αὐτῷ. Αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἔτρεμον. Ἔθεσε τὸν φάκελον — ὅστις, ἐὰν ἔκρινε τις ἐκ τοῦ βράχου θὰ ἔκλειε πολλὰ φύλλα, — ἐπὶ τῆς τραπέζης, παρὰ τοὺς ἄλλους. Ναί, ἦτο πράγματι ὁ χαρακτήρ τῆς Κλάρας, σταθερᾶς, ἀνδρικῶς πως ὁμοιάζων καὶ στρογγύλος, ὁμαλώτατος καὶ εὐθύς ὡς ἦν καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς· ὁ Ἥλιος ἐνόει ὅτι ὀλόκληρον τὸ μέλλον αὐτοῦ ἐνεκλείετο ἐν τῷ φακέλῳ ἐκείνῳ, ὃν περιέφερον ἀνὰ μέσον τῶν δακτύλων αὐτῶν χεῖρες γνωσταὶ αὐτῷ. Τὸν φάκελον ἔκλειε σφραγὶς ἐξ ἰσπανικοῦ κυροῦ· ἐφ' ἧς ὑπῆρχεν ὁ τύπος χελιδόνος. Οὗτος εἶχε δώσει εἰς τὴν Κλάραν τὸν λίθον ἐφ' οὗ ἦν γεγλυμμένος ὁ τύπος ἐκεῖνος, κατόπιν συνδιαλέξεως, ἧς ἀνεμνήσθη πᾶσας τὰς λεπτομερείας· ὡς πᾶς καὶ ἐκ δεισιδαιμονίας ἐρωῶτος, ἠσπᾶσατο τὸν τύπον ἐκεῖνον καὶ εἶτα ἠνοιξε τὴν ἐπιστολήν, ἐν τῇ ὁποίᾳ πράγματι ὑπῆρχον πολλὰ φύλλα καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ πρώτου αὐτῶν μία λέξις, ἧτις προὔξενεσε βίγος εἰς τὸν Αλαυρέντιον.

ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΙΣ.

Ἐνδεκάτη ὥρα τῆς ἐσπέρας.

« Ὅταν θὰ λάβῃς τὴν ἐπιστολήν ταύτην, φίλε μου, — ἄ! συγχώρησόν μοι διὰ τὸ ἀπότομον τοῦ πράγ-

(*) Ἰδε ἀριθ. 7, σελ. 127—129.

ματος, αλλά πρέπει να γείνη ούτω διά να αναγνωσθῆς τὰς γραμμὰς ταύτας ὡς καὶ ἐγὼ γράφω ταύτας, ἤτοι ἐν συναισθήσει τοῦ ἀμετακλήτου — θὰ ὑπάρχωσι μεταξὺ ἡμῶν οὐρεὰ τε σκιδόντα θάλασσά τε ἠχῆσασα, πρὸ πάντων δὲ ἡ θέλησίς μου νὰ μὴ σὲ ἐπαινίδω πλέον. Σὺ, θὰ εἶσαι ἐν Παρισίοις ἔτοιμος νὰ ἐξακολουθήσῃς βίον ὅστις, μεθ' ὅλα ὅσα κατὰ τὰς πρώτας στιγμὰς θὰ πιστεύσῃς, ἔχει ὁμως μέλλον. Ἐὰν δὲ κλαύσῃς ἀναγνωσκῶν τὰς γραμμὰς ταύτας, τὰ δάκρυα θὰ εἶναι ἐξ ἐκείνων ἀπερ ἐλαφρύνουσι, θὰ εἶναι δάκρυα θεραπείας ἀνὰ μέσον τῶν ὁποίων ὁ πόνοσ τῆς σήμερον διαβλέπει τῇ ἐπαύριον ἐλπίδας. Ἐγὼ θὰ εὐρίσκωμαι λίαν μακρὰν τῆς πόλεως ταύτης ἔνθα σὲ ἐγνώρισα λίαν ἀργά, κρυπτομένη ὑπὸ πλαστὸν ὄνομα ἐν ἀπομεμακρυσμένη γωνίᾳ καὶ θὰ ζήσω μέχρι συντελείας τοῦ βίου μου ἀπηλλαγμένη τοιλάχιστον τῆς φρικτῆς προσβολῆς τῶν σφαλιχάτων τὰ ὅποια προεἶδον καὶ τῶν τύψεων, ἅς προησθάνθη. Τὴν ἀπόφασίν μου ταύτην σὲ καθικετεύω, σὲ διατάττω νὰ τὴν σεβασθῆς. Ἀλλὰ πρὸς τί νὰ ὀμιλῶ περὶ διαταγῶν καὶ προκλήσεων; Ἄν ὁμως μόνον μέχρι τέλους τὰ φύλλα ταῦτα, ἐν οἷς ἐξομολογοῦμαι ὅλα τὰ κατ' ἐμὲ καὶ θὰ κατανοήσῃς, ὡς ἐγὼ, μετ' ἀκατανικήτου πραγματικότητος, ὅτι μεταξὺ σου καὶ ἐμοῦ ἵσταται ὁ βίος μου, ὅστις μοὶ ἀπαγορεύει νὰ ζητήσω ἐν σοὶ τὴν εὐτυχίαν. Ἄ! ὁ βίος μου! τελευταῖον γυναικίον αἶσθημα μὲ ὠθεῖ ὅπως σοὶ τὰ ἀποκαλύψω ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ γυμνότητι. Ἐν στιγμῇ καθ' ἣν σ' ἐγκαταλίπω διά παντός ἔχω ἀνάγκη νὰ σοὶ ἀφήσω ἀληθῆ ἐμοῦ εἰκόνα δικαιολογοῦσάν με διότι σὲ ἐγκατέλιπον καὶ δι' ὅλα τὰ λοιπὰ. Γινώσκω ὅτι ἔπραξα ὅ,τι ἡ ἠθικὴ τῶν ἀνθρώπων θεωρεῖ ὡς τὸ μέλλον ἀξιοκατάκριτον τῶν σφαλιχάτων ἐν ἡ ἐποχῇ ἔπραξα ὅ,τι ἔπραξα, ἡ γαλήνη τῆς ψυχῆς μου ἦτο ἀπόλυτος. Σήμερον ἀναλογίζομαι οἷαν κρίσιν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιφέρῃ περὶ ἐμοῦ· αἰσθάνομαι ὅτι διά σὲ δὲν θὰ εἶμαι πλέον ἀλλ' ἡ ἀνάμνησις ἀπούσης γυναικὸς ἀνευ πιθανότητος ἐπιστροφῆς, γυναικὸς θανούσης καὶ διά παντός ἐξαφανισθείσης. Καὶ φοβοῦμαι. Μοὶ φαίνεται ὅτι βλέπω κηλίδας ἐν τῇ συνειδήσει μου καὶ ὀρεῖω νὰ ἀποπλύνω ἐμαυτὴν ἀπὸ τῶν κηλίδων τούτων. Ἐγνώρισα γυναικίαν, ὣν ἡ μεγαλύτερα εὐχὴ ὑπῆρξε νὰ κοσμηθῶσιν ὅσον τὸ δυνατόν πρὶν ἢ κατακλιθῶσιν ἐπὶ τοῦ νεκροκραββάτου. Διατί ἢ διά σὲ θνήσκουσα φίλη νὰ μὴ ἔχη τὴν ἀπαίτησιν ταύτην διά τὸν τάφον αὐτῆς, ὀλίγον μὲν δι' αὐτήν, πολὺ δ' ἴσως διά σὲ; Φροντίζουσα νὰ σοὶ ἀρέσω, θὰ διέλθω ἐν αὐταπάτῃ τὰς τελευταίας μου ὥρας ἐν τῇ κυκλῇ μικρᾷ αἰθούσῃ ὅπου ἤρχεσο, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐπιπλῶν ἐκείνων τὰ ὅποια ὑπῆρξαν οἱ ἄφρονι μάρτυρες τῶν μακρῶν ἡμῶν συνδιαλέξεων κατὰ τὸσας μακρὰς τοῦ χειμῶνος νύκτας. Νὰ εἶμαι ἐδῶ καὶ νὰ σοὶ γράφω, ταυτόν ἐστὶ τῷ ζῆν μετὰ σοῦ διά τελευταίαν φοράν, μετὰ τῶν γλυκυθύμων ἐκείνων μετὰ σοῦ συνδιαλέξεων, μετὰ τοῦ φίλου, ὅστις μὲ ἐνόει καὶ ὅστις μὲ ἠγάπα, ὡς ἀπήτησα νὰ μὲ ἀγαπᾷ. Ὅχι,

Ἥλια, μὴ ἐν τῇ φράσει ταύτῃ ἴδῃς ἐπιπληξίν τινα. Εἶναι αὕτη παράπονον πασχούσης καρδίας, ἀλλὰ παράπονον κατὰ τῆς τύχης, κατ' ἐμαυτῆς καὶ οὐχὶ κατὰ σοῦ, ὁ ὅποιος οὐδὲν ἔπραξας κακούργημα ἄλλο ἢ νὰ πιστεύσῃς εἰς τὸ δυνατόν νὰ μοὶ προπαρασκευάσῃς αὐθις εὐήμερίαν δυνάμει τρυφεροτήτων. Θὰ αἰσθάνθῃς, ὡς αἰσθάνομαι ἐγὼ, ὅτι τοῦτο ἦν ὄνειρον παράφρονος. Σοὶ εἶμαι ὁμως μέχρι μυχιτικῶν τῆς καρδίας εὐγνώμων ἐπὶ τῷ ὄνειρῳ ἐκείνῳ. Φεῦ! Δέν ἔλαβον τὸν κάλαμον ἀνὰ χεῖρας διά νὰ σοὶ ἐξομολογηθῶ ταῦτα. Ἡ ἰδέα τῆς θλίψεως, ἣν θὰ αἰσθάνθῃς ὑπερῆσχει τῆς θελησέως μου. . . Ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ἔστην μὴ δυναμένη νὰ ἐξακολουθήσω. Ἦδη εἶμαι ἐν-λῶς γαληνιαία, ἡ διαύγεια ἐπῆλθεν εἰς τὸ πνεῦμά μου. Ἡ ἐπιθυμία μου νὰ κατακτήσω διά παντός τὴν ἐκτίμησίν σου εἶναι τόσοσ σφοδρὰ νῦν, ὅστε δὲν τρέμω πλέον. Τὸ αἰσθάνομαι, θὰ ἔχω τὴν δύναμιν νὰ σοὶ ὀμιλήσω περὶ ἐμοῦ ὡς περὶ ἄλλης τινός. Ἄ! εἴθε μέρος τῆς δυνάμεως ταύτης νὰ εἰσδύσῃ καὶ εἰς σὲ καθ' ἣν στιγμῇν ἀναγνωσκῆς τὴν ἐξομολόγησίν μου!

«Φίλε μου, δὲν θὰ σοὶ διηγηθῶ οὔτε τὴν παιδικήν, ἀλλ' οὔτε τὴν νεανικὴν ἡλικίαν μου. Τὰς δύο ταύτας ἐποχὰς δὲν διέκρινεν οὐδὲν τῶν συμβάντων ἐκείνων τῆς ψυχῆς, ὅσα διά νεάνιδα δεκαπενταετίδα εἰσὶν ὁ πρόλογος ρωμαντικοῦ μέλλοντος. Τὴν παιδικήν καὶ τὴν νεανικὴν ἐκείνην ἡλικίαν τὴν παρετήρησα ζῶσκα καὶ προσλαχμβάνουσκα ἐκ νέου σάρκα καὶ ὅσῃ ἐν τῇ εἰκόνι, ἣτις μὲ δεικνύει καθημένην πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ πατρὸς μου καὶ ζητοῦσκα διά τῶν ἐμῶν τοῦς ἰδικούς του ὀφθαλμούς. Ναι, εἶμαι ἐγὼ, τὸ εὐπειθὲς καὶ γαλήνιον ἐκεῖνο τέκνον, εἶμαι ἐγὼ, τοιαύτη οἷαν ἐνθυμοῦμαι ἐμαυτὴν ὑπᾶρχασκα ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν. Δέν ἐνθυμοῦμαι ὅτι κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην εἶχον ποτὲ δυσἀρέσκειν τινα ἢ δυσθυμίαν. Ἦσσον αἱ ὄρασι διήρχοντο ἀπαρτήρητοι, εὐτυχεῖς καὶ γαληνιαῖαι, ἐν τῇ κατὰ τὴν ὁδὸν Βαρὲν κατοικίᾳ ἡμῶν, πτωχικῶς ἐπιπλωμένη, διότι ὁ πατήρ μου ἦτο εὐγενὴς ἀρχαίων ἀρχῶν τοῦ προαστείου τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ, ἐγὼ δὲ δέν ἐνθυμοῦμαι ποτὲ νὰ ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν, ἐκεῖ, νὰ συνειθίσω εἰς τὴν νεωτέραν πολυτέλειαν! Τὰ ὑψηλὰ παρὰθυρα ἔβλεπον εἰς κήπον ἔχοντα ὑψηλὰ δένδρα, ἐν τῷ κήπῳ δὲ ἐκείνῳ ὑπῆρχεν ἰδιαιτέρος περίπατος προωρισμένος, εἰς μίαν γράϊαν κυρίαν κατοικοῦσκα ἐν τῷ ἰσογαίῳ πατώματι. Ὑπηρετὴς ἐκίνει ἀμαξίαν μικράν ἐν ἣ ἐκάθητο κατὰ τὰς στιγμὰς καθ' ἃς ὑπῆρχον ἡλικιαὶ ἀκτινες. Ἀναμιμνήσκομαι ἐμαυτὴν, συνεπεῖχ ἰδιοτροπίας τῆς μνήμης μου, τὸ μέτωπον στηρίζουσκα ἐπὶ τῆς ὑέλου τοῦ παραθύρου καὶ παρατηροῦσκα μετὰ πόνου καὶ οἴκτου τὴν γράϊαν γυναικίαν. Κατὰ τινὰ μεταμεσημβρίαν ἀνοίξεως ἀπαστοῦ πτόνου ἐκ τῶν ἡλικιῶν ἀκτίων καὶ ἐκ τῆς πρασιᾶς, ὁ πατήρ μου ἐθώπευε τὰς πλεξίδας μου καὶ με ἀπεκάλει μικράν εἰκόνα. Ἦτο ὄνομα ὠραιότατον διά κρησιδα νεαρωτάτην. Ἐν τούτοις ἐν ἐμοὶ ὑπῆρχεν ἀρετὴ, χάριν τῆς ὁποίας δέν ἤμην ἀναξία τῆς λεπτῆς ἐκείνης ἐκφράσεως. Ἄ-

ρετή; οὐχί, ἀλλ' ἀπλοῦν ἔνστικτον εὐθύτητος καὶ κλοκαγαθίας ἑλευστικώτατον. Μόνος πόθος μου ἦν νὰ ἐνεργῶ κατὰ προδιεγεγραμμένον κανόνα καὶ νὰ εἶμαι ἀρεστή εἰς ἐκείνους, οὓς ἠγάπων. Ὁ πόθος μου οὗτος ἦν τόσον φυσικὸς ὅσον καὶ ὁ τοῦ παιζέειν καὶ διανοεῖσθαι. Ἐγεννήθην φέρουσα ἐν ἑμαυτῇ τὸ αἰσθημα τῆς ἀγάπης πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν ἀρμονίαν, τὸ δ' αἰσθημα ἐκεῖνο μ' ἔκαμει νὰ εὐρίσκω ἔκτακτον καὶ αὐθόρμητον εὐτυχίαν εἰς τὸ νὰ συνδιᾶζω τὸ καθήκον πρὸς τὰς πράξεις, τὰς προτιμήσεις πρὸς τὰς ἐνεργείας μου. Πρὸ πάντων εἶχον ἔμφυτον πρὸς τὸ ψεῦδος βδελιγμείαν, αὕτη δὲ ἔφθανε μέχρι τοῦ μαρτυρίου. Πολλοὶ παῖδες ὑπέστησαν, ὡς καὶ ἐγώ, ἐπίδρασιν ἐκπληξέως εὐρεθέντες ἀπέναντι τῶν ἐπιστήμων ψευδολογιῶν· ὡς, τὸ ἀκούειν τὴν μητέρα αὐτῶν διατάττουσαν τοὺς ὑπηρετάς νὰ λέγωσιν εἰς τοὺς ἐπισκέπτας ὅτι δὲν εὐρίσκοντο ἐν τῷ οἴκῳ, ἐνῶ πράγματι ἦσαν. Συνεπεῖχ ἠλιθεργᾶς εἰδικότητος ἐν τῷ χαρακτῆρί μου, τὸ αἰσθημα ἐκεῖνο τῆς ἐκπληξέως λίαν ἀργὰ ἐξέλιπεν ἐξ ἐμοῦ, δύναμις δὲ νὰ διαβεβαιώσω ὅτι ὀλοσχερῶς δὲν ἐξέλιπεν.

(Ἀκολουθεῖ).

A. ΓΡΑΜΜΑΤΟΠΟΥΛΟΣ.

ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ.

Δὲν πρόκειται περὶ μύθου τινὸς ἐξ ἐκείνων, οὓς διηγείται τις κατὰ τὰ Χριστούγεννα.

Πρόκειται περὶ ἱστορίας, ἱστορίας ἄνευ δραματικῶν περιπετειῶν, ἱστορίας κοινῆς, συνήθους χρονικοῦ ἐξ ὧν συχνάκις, σχεδὸν πάντοτε, ἀπαντᾷ τις εἰς τὰς ἐφημερίδας. Θὰ ἀφηγηθῶ τὸ πρᾶγμα ἀπλῶς, ἄνευ στολιστικῶν λεπτομερειῶν, καθὼς ἀκριβῶς συνέβη τῇ πρωίᾳ τῆς χθιῆς.

Ἦτο ὀγδόη ὥρα τῆς πρωίας. Οἱ Παρίσιοι μὲν εἰς ἐξεγείροντο, τὰ καταστήματα ἠνοίγοντο, ἀλλὰ τὰ καφενεῖα, ἐν οἷς ὅσοι πλείστοι διενυκτέρευον, ἦσαν ἀκόμη κεκλεισμένα. Οἱ ἄνθρωποι σπεύδοντες μετέβαινον εἰς τὰς ἐργασίας των, ἐγὼ δὲ ἔχων τὸ σιγαρέττον εἰς τὰ χεῖλη, εὐθυμῶς, εὐδιάθετος, περιπάτων ταχεῖ τῷ βήματι, ὅπως καταστήσω εὐχερῆ τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματός μου, ἀναζωογονουμένου ὑπὸ τοῦ ψυχροῦ καὶ ξηροῦ ἀέρος. Σκεπτόμενος τοὺς διεληθόντας ὀλόκληρον τὴν νύκτα ἐν εὐωχίαις καὶ βεβαρμένῃν ἔχοντας τὴν κεφαλὴν, ἐθεώρουν ἑμαυτὸν λίαν εὐτυχῆ.

Ἐβκινον παραλλήλως τῇ προκυμαίᾳ, τὰ βλέμματά μου δὲ ἀπὸ τῶν κιτρίνων κυμάτων τοῦ Σηκουᾶνα ἐφέροντο εἰς τὸν οὐρανόν, ὅπου, ἀνὰ μέσον τῆς ὠχρᾶς ομίχλης, ἀπῆστραπτε καὶ ἠκτινοβολεῖ ὁ ἥλιος. . .

Ἐβάδιζον πρὸς τὸ πρόσκειον τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου.

Ἐν τῇ γωνίᾳ ὁδοῦ τινὸς, ἀθυρματοπώλης, ἀπομεινωμένος ἐπὶ μικρᾶς τραπέζης ἐγούσης σχῆμα Χ ἐξέθετεν ἀθυρματὰ τινα ἐκ λευκοσιδήρου, κεχρωμα-

τισμένα διὰ βαφῶν τραχέων καὶ χονδροειδῶν. Ἐν μέσῳ τῶν ἐκ λευκοσιδήρου τούτων ἀθυρμάτων διεκρίνετο μικρὸν νευροσπάστον, ὅπερ ὑπέικον εἰς ἐλαφρὰν πίεσιν, ἐπριόνιζε κορμὸν δέδρου μετὰ σταθερότητος καὶ προθυμίας, οὐδέποτε δὲ ἀποκάμνον.

Ἐπισθεν δὲ τοῦ φανοῦ τοῦ φωταερίου, πλησίον τοῦ ὁποίου ἔμενον ὁ μικρὸς νευροσπάστον, παιδίον τι ἔστη πρὸ τῆς τραπέζης του, ἦτις ἦτο ὑψηλότερα αὐτοῦ. Ἐμελλον νὰ διέλθω ἐκεῖθεν. Ἡ φυσιογνωμία τοῦ παιδίου ἀνεχαίτισε τὴν πορείαν μου.

Ἦτο ἠλικίας πέντε ἕως ἐξ ἐτῶν, ἀλλὰ μικροῦ ἀναστήματος ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἠλικίαν αὐτοῦ. Ἦτο πλάσμα καχεκτικόν, γεννηθὲν ἐν κακουχίαις καὶ ταλαιπωρίαις, ζῶν ἐν ὑπερώοις κακῶς ἀεριζομένοις, οὔτινες τέλος ἢ φυσιογνωμία, ἕνεκα τῆς καχεκτικῆς φύσεώς του, ἀπεδείκνυνεν νοσηρὰν ἰδιοσυγκρασίαν.

Τὸ παιδίον ἦτο λεπτοφυῆς ὡς κορῆσιον.

Ἦτο εὐτελῶς ἐνδεδυμένον, ἔφερε δὲ ἔνδυμα ἐκ χονδροειδοῦς ὑφάσματος φαιοῦ, περὶ τὸν τράχηλον δὲν ἔφερε κίλλυμα ἐξ ἐρίου ἐρυθροῦ καὶ μέλανος.

Τὸ τοιοῦτοτρόπως ἐνδεδυμένον παιδίον, δὲν ἦτο ποσῶς χονδροειδῶν χαρακτηριστικῶν. Ἦτο τούναντίον συμπλῆρες, καὶ κανονικῶν χαρακτηριστικῶν, τὸ δῆγμα αὐτοῦ ἦτο λευκόν, ὀλίγον δὲ τι συνεσταλμένον ἐκ τοῦ ψύχους, οἱ ὀφθαλμοὶ του γλαυκοί. Ὡ! οἱ ὀφθαλμοὶ του ἦσαν μεγάλοι καὶ προέιδον θλιψιν, ἔφερον δὲ κύκλῳ δακτύλιον μέλαν. Αἱ βλεφαρίδες προέιδον κόπωσιν καὶ ἦταν κατέρυθροι, ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του ἐφάνετο ἀποττᾶζον ἐν δάκρυ.

Τὸ παρετήρουν, ἐκεῖνο δὲ ἐφάνετο ὅτι δὲν με ἐβλεπε. Ἡ προσοχὴ του ἀπερροφᾶτο ὑπὸ τῶν εἰς πώλησιν ἐκτεθειμένων ἀθυρμάτων. Διὰ τῶν βλεμμάτων αὐτοῦ παρεκλούθει τὰς κινήσεις τοῦ νευροσπάστου, ὅπερ ἐκίνει ὁ μικρὸς νευροσπάστον.

Παρατηρῶν τὸ βλέμμα τοῦ μικροῦ παιδός, τὴν λύπην ἦν ἐξέφραζον οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ, ἤρρισα νὰ σκέπτωμαι τὸ θυγάτριόν μου, τὸ ὅποιον πρὸ ὀλίγου εἶχον ἐγκαταλίπει ἐν τῇ οἰκίᾳ χεῖρον διὰ τὴν πλαγγόνα, ἣν εἶχεν ἐνδύσει διὰ καινουργῶν ἐνδυμάτων. Ἐπὶ τῆς παρεΐας μου ἤσθανόμην τὰ θερμὰ δάκρυα τοῦ θυγατρίου, ὅπερ διήνυνεν τοιαύτην ἠλικίαν ὥστε νὰ πιστεύῃ ὅτι τὰ Χριστούγεννα κατέρχονται διὰ τῆς καπνιδόχης, σφόδρα νὰ ἐπιθυμῆ ὅπως τὸ πρόσωπον τοῦτο ἀναλαμβάνωσι πάντοτε ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ, καὶ νὰ χαίρῃ τόσον ὥστε ἐξεγειρούμενον νὰ εὐρίσκη ἀθυρματῶν τι ἐν τῷ ὑποδήματί της.

Λίαν συγκινημένος ἐπλησίασε τὸ μικρὸν παιδίον.

— Δὲν εἶναι ὠραία αὐτὰ;

— Ναι.

— Ἐχεις καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἰς τὴν οἰκίαν σου;

— Ὁχι.

— Ὁ πατήρ σου δὲν σοι ἔδωκε τοιαῦτα;

Οὐδεμίαν ἀπάντησιν.

— Ἐχεις πατέρα;

— Ὁχι.

— Μητέρα;

— Ναί.

Τὸ παιδίον ἀπήντα πάντοτε διὰ μονοσυλλάβων λέξεων, ἄνευ δειλίως ἢ περιφρονήσεως, ἠπίως, χωρὶς νὰ μὲ παρατηρῇ καὶ ἔχον τὰ βλέμματα αὐτοῦ πάντοτε προσηλωμένα ἐπὶ τῶν ἀθυρμάτων.

— Καὶ τί κάμνει ἡ μήτηρ σου;

— Ἐργάζεται.

— Ποῦ;

— Κάμνει καθέκλας.

— Ποῦ κατοικεῖς;

— Ἐκεῖ.

Καὶ διὰ κινήσεως τῆς κεφαλῆς του, ἔδειξε πρὸς τὸ ἄκρον τοῦ προαστείου.

— Δὲν ἔβαλες τὰ ὑποδήματά σου πλησίον τῆς ἐστίας;

— Δὲν ἔχομεν ἐστίαν.

— Πῶς, ἡ μήτηρ σου δὲν ἀνάπτει πῦρ;

— Ναί, ἔχομεν πύρρυνον πλησίον τοῦ τοίχου.

— Καὶ δὲν ἔβαλες τὰ ὑποδήματά σου πλησίον τοῦ πυρῦνου;

— Ναί.

— Καὶ τὰ Χριστούγεννα δὲν ἤλθον;

— Μάλιστα.

— Καὶ τί σοὶ ἔδωκαν;

— Δὲν γνωρίζω.

— Διατί;

— Δὲν εἶδον, ἐχάθη!

— Πῶς τοῦτο;

— Ἐφυγεν ἀπὸ τὰς ὀπὰς τῶν ὑποδημάτων μου.

Ἐταπεινώσα τους ὀφθαλμούς καὶ εἶδον τους πόδας του ἡμιγύμνου, οἱ δὲ δάκτυλοι αὐτῶν προσέβαλαν ἐκ τῶν διατρήτων ὑποδημάτων του. Τότε ἐκ τῆς τραπέζης τοῦ ἀθυρματοπώλου ἔλαβον τὸν πριονιστὴν τοῦ ξύλου καὶ ἐκ τοῦ θυλακίου ἐξήγαγον μικρὸν ἀργυρῶν νόμισμα.

— Πάρε, εἶπον εἰς τὸ παιδίον.

Μὲ ἠτένισε δειλιῶς ἐκπληκτον τὸ παιδίον, μὴ ἐννοοῦν τί συμβαίνει.

— Πάρε το, εἶναι διὰ σέ!

Μετὰ μικρὸν ἐκπληξὴν ἐνόησεν, ἔπεινε τὰς δύο χεῖρας, ἔλαβε τὸ ἄθυρμα καὶ τὸ μικρὸν νόμισμα ταυτοχρόνως, εἶτα δὲ ἐκ φόβου μὴ ἀνακλέσω τὴν ἀπόφασίν μου καὶ πάρω ὀπίσω πᾶν ὅ,τι τῷ ἔδιδαν, τὸ μικρὸν παιδίον, χωρὶς νὰ ἐγείρῃ τους ὀφθαλμούς ἐπ' ἐμοῦ, χωρὶς λέξιν νὰ προσφέρῃ, κρατοῦν διὰ τῶν συνεσφιγμένων χειρῶν του ἐπὶ τῆς κοιλίας τὸν θησαυρὸν του, ἔστρεψε τὰ νῶτά του καὶ ἔφυγε δραματικῶς ὡς κλέπτῃς.

GUSTAVE RIVET.

(Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ).

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Ἡ κατὰ τὸ τελευταῖον δεκαπενθήμερον ἀστρονομικὴ κίνησις περιεστράφη εἰς ἀνακοινώσεις περὶ τοῦ κομήτου Holmes, περὶ οὗ ἐγένετο λόγος ἐν τῇ τελευταίᾳ ἡμῶν Ἐπιστημονικῇ Ἐπιθεωρήσει, ὡς καὶ περὶ τοῦ περιοδικοῦ κομήτου τοῦ Wolf² καὶ τελευταῖον περὶ τοῦ νέου κομήτου τοῦ Brooks, ἀνακαλυφθέντος τῇ 8)20 νοεμβρίου ἐ. ἔ. Καὶ περὶ μὲν τοῦ κομήτου Holmes, ὁ κ. Tisserand παρουσίασε τῇ ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν, κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 23)5 δεκεμβρίου, τὰ ἐξαγόμενα τῶν ἐν τῷ Ἀστεροσκοπεῖῳ τῶν Παρισίων, διὰ τοῦ ἰσημερινοῦ τηλεσκοπίου τοῦ Δυτικοῦ σύγγου, ὑπὸ τοῦ κ. O. Callandreau, γενομένων παρατηρήσεων, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν θέσιν τῶν πρὸς σύγκρισιν ἀπλανῶν ὡς καὶ τὴν φαινομενικὴν θέσιν τοῦ κομήτου τούτου, εἶτι δὲ καὶ ὑπόμνημα τῶν κ.κ. Rambaud καὶ Sy ἐπὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν γενομένων παρατηρήσεων ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κομήτου, ἀπὸ τῆς 4)16 μέχρι τῆς 10)22 νοεμβρίου ἐ. ἔ., ἐν τῷ Ἀστεροσκοπεῖῳ τοῦ Ἀλγερίου διὰ τοῦ ἀγκωνοειδοῦς ἰσημερινοῦ τηλεσκοπίου, ὑπόμνημα ἀνακοινωθὲν τῇ αὐτῇ Ἀκαδημίᾳ κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 30)12 δεκεμβρίου.

Κατὰ τὸ ὑπόμνημα τοῦτο, τὴν 4)16, ὁ κομήτης παρίστατο ὑπὸ τὴν μορφήν νεφελώματος μετὰ κεντρικοῦ πυρῆνος διακεχυμένου. Τὸ βορειοδυτικὸν τρίμμα τοῦ νεφελώματος ἦτο πολὺ λαμπρότερον τοῦ νοτιοανατολικοῦ, ἔνεκα δὲ τούτου, ἐνῶ διὰ μικρᾶς μεγεθύνσεως ἐφαίνετο ἐπαισθητῶς στρογγύλος, διὰ τοῦ τηλεσκοπίου ὀρώμενος ἐφαίνετο ἐπιμήκης. Τὰς ἐπομένας ἡμέρας, διεκρίνετο καθαρῶς οὐρὰ κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἐπιμηκύνσεως τοῦ πυρῆνος. Ὁ κ. Renaux ἐφωτογράφησε τὸν κομήτην, μετὰ πολλῆς ὁμοῦ δυσκολίας ἔνεκα τοῦ ὕψους τοῦ ἀστρου καὶ τῆς μικρᾶς φωτοβολίας τοῦ πυρῆνος.

Περὶ δὲ τοῦ περιοδικοῦ κομήτου τοῦ Wolf, ὁ ἀκμάτος διευθυντὴς τοῦ Ἀστεροσκοπεῖου τῶν Παρισίων κ. Tisserand ἀνεκοινώσατο τῇ Ἀκαδημίᾳ, κατὰ τὴν δευτέραν τῶν προμνησθεισῶν συνεδριῶν αὐτῆς, ὑπόμνημα περὶ τῶν, κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους μῆνας τοῦ 1892, ὑπὸ τῶν κ. E. Cosserat καὶ F. Rossard, διὰ τοῦ μεγάλου τηλεσκοπίου τοῦ Ἀστεροσκοπίου τῆς Τουλούζης, γενομένων παρατηρήσεων σχετικῶς πρὸς τὴν θέσιν τῶν ἀπλανῶν τῆς συγκρίσεως καὶ τὰς φαινομενικὰς θέσεις τοῦ κομήτου τούτου.

Περὶ δὲ τοῦ νέου κομήτου τοῦ Brooks δύο ἐγένοντο ἀνακοινώσεις, ἡ μὲν ὑπὸ τοῦ Tisserand, παρουσιάσαντος τῇ Ἀκαδημίᾳ ὑπόμνημα τοῦ κ. Esmiol, σχετικῶν πρὸς τὰς ὑπ' αὐτοῦ γενομένας παρατηρήσεις, τὴν 12)24 νοεμβρίου, ἐν τῷ Ἀστεροσκοπεῖῳ τῆς Μασσαλίας, διὰ τοῦ ἰσημερινοῦ τηλεσκοπίου ἀνοίγματος 0,26 μ., ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ κ. Lœwy, παρουσιάσαντος τῇ Ἀκαδημίᾳ ὑπόμνημα τοῦ κ. Fabry, σχετικῶν πρὸς τὰς ὑπ' αὐτοῦ γενομένας παρατηρήσεις, ἐν τῷ αὐτῷ Ἀστεροσκοπεῖῳ τῆς Μασσαλίας, τὴν 17)29 καὶ τὴν 18)30 τοῦ αὐτοῦ μηνός. Ἐκ τοῦ ὑπομνή-

1) Βλέπε ἀριθ. 7, ἐν σελ. 134.

2) Βλέπε ἀριθ. 5, ἐν σελ. 94.

ματος τούτου συνάγεται ὅτι, τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας, ὁ κομήτης εἶχε μορφήν νεφελώματος, ἔχοντος διάμετρον 1', διακεχυμένου κατὰ τὰ πέρατα, λαμπροτέρου δὲ κατὰ τὸ μέσον, ἀλλ' ἄνευ καλῶς ὀριζομένου πυρήνου· ἢ δὲ φωτοβολία αὐτοῦ ἦτο ὁμοία πρὸς τὴν ἀπλανοῦς ἐνδεκάτου μεγέθους.

Περὶ Φυσικῆς Ἀστρονομίας προκειμένου, σημειούμεθα ὅτι ὁ κ. P. Tacchini, συνεκίζων τὰς ἀνακοινώσεις αὐτοῦ τὰς ἀναφερομένας εἰς τὴν σχεδὸν τῶν ὑπ' αὐτοῦ, κατὰ τὸ τρίτον τρίμηνον τοῦ 1892, παρατηρηθεισῶν ἡλιακῶν προχοῶν πρὸς τὴν αὐξήσιν τῆς ἡλιακῆς ἐνεργείας, ἐπιστᾶ τὴν προσοχὴν ἐπὶ τινος παμπρωγίστης προχοῆς, ἣν ἔσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ παρατηρήσῃ, μεταξὺ ἄλλων ἀξιολόγων φαινομένων τοῦ τελευταίου τριμήνου τοῦ ἔτους τούτου, τὸ πρῶτον τὴν 2/14 νοεμβρίου, βορειότερον τοῦ ἀνατολικοῦ σημείου τῆς περιφέρειας τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου. Τὴν ἐπαύριον, ἢ προχοὴ αὕτη ἔκειτο ὑψηλότερα τῆς προτερείας, κατέχουσα εἰσέτι 12 μοίρας τῆς περιφέρειας τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου. Τέλος, τὴν 4/16, ἀπὲι προχοῆς ἐκτεινομένης ἐπὶ τῆς ἐν λόγῳ περιφέρειας, ὁ κ. Tacchini παρετήρησεν, εἰς ἀπόστασιν 10⁰ ἀπὸ τοῦ ἀνατολικοῦ σημείου, πάντοτε δὲ πρὸς βορρᾶν αὐτοῦ, προχοὴν ἔχουσαν τὸ αὐτὸ ὕψος τῆς προηγουμένης ἡμέρας, ἀλλὰ λίαν στενὴν τὴν βᾶσιν. Τὴν 1/2 ὥραν μ. μ. ἤρξατο ἢ προχοὴ αὕτη ἀποσπώμενη τοῦ γύρου τοῦ ἡλιακοῦ δίσκου, ἐξηκολούθησε δὲ ταχύτατα αὐξανομένη καθ' ὕψος μέχρι τῆς 4 ὥρ. 35', ὅπότε νέφη παρεντεθέντα παρεκάλυψαν τὸν Tacchini τῆς περαιτέρω ἐξηκολουθήσεως τῆς παρατηρήσεως. Δύο κατόπιν ὥρας, τὴν 3 ὥρ. 49', ὁ ἀστρονόμος οὗτος παρετήρησε καὶ πάλιν τὸν ἥλιον· ἢ προχοὴ πιθανώτατα εἶχεν ἐξαφανισθῆ· ἐν πάσῃ περιπτώσει, δὲν διακρίνεται πλέον.

Ὁ σοφὸς ἀστρονόμος φρονεῖ ὅτι τὸ φαινόμενον τοῦτο πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὡς μεγάλη ἡλιακὴ πύρκαϊά, ἢτοι ὡς μεταβολὴ καταστάσεως τῆς ἕλης καὶ ἀληθῆς μεταφορὰ αὐτῆς.

Προκειμένου δὲ περὶ τῶν ἡλιακῶν φαινομένων καὶ τῆς ἐρμηνείας αὐτῶν, σημειούμεθα ὅτι, ἐν τῇ τελευταίᾳ συνεδρίᾳ τῆς Βρεττανικῆς Ἐταιρίας, ἐν Ἐδιμβούργῳ, τοῦ κ. Schuster θεμῆον ὡς ἀρχὴν τῶν ἡλιακῶν κηλίδων τυφῶνας ἢ ἡλεκτρικῆς ἐκκενώσεως, ὁ κ. H. Faye ὑπομνησκει ὅτι ἐθεώρησε, τὰς κηλίδας ὡς φαινόμενα καθαρῶς μηχανικὰ ἐν οἷς ὁ ἡλεκτρισμὸς, ἀναμφιδόλως, συνεργεῖ ὅπωςδῶποτε κατὰ τρόπον εἰσέτι ὀλοσχερῶς ἄγνωστον, λέγει δὲ ὅτι αἱ κηλίδες διασκοῦσιν ἐνίοτε ἐπὶ μῖνας ὀλοκλήρους· δύσκολον λοιπὸν εἶνε, μόνον διὰ τὸν λόγον τούτου, ν' ἀποδοθῶσιν αὐταὶ εἰς ἡλεκτρικὰς ἐκκενώσεις, αἵτινες θὰ παρήγοντο εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν καθ' ὅλον τὸν χρόνον τοῦτον, ἐν περιβάλλοντι ἐπαισθητῶς κινητῷ καὶ διατρεχομένῳ καθέτως ὑπὸ ἀτμῶν, οἷτινες πυκνοῦνται ἐφ' ἀπάσης τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἄστρου.

Κλείοντες δὲ ἐνταῦθα τὸ εἰς τὴν σοβαρὰν Ἀστρονομίαν ἀναφερόμενον τμήμα τῆς ἡμετέρας Ἐπιθεωρήσεως, δὲν θεωροῦμεν ὅλως ἄσκοπον νὰ σημειώσωμεν ὅτι ἐσχάτως ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ κ. Camille Flammarion, — τοῦ γνωστοῦ εὐφάνταστον συγγραφέως τοσοῦτων ἔργων κύριον σκοπὸν προτιθεμένων τὴν παρὰ τοῖς πολλοῖς διάδοσιν τῆς κατεχούσης αὐτὸν ἀξιοθαυ-

μάστου πεποιθήσεως περὶ τῆς κατοικησιμότητος, βεβαίως μὲν τῶν πλανητῶν καὶ τῶν δορυφόρων αὐτῶν ἴσως δὲ καὶ αὐτῶν τῶν κομητῶν, τῶν ἀπλανῶν καὶ αὐτοῦ τοῦ αὐλοῦ χώρου, — νέον ἔργον ἐπιγραφόμενον: La planète Mars et ses Conditions d'habitabilité. Synthèse générale de toutes les observations. 1 vol. grand in 8⁰.

Βεβαίως τὸ νέον τοῦτο ἔργον τοῦ κ. Flammarion θὰ εἶνε ἀξιανάγνωστον, διότι, ὁμολογουμένως, ὁ μᾶλλον εὐφάνταστος ποιητῆς ἢ δεινὸς ἀστρονόμος κύριος οὗτος, κατέχει εἰς μέγιστον βαθμὸν τὸ μυστικὸν τοῦ σαγηνεύειν τὸν ἀναγνώστην διὰ τῆς ὥραιας αὐτοῦ γλώσσης καὶ διὰ τῶν ἀμιγῶτων αὐτοῦ ποιητικῶν εἰκόνων εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε, πολλῶνας, καὶ αὐτὰ τὰ μᾶλλον ἀπίθανα καὶ ἀμφισβητούμενα νὰ παρίστανται πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ ἀναγνώστου βέβαια καὶ ἀναμφισβήτητα· διότι εἶνε μάγος ὁ Flammarion, παραφέρων, οἰοεὶ δι' ὑποβολῆς, τὸν ἀναγνώστην εἰς χώρας φαντασιώδεις, εἰς κόσμους πρὸ τῶν ὁποίων ὄχιωδῶσιν οἱ φαντασιώδεις κόσμοι τῶν ἀραβικῶν μύθων, μάγος εἶνε τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε πρὸ πολλοῦ θὰ ἔπαυε σαγηνεύων, εἴαν, ἀπὸ αἰῶνων, αἱ πύραι τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως δὲν ἐσθένυντο ὀλοσχερῶς.

Τοῦ λόγου δ' ὄντος περὶ μάγων, βεβαίως ἄνευ συγκρίσεως, ἀδύνατον εἶνε ν' ἀντιστῶμεν εἰς τὸν πειρασμὸν τοῦ νὰ φιλοξενήσωμεν, ἔστω καὶ ἐν ἀλλοτριῷ ἐδάφει, γραμμὰς τινὰς σχετικὰς πρὸς τὴν ἐντύπωσιν ἣν προὔξεν ἡμῖν ἕτερος μάγος, ἀλλ' οὗτος ζῶν, κινούμενος, λαλῶν, σαγηνεύων, ἐνθουσιῶν, ἀληθῆς, φυσικὸς, ἀπείριστος, βαθὺς γνώστης τῶν μυστηρίων τοῦ λόγου ὄσον καὶ ἀληθῆς μύστης τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας καὶ ἰδίᾳ τῆς ἑλληνικῆς, ὁ τὴν παρελθούσαν Δευτέραν, ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριάσεων τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου, ἐπὶ μίαν ὄλην ὥραν κατακλιθῆς τὸ πολυπληθές καὶ ἐκλεκτὸν ἀκροατήριον αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ προαγγελθέντος ὑψίστης σημασίας θέματος αὐτοῦ «Περὶ τῶν νόμων τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀνθρώπου ὡς ὄντος λογικοῦ, ἠθικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ» γηραιὸς πλὴν ἀκμαῖος ἔτι καὶ πλήρης ζωῆς καὶ ψυχικοῦ θένους, ἀρχαῖος σκαπανεὺς τῶν γραμμάτων καὶ τοῦ λόγου, ὁ πολυτίμητος ἡμῶν φίλος κ. Χριστοφόρος Σαμαρτσίδης. Καὶ ἦτο ἀντάξιος τοῦ θέματος αὐτοῦ ὁ ῥήτωρ, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ ἦτο χεῖμαρρος εὐγλωττίας καὶ πειθοῦς, καὶ ἠκούσθη μετὰ συγκινήσεως καὶ στοργῆς, καὶ εἰσέτι ἀκούεται ὑπὸ τῶν ἐναυτα ἐχόντων τὰ ὄτα ἐκ τῆς ἡδυτάτης αὐτοῦ μολπῆς εὐτυχῶν ἀκροατῶν αὐτοῦ. Ὁ Σαμαρτσίδης εἶνε ῥήτωρ ἐκ τῶν σπανίων· δὲν ἀπαγγέλλει μόνον, ἀλλὰ καὶ ψάλλει· δὲν λέγει μόνον, ἀλλὰ καὶ νοεῖ· δὲν ἀναγινώσκει μόνον, ἀλλὰ καὶ αἰσθάνεται· ὁ δὲ συνήθως βαρὺς τόνος τῆς φωνῆς αὐτοῦ λαμβάνει ὄλας τὰς δυνατὰς ποιαιίας τῆς ἐντάσεως, τοῦ ὕψους καὶ τοῦ χρώματος. Εἶνε καὶ χεῖμαρρος βέων ἡσυχῶς ἐν τῇ ὀμαλῇ αὐτοῦ κοίτῃ, καὶ ὀρμητικὸς καὶ παραφέρων κατὰ τὰς στενώσεις καὶ τὰς αἰθνιδίας αὐτῆς κλίσεις, καὶ καταρράκτης μεγαλοπρεπῆς, ἀφρίζων, ἰριδίζων. Οὐδὲν προσθέτομεν εἰς ταῦτα ἐκ φόβου μήπως ἀφ' ἐνὸς μὲν προσβάλλωμεν τὴν πασίγνωστον τοῦ ἐργάτου τούτου τοῦ λόγου μετριοφροσύνην, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐξασθενί-

σωμεν διὰ τῶν γραφομένων ἡμῶν, ἂν οὐχὶ τὴν ἀναλ-
λοιώτον αὐτοῦ εἰκόνα, ἀλλὰ γῆν τὴν περιβάλλουσαν
αὐτὴν φωταυγῆ αἰγλάν.

Ἄξιολόγους ἐρευνας, ἐπὶ τῆς φυσιολογικῆς ἐνε-
ργείας τοῦ καπνίσματος τοῦ chandoo ἢ ἐκχυλίσματος
ὀπίου ἐπὶ τῶν σαρκοφάγων θηλαστικῶν, ἐποιήσαντο
οἱ κ. κ. Giéhanl καὶ E. Marlin, ἀνακοινώσας τῆ
Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιστημῶν παρὰ τοῦ κ. Moissan.

Ἐκ τῶν μελετῶν τούτων, καθ' ἃς τὸ κάπνισμα
ἐγένετο ὑπὸ τὰς αὐτὰς τῶν συνήθων καπνιστῶν τοῦ
ὀπίου συνθήκας, κατέστη γνωστὸν ὅτι τὰ σαρκοφά-
γα θηλαστικά εἰσπνέοντα 32 γραμμῶρια chandoo,
εἰς 4 ὥραν, ἤτοι δόσιν ἴσην πρὸς τὴν ἐπαρκουσαν
εἰς καπνιστὴν τινα ἐπὶ 3 ἡμέρας, οὐδεμίαν ὑπέστη-
σαν φυσιολογικὴν ἀλλοίωσιν.

Τὸ chandoo λοιπὸν εἶνε φυσιολογικὸν ἀντιδραστή-
ριον ἀποδεικνύον ὅτι οὐσιώδης διαφορὰ ὑφίσταται
μεταξὺ τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος τῶν
ζῴων, τοῦ κυνός, ἐν παραδείγματι, καὶ τοῦ τοῦ ἀν-
θρώπου, ὡς ἀπεδείχθη διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ ἐνός τῶν
πειραματιζομένων γενομένης δοκιμῆς, καθ' ὅσον οὗ-
τος, καπνίσας εἰκοσι καπνοσύριγγας, ἤτοι 4 γραμ-
chandoo, ὑπέστη σφοδρὰς διαταράξεις τῶν ἀναπνευ-
στικῶν ὀργάνων, τῆς καρδίας καὶ τοῦ ἐγκεφάλου,
ἐξ ὧν ἀναγκάσθη νὰ μὴ προχωρήσῃ πέραν τῆς εἰ-
κοστῆς καπνοσύριγγας. Προκειμένου δὲ περὶ τῆς χη-
μικῆς συστάσεως τοῦ chandoo, ὁ κ. Moissan παρα-
τηρεῖ ὅτι τὸ μὲν ἀμιγρὸς ὀπιον ἢ chandoo, μὴ ἐνέχον
ἕτερα συστατικά πλὴν τῆς μορφίνης, δὲν ἐπιφέρει
ἐπικίνδυνα ἀποτελέσματα, ἐκτός ἐάν γίνηται κατὰ-
χρησις αὐτοῦ, ἐνῶ τὸ μὴ καθαρὸν ὀπιον ἐπιφέρει,
τοῦναντίον, δηλητηριάσιν.

Διὰ τῶν, ἀπὸ μινὸς περίπου, γενομένων πειραμά-
των ὑπὸ τῶν κ. H. Le Châtelier, ἀνακοινώσαντος τὰ
ἐξαγόμενα τῶν ἐρευνῶν αὐτοῦ τῆ Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐ-
πιστημῶν, τὴν 4)16 νοεμβρίου, ἡμέρας δὲ τινας κα-
τόπιον ὑπὸ τοῦ κ. Joannis, ἐδείχθη ὅτι διὰ χημικῆς
καθιζήσεως ἢ ἀνθρακικῆ ἀσβέστου λαμβάνεται ὑπὸ
συμπαγῆ κρυσταλλικὴν μορφήν, παρουσιάζουσαν ἄ-
παντας τοὺς χαρακτῆρας φυσικῶν τινῶν λευκῶν μαρ-
μάρων, ὑπὸ μὲν τοῦ πρώτου διὰ θερμάνσεως 10500
καὶ πίεσεως ἀνωτέρας τῶν κιλίων γγ. κατὰ τετραγω-
νικὸν ἑκατοστόμετρον, ὑπὸ δὲ τοῦ δευτέρου ἄνευ
μηχανικῆς πίεσεως.

Κατὰ τὴν τελευταίαν δὲ συνεδρίαν τῆς Ἀκαδη-
μίας, ὁ κ. La Châtelier, ἐπανερχόμενος εἰς τὸ ζήτη-
μα, ἀνακοινοῦται τῆ ἀκαδημίᾳ νέα πειράματα αὐ-
τοῦ, ἐξ ἐνός τῶν ὀπίων συνάγεται ὅτι ἡ τῆξις καὶ
ἡ κρυστάλλωσις τῆς ἐκ χημικῆς καθιζήσεως προε-
ρχομένης ἀνθρακικῆς ἀσβέστου δυνατόν νὰ τελεσθῶ-
σιν διὰ μόνης τῆς θερμότητος, ἄνευ συνεργείας
ἰσχυρᾶς πίεσεως, καθ' ὅσον αὕτη συντελεῖ μόνον
πρὸς αὐξήσιν τοῦ συμπαγοῦς καὶ τῆς συμπινωσέως
τῆς ὑλῆς. Κατὰ τὸν αὐτὸν κ. Le Châtelier δυνατόν
νὰ ὑπάρχῃ ἀριθμὸς τις ἀλλοτροπικῶν ποικιλιῶν τῆς
ἀνθρακικῆς ἀσβέστου ἐχουσῶν διάφορον βαθμὸν τή-
ξεως, ὡς τοῦτο συμβαίνει εἰς ἄλλα τινὰ σώματα,
οἷον τὸ θεῖον, τὸ πυρίτιον, ὁ ἀνθραξ, κτλ.

Ἐκ δὲ τῶν ὑπὸ τῶν κ. Cl. Nourry καὶ C. Michel

ἐσχάτως γενομένων πειραμάτων ἐπὶ τῆς μικροβιοκτο-
νίας διὰ τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ἔπεται ὅτι :

1^ο Τὸ ὑπὸ πίεσιν κεκορεσμένον ἀνθρακικοῦ ὀξέος
καὶ ψυχρὸν διατηρούμενον γάλα δὲν πῆγνυται ἢ
μετὰ 8 ἡμέρας, ἐνῶ τὸ κοινὸν γάλα πῆγνυται, ἐν
γένει, ἐντὸς 48 ὥρων κατ' ἀνώτατον ὄρον.

2^ο Τὸ αὐτὸ γάλα, θερμανθὲν μέχρι 450, 650 καὶ
800, πῆγνυται κατὰ τὰς συνήθεις περιστάσεις.

3^ο Θερμανθὲν μέχρι 1200, πῆγνυται ἀμέσως,
χωρὶς νὰ παρέλθῃ ὁ συνήθως ἀπαιτούμενος χρόνος.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω φαίνεται ὅτι τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ,
κρυσταλλικῶς μὲν, δὲν ἔχει ἐνέργειαν μικροβιοκτο-
νικὴν, ἀλλ' ὅτι παρακώλυει τὴν τῶν μικροβίων
ἀνάπτυξιν.

Προκειμένου δὲ περὶ γάλακτος, τοῦ τοσοῦτον κρη-
σίμου τούτου πρὸς τροφήν σώματος, σημειούμεθα
συντόμως τὰ ἐξῆς χρήσιμα.

Τὸ γάλα εἶνε ἄεστόν πολυσύνθετον καὶ πολυμι-
γές, λευκὸν καὶ σκερὸν, ἔχον ὁσμὴν ἰδίαν, ἀσθε-
νεστάτην ἐν τῷ ψυχρῷ, ἀναπτυσσομένην δὲ ὅταν τὸ
ἄεστόν θερμαίνηται, μᾶλλον δὲ ἐπαισθητὴν εἰς τὸ
γάλα τῆς αἰγῆς καὶ τοῦ προβάτου. Τὸ εἰδικὸν αὐτοῦ
βῆλος ποικίλλει, κατὰ τὸ εἶδος, τὴν διαίταν, τὴν
τροφὴν, τὴν ἐργασίαν τοῦ ζῴου, κτλ., ἀπὸ 1,02 μέ-
χρι 1,04. Θερμασθὲν, ἀναζέει ὑφίστάμενον μετασχη-
ματισμὸν τῆς συστάσεως αὐτοῦ. Ποσὸν αἱ τῆς ἐν
αὐτῷ περιεχομένης τυρίνης (caseïne) καθίσταται ἀ-
διάλυτον καὶ ἀνέρχεται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ
σχηματίζον πέταλον ἀνανεούμενον καθ' ὅσον ἀφαι-
ροῦσι τοῦτο. Ἐξεταζόμενον διὰ τοῦ μικροσκοπίου,
παρουσιάζεται τὸ γάλα ὑπὸ τὴν μορφήν ἄεστοῦ ἐν
γένει ἐλαφρῶς ὑποκυάνου, διατηρούντος ἐν αἰωρήσει
σφαιρίδια παχείας ὕλης, ὧν ἡ διάμετρος ποικίλλει
μεταξὺ 1/100 καὶ 1/1000 τοῦ χστμ. Τὰ σφαιρίδια
ταῦτα φαίνονται ἐγκλεισμένα ἐν περιβλήματι ἐκ
τυρίνης ἢ λευκώματος.

Χημικῶς δὲ ἐξεταζόμενον τὸ γάλα εὐρίσκεται συ-
νιστῶν κρέμα ὕδατοῦς τινὸς ἄεστοῦ, ἐν ᾧ εὐρην-
ται ἐν διαλύσει ἢ τυρίνη, τὸ σάκχαρον τοῦ
γάλακτος, ἀνόργανα ἄλατα, ἐν οἷς διακρί-
νονται τὸ χλωριοῦχον κάλιον, τὸ χλωριοῦχον νάτριον,
ἢ φωσφορικῆ ἀσβέστου καὶ ἄλλα, ἐτι δὲ ἀιωροῦνται
ἐν αὐτῷ μικρότατα σφαιρίδια βουτύρου ὡς καὶ μικρά
τις ποσότητες ἀδιαλύτων ἐνώσεων τυρίνης. Ἔχει ἀν-
τιδρασίαν ἐν γένει βασικῆν, ἕνεκα τῶν ἐν αὐτῷ πε-
ριεχομένων φωσφορικῶν καὶ ἀνθρακικῶν μετ' ἀλκαλιῶν
ἀλάτων.

Τὸ ἐν αὐτῷ περιεχόμενον ὕδωρ ποικίλλει μεταξὺ
74 μέχρις 92 0)0, ἐνῶ τὸ ποσὸν τῶν ἐν αὐτῷ στε-
ρεῶν κυμαίνεται μεταξὺ 26 μέχρις 8 0)0. Τὸ ποσὸν
τῆς τυρίνης κυμαίνεται μεταξὺ 12 (γάλα κυνός) καὶ
1,7 (γάλα ὄνου) ἐπὶ τοῖς ἑκατόν. Τὸ ποσὸν τοῦ βου-
τύρου ποικίλλει ἐπὶ πλέον μεταξὺ 1,5 (γάλα ὄνου)
καὶ 9,7 0)0 (γάλα κυνός). Τὸ ποσὸν τοῦ σακχάρου
τοῦ γάλακτος εὐρηνται κατὰ λόγον 1,5 (γάλα ὄνου) μέ-
χρι 5,5 0)0 (γάλα σαμάλεως). Τέλος δὲ τὸ ποσὸν τῶν
πολυαριθμῶν ἀλάτων τοῦ γάλακτος, ἅτινα ἀποτελοῦ-
σι τὴν τέφραν τοῦ μέχρι ξηροῦ εξατμισθέντος, —
μετὰ τὴν ἀφαιρέσιν τοῦ σακχάρου ἀπὸ τοῦ πηχθέν-
τος καὶ διηθηθέντος γάλακτος, — ἀραιοῦ γάλακτος,
ποικίλλει μεταξὺ 0,16 (γάλα γυναικός) καὶ 1,5 0)0

(γάλα κυνός). Εἶνε δὲ ταῦτα, πλὴν τῶν ἀνωτέρω σημειωθέντων, ἀνθρακικὰ καὶ φωσφορικὰ ἀλάδια ἐν διαλύσει, γαλακτικὰ ἄλατα, ἀδιάλυτα δὲ ἢ φωσφορικὴ ἄδεδετος καὶ μαγνησία, ἐνίοτε δὲ καὶ ἰχθυὶν σιδήρου.

Ἐξ ὧν τῶν εἰδῶν τοῦ γάλακτος τὸ μᾶλλον ἐνδια-

εἶνε τὸ τῆς γυναικός, ὅπερ κατὰ τὰς γενομένας ἀναφύξον ἡμᾶς λύσεις, ἔχει τὴν ἐξῆς σύστασιν :

Τυρίνη ... 1,9· βούτυρον ... 4,5· Σάκχαριν ... 5,3· Ἄλατα 0,18· Ὑδωρ 88,1.

Τοῦ δὲ γάλακτος τῶν ζώων ἢ σύστασις ἔχει ὡδε :

	Τυρίνη	Βούτυρον	Σάκχαρον	Ἄλατα	Ὑδωρ
Γάλα δαμάλεως	3, 6	4, 05	5, 5	0, 4	86, 4
Γάλα αἰγός	3, 7	4, 2	4, 0	0, 5	87, 6
Γάλα προβάτου	6, 1	5, 33	4, 2	0, 7	83, 6
Γάλα ἵππου	2, 18	0, 55	5, 5	0, 4	91, 37
Γάλα ὄνου	2, 15	1, 5	6, 4	0, 32	89, 63
Γάλα κυνός	11, 7 καὶ λεύκωμα	9, 72	3, 0	1, 35	84, 3
Γάλα ὑός	12, 9 (λεύκωμα)	6, 6	0, 5	3, 0	77, 0

Ἐν συνόψει, τὸ πλεῖστον τῶν στερεῶν οὐσιῶν περιέχει τὸ γάλα τῆς ὑός τὸ δὲ ἐλάχιστον τὸ τῆς ἵππου· τὸ πλεῖστον τῶν λευκοματωειδῶν οὐσιῶν ἐνέχει τὸ γάλα τῆς ὑός, ἐλάχιστον δὲ τὸ τῆς γυναικός· τὸ πλεῖστον τοῦ βουτύρου περιέχει τὸ γάλα τῆς κυνός, τὸ δὲ ἐλάχιστον τὸ τῆς ἵππου· τελευταῖον, τὸ γάλα τῆς γυναικός περιέχει τὸ πλεῖστον τοῦ σακχάρου, τὸ δὲ τῆς ὑός τὸ ἐλάχιστον.

H. Γ. ΒΑΛΣΑΜΑΚΗΣ.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

ΘΕΑΤΡΟΝ ΒΕΡΔΗ.—*Ὁ κύριος τοῦ σιδηρουργείου, ἔργον εἰς πράξεις τίσασα καὶ εἰκόνας πέντε, ἐπὶ Georges Ohnet.*—ΘΕΑΤΡΑ ΠΑΡΙΣΙΩΝ—ΧΡΟΝΙΚΑ.

Μετὰ τὴν πολύκροτον Διονυσίαν (Denise) τοῦ Δουμᾶ υἱοῦ, δι' ἧς πρόσωπον πηλαυγῆς θεῖς, κατήρξατο τῶν παραστάσεων αὐτοῦ ὁ ἑλληνικὸς δραματικὸς θίασος, μετὰ τὴν Καμελιόφωρον (Dame aux Camélias) τοῦ αὐτοῦ ἐπιφανοῦς δραματοποιῦ, μετὰ τὴν ἀθάνατον (immortelle) Ἀδριανὴν Λεκουβέρ, ἔδωκεν ἡμῖν τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ μετὰ λαμπρᾶς ἐπιτυχίας καὶ ἕτερον ἔργον τοῦ νεωτέρου παγκοσμίου δραματολογίου, τὸν Κύριον τοῦ Σιδηρουργείου (Maître de Forges), τὸ κράτιστον ἔργον τοῦ Georges Ohnet.

Ἀνὴρ τίμιος, μηχανικὸς καὶ παρασίμῳ τετιμημένος, ὁ Philippe Derblay, ἐργοστασιάρχης εἰς οὗ τὸ σιδηρουργεῖον δῶδε χιλιάδες εἰργάζοντο ἐργάται, ἐργᾶται κόρης παθητικῆς, τῆς δεσποινίδος Claire de Beaulieu, τὴν τε ὄψιν καὶ τὴν ψυχὴν ὡραίας, χαρακτηριστὸς δὲ ὑπερηφάνου. Ἀμφότεροι ἦσαν ἀξιοὶ ἀλλήλων, ἀμφότεροι ἐγεννήθησαν ἵνα ἀγαπᾶ ὁ εἰς τὸν ἄλλον. Ὁ Derblay αἰτεῖται παρὰ τῆς μαρκισσῆς τὴν χεῖρα τῆς Claire, ἢ δὲ μαρκισσία ἀνακοινοῦται τοῦτο τῇ θυγατρὶ, ποιουμένη ἅμα αὐτῇ γνωστόν, ὅτι ὁ μνηστήρ αὐτῆς δούξ de Bligny κατέλιπεν αὐτὴν, νυμφευθεὶς ἑτέραν, τὴν Albènaïs Moulinet. Ἡ Claire ἠγάπα τὸν δοῦκα ὡς ἐξάδελφον αὐτῆς, μεθ' οὗ ἐμνή-

στευσαν αὐτὴν ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας· ἐφ' ᾧ καὶ αὐτὴ διακινῆσθεῖ ὅτι θὰ μείνῃ ἀγαμος. Ἡ Ἀθηναῖς ἔρχεται μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς οἰκογενείας de Beaulieu, ὅτε καὶ ἀνακοινοῦται τῇ Claire τὸν γάμον αὐτῆς μετὰ τοῦ δούκους τοῦ Bligny. Ἡ δεσποινὶς Beaulieu προσκαλεῖ τότε τὸν ἐλθόντα ὡσαύτως πρὸς ἐπίσκεψιν αὐτῶν Derblay καὶ ἑρωτᾷ αὐτὸν ἰδιαιτέως ἐὰν ἐμμένῃ νὰ λάβῃ αὐτὴν ὡς σύζυγον, αὐτὸς δ' ἀποκρίνεται ὅτι θὰ λάβῃ τὴν χεῖρα αὐτῆς γονυκλινῆς. Ἡ σκηνὴ δὲ εἶνε ὡραία, ὅτε ὁ δούξ, βουλόμενος νὰ δικαιωγηθῆ, πλησιάζει τὴν Claire, αὐτὴ δὲ ἀνακαίτιζει αὐτὸν λέγουσα : «Ἐπιτρέψατέ μοι, ἐξάδελφέ μου, νὰ παρουσιάσω ὑμῖν τὸν κ. Derblay, τὸν μνηστήρα μου!» Οὕτω τὰ πρόσωπα ταῦτα συνδέονται διὰ τοῦ γάμου, ἀλλ' ἕνεκα παρεξηγήσεως ἀφίστανται ἐφ' ἱκανὸν ἀλλήλων, ζῶσιν ἀποκεχωρισμένα ἀφ' οὗ χρόνου ὁ Drablay, ὑπολαβὼν ὅτι ἡ Claire ἀγαπᾷ ἔτι τὸν δοῦκα de Bligny καὶ ὅτι ἡ ἀποστρεφὴ αὐτῆς πρὸς αὐτὸν οὐχὶ ἐξ αἰδοῦς, ἀλλ' ἐξ ἀπεχθείας προέρχεται, δεικνυσιν δ' αὐτῇ τὰ δώματα αὐτῆς λέγων : «ἰδοὺ τὸ ὑμέτερον δῶμα, ἰδοὺ καὶ τὸ ἐμὸν». Ἐνταῦθα σημειωτέα ὡραιοτάτη ἐπίσης σκηνή· τοὺς αὐστηροὺς αὐστηρῶς λεχθέντας λόγους ὑπὸ τοῦ Derblay ἀκούσασα ἡ ὑπερηφάνος Claire ἐξέρχεται ὑπερηφάνως, τὸ μέτωπον πρὸς τὰ ἄνω ἔχουσα δίκην νικητριάς ἐν πολέμῳ, φερούσης τὰς δάφνας τῆς νίκης, ἀλλ' ἐκπεπληγμένη ἅμα ἐπὶ τῇ ἰσχύϊ τοῦ ἐχθροῦ, ὁ δὲ, ῥιπτόν τὸ βλέμμα ἐπὶ τῆς θύρας δι' ἧς ἐξῆλθεν ἐκείνη, ποιεῖται μέγαν ὄρκον, ἐπιλέγων «Ἄ! ὑπερηφάνος κόρη, σὲ λατρεύω, ἀλλὰ θὰ σὲ πατάξω».

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἀρχονται αἱ περιπέτειαι. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἀπὸ τοῦ δράματος ἐλλείπει ἐντελῶς ὁ ἐν τῷ μυστιστογήματι ἀπαντῶν πυρετός, ἐξ οὗ ἐπαθεν ἡ Claire, φαίνεται ὅμως αὐτὴ καταδεδημένη οἶονεῖ ἐξ ἀσθενείας, ἐπιτεινομένης ἀκριβῶς διὰ τῆς πάλης, ἣν διεξάγει οὐχὶ πλέον πρὸς τὸν πρό αὐτῆς μοιραῖον ἀντίπαλον, ἀλλὰ πρὸς ἐαυτὴν. Κατὰ τὸ τέλος τῆς δευτέρας πράξεως αὐτὴ νομίζει ὅτι μισεὶ τὸν σύζυγον αὐτῆς, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἑναξὴν τῆς τρίτης ἡ κυρία Derblay γινώσκει ἡδὴ ὅτι ἀγαπᾷ αὐτόν. Ἐνταῦθα παρεμβάλλεται ἐπεισόδιакὸς ὁ ἔρως τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς, νεαροῦ μαρκιστοῦ de Beaulieu,

τοῦ πλήρους ἐλευθέρων ἰδεῶν, πρὸς τὴν ἀνδραδέλφην αὐτῆς Susanne. Ἡ κ. Derblay προσδέχεται μεσιτεύουσα παρὰ τῷ συζύγῳ αὐτῆς ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως τῶν δύο ἐρωμένων, ἀλλ' ἐκεῖνος ἀρνεῖται. Οὕτως ὁ ἐργοσταδιάρχης τοῦ σιδηρουργείου διατελεῖ ὄν παρὰ τῆς συζύγῳ αὐτοῦ ὡς ἀριστος μὲν φίλος, ἀλλὰ καὶ λίαν ἐπιφυλακτικός, δὲν θέλει δὲ νὰ ἴδῃ ὅτι αὐτὴ ἐγένετο τρυφερωτέρα, ἢ ἂν βλέπῃ οὐδόλως ἀποδείκνυσι τοῦτο, καίπερ αὐτὸς περιβαλὼν αὐτὴν διὰ τοῦ περιδεραιοῦ, ὅπερ τῆς ἐντολῆς αὐτοῦ ἠγόρασεν ἢ πενθερὰ αὐτοῦ, καὶ κύψας ἠσπάσατο αὐτὴν. Πολλὰ κ' αὐτὴ αἰσθάνεται σὺν τῆς λυπηρᾶ αὐτῆς θέσει τὸν ἰσχυρὸν αὐτῆς ἔρωτα, πλὴν ἀδυνατεῖ ἔτι νὰ ἐκδηλώσῃ αὐτὸν Ἐκχειλίζει ὁμοῦ οὗτος, ὅτε κατὰ τινα ἔορτὴν, ἠγεμονικῶς ἀποδιώκει τὴν Ἀθηναίδα, — καὶ καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν πάλιν τῆς ὑπερφηφάνειας καὶ τοῦ ἔρωτος ὑπάρχουσιν ἐν τῷ δράματι τοῦ Ohnet σκηναὶ λαμπρόταται, ἐξαισίοι, — ἢ δὲ Ἀθηναῖς ἀνακοινοῦται τὴν ἀποπομπὴν αὐτῆς τῷ συζύγῳ αὐτῆς, ὅστις προσελθὼν τῷ Derblay ἐρωτᾷ αὐτὸν ἂν ἀναδέχεται τὴν εὐθύνην τῆς διαγωγῆς τῆς συζύγου αὐτοῦ, τῆς Claire· τοῦτου δὲ ἀνδρικῶς καταφατικῶς ἀποκρινάμενος, ὁ δούξ μετὰ τῆς Ἀθηναίδος ἀπέρχεται καὶ εἶτα ἀποστέλλει τοὺς μάρτυρας αὐτοῦ.

Κατὰ τὴν τετάρτην πρᾶξιν ἡ Claire καταβάλλει ἀνωφελεῖς προσπάθειάς ὅπως ἐμποδίσῃ τὴν μονομαχίαν. Μετὰ νύκτα ἀγωνίας, ἡ ὑπερηφάνεια αὐτῆς δαμάζεται, προσελθοῦσα δὲ μέχρι τῆς θύρας τοῦ δωματίου τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἐπανέρχεται, ἀλλὰ τὴν προΐαν παρίσταται καταβεβλημένη καὶ μεταμελουμένη. Ἐξομολογεῖται τῷ Φιλίππῳ τὸν ἔρωτα αὐτῆς καὶ θερμῶς ἰκετεύει αὐτὸν νὰ εἴπῃ αὐτῇ ἂν ἔτι ἀγαπᾷ αὐτήν. Δὲν κατορθοῖ ὁμοῦ νὰ ἀποτρέψῃ αὐτὸν τῆς μονομαχίας. «Ἐπερασπίζω τὴν τιμὴν μου ἀπαντᾷ ἐκεῖνος, καὶ τοῦτο ἰδίᾳ, διότι ἐν τῷ δουκὶ ἔδωκε τὸν ἀρχαῖον ἀντίχρνον, ἀπὸ πολλοῦ δὲ ἐπεθύμει τοιαύτην συνάντησιν. Ἀπερχόμενος δὲ εἰς τὴν συνάντησιν τοῦ θανάτου, κρᾶζει πρὸς τὴν συζύγον αὐτοῦ, ἥτις πίπτει εἰς τὰ γόνατα: «Δέου τοῦ Θεοῦ ὅπως ἐπανέλθω».

Κατὰ τὴν τελευταίαν εἰκόνα φέρεται ἡ μονομαχία. Καθ' ἣν στιγμήν πυροβολεῖ ὁ δούξ, ἡ Claire, ἥτις ἦν κεκρυμμένη ὀπισθεν τῶν δένδρων, ῥίπτεται πρὸ τοῦ συζύγου αὐτῆς καὶ δέχεται ἀντ' ἐκείνου εἰς τὴν ὁμοπλατὴν τὴν σφαῖραν τοῦ de Bligny. Ἡ νεαρὰ γυνή, ἀκινδύνως τραυματισθεῖσα, συνέρχεται ἐν ταῖς ἀγκάλας τοῦ συζύγου αὐτῆς. «Μίαν μόνην λέξιν, ὑπερθεοῖσα λέγει τῷ συζύγῳ, με ἀγαπᾷς; — Σὲ λατρεύω. — Πόσον θά εἴμεθα εὐτυχεῖς!»

Τοιοῦτο τὸ ἔργον, ὅπερ ἔτυχε ἐκτάκτου ἐπιτυχίας πανταχοῦ τοῦ κόσμου ἐνεκα τῶν ὀραίων καὶ θεατικῶν ἰδιῶν σκηνῶν καὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τοῦ δράματος. Ἡ κριτικὴ ἐπὶ τῆς παρατηρήσεις, ἰδίᾳ ὁ Ganderax ἐν τῇ Ἐπιθεωρᾷ τῶν Δύο Κόσμων, ὅτε ἐδιδάχθη τὸ ἔργον, δὲν ἠδυνήθη ὁμοῦ ν' ἀρνηθῆ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ, δὲν ἠδυνήθη νὰ μὴ ὁμολογήσῃ τὴν ἐνυπάρχουσαν παθητικὴν πάλιν τῆς ἀποστροφῆς καὶ τοῦ ἔρωτος, τοῦ μίσους καὶ τοῦ ἔρωτος ἐξ ἄλλου, ἥτοι τὴν πάλιν δύο ψυχῶν καθ' ἑαυτῶν. Αἱ δύο ψυχαὶ βαίνουσιν ὅπως ἀπομακρυνθῶσιν, ἀλλὰ καὶ ὅπως συναντηθῶσιν

ἐπὶ τέλους. Τὸ γοργὸν καὶ ἡ ποικιλία τοῦ ἔργου εἰσὶν ὅ,τι ὄραϊα.

Ἡ ἐκτέλεσις ὑπὴρξεν ἐπιτυχής. Ὁ κ. Πεταλάς (maître de forges), ἔπραξε πᾶν ὅ,τι δυνατόν αὐτῷ καὶ ἐπέτυχε, τινὰς δὲ τῶν σκηνῶν ὀρθῶς διέγραψεν. Ἀλλὰ μάλιστα ἀνεδείχθη αὐθις ἡ δεσποινὶς Αἰκατερίνη Βερώνη (Claire), ἥς αἱ καλλιτεχνικαὶ ἀρεταὶ ἅπαξ ἔτι φανεραὶ ἐγένοντο καὶ ἥτις τὴν σκηνὴν μάλιστα τῆς ἐξόδου θαυμασιῶς ἐξετέλεσεν, ὡς ἀνωτέρω εἶπον αὐτήν. Ἡ καλλιτεχνίς αὐτὴ κέκταται μάλιστα τὴν ἀρετὴν ἐν τῷ λέγειν τῆς καθαρᾶς προφορᾶς τῶν λέξεων (articulation) μετ' εὐήκου καὶ εὐαερότου φωνῆς, ὅπερ κατὰ τὸν Dupont-Vernon, τῆς Γαλλικῆς-Κωμωδίας, κυρία ἐστὶν ἀρετὴ τοῦ ὑποκριτοῦ. Ἡ δεσποινὶς Βερώνη ἥτις, ἐνδύεται καὶ φιλοκαλῶς πάντοτε, ἐστὶ πρόδοδος διὰ τὴν ἑλληνικὴν σκηνὴν. Αὐτὴ ἐστὶν ἡ ἀλήθεια.

Μυσίας ἰδιαιτέρας ἀξία ἐστὶν ἐπίσης ἡ κυρία Βογασέρα, κεκτιμμένη σπουδικὴν τέχνην, ἡ δεσποινὶς Σμαράγδα Βερώνη, διακρινομένη ἐπὶ χάριτι καὶ γοργότητι μετ' ἀφελείας, ὡς καὶ οἱ κ.κ. Κουρῆς, Παρασκευόπουλος καὶ Κόκοκος. Τὸ δράμα τοῦ Ohnet ἐπέτυχε ἐν τῷ συνόλῳ, πολλὰς δὲ οἱ πρωταγωνιστήσαντες ὑποκριταὶ ἐχειροκροτήθησαν, ἀνευφημήθησαν καὶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐκλήθησαν, κατὰ τὴν τελευταίαν δὲ πρᾶξιν δις. Τοῦτο λίαν εὐχάριστον, ἀποδεικνύσι τὸ φιλόκαλον τῆς ἡμετέρας κοινωνίας.

Ἐν τῷ ἐν Παρισίοις Μεγάλῳ-Θεάτρῳ (Grand Théâtre) ἐδιδάχθη ἡ Λυσιστράτη, κωμωδία εἰς πεζὸν λόγον, εἰς πρᾶξεις δὲ τέσσαρας μετὰ ἐπιμέτρου προλόγου, ὑπὸ Maurice Donnay. Ἡ κωμωδία αὐτὴ ἀρχὴν ἔχει τὴν γνωστὴν τοῦ Ἀριστοφάνους Λυσιστράτην, ἥς δύναται νὰ λογιθῆ παραφροδία κατὰ τὸ εἶδος τῆς Belle Hélène. Οὕτω λαβὼν τὰς δευτέρας τοῦ Sarcus καὶ τοῦ Lemaître, ἀναγνοῦς δὲ μόνᾳ τῆς ἐπιούσης ἐν ταῖς ἐφημερίδι γραφέντα ἐν οἷς καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ κριτικοῦ τοῦ Figaro, ἀναβάλλω τὸν περὶ αὐτῆς λόγον εἰς τὴν ἐπιούσαν κριτικὴν.

ΧΡΟΝΙΚΑ — Τὸ Ἐθνικὸν-Θέατρον τοῦ Βερολίνου ἐποίησαντο ἔναρξιν παραστάσεων σκοπὸν ἐχουσῶν νὰ παρέχωσι τῷ λαῷ τὰ κλασσικὰ ἔργα. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὑπεβιβάσθησαν λίαν αἱ τιμαὶ τῶν θέσεων. Αἱ θέσεις διηρέθησαν εἰς δύο τάξεις, ὧν ἡ μὲν τιμὴ τῆς πρώτης ὄρισταί πάντε καὶ εἴκοσι ἑκατοστὰ τοῦ φράγκου, ἡ δὲ τῆς δευτέρας δώδεκα καὶ ἡμισυ ἑκατοστ. τοῦ φράγκου. Τὸ πρῶτον διδασχθὲν ἔργον ἦν ὁ Γουλιέλμος Τέλλος τοῦ Schiller, προσελθόντος πολλοῦ κόσμου, καὶ ἀκούσαντος αὐτὸ μετὰ θρησκευτικῆς σιγῆς καὶ χειρετήσαντος αὐτὸ κατὰ τὸ τέλος ἑκάστης πράξεως δι' ἐπευφημιῶν Βεβαίως καταλληλοτέρα ἐκλογὴ ποιητοῦ πρὸς ἔναρξιν τοιούτων παραστάσεων οὐκ ἦν δυνατόν νὰ γένηται, τοῦ Schiller ἀκριβῶς ἐν ἰδίᾳ πραγματεία ἐν ἴσῃ μοίρᾳ τάξαντος τὸ θέατρον τῇ θρησκείᾳ, διότι ὡς αὕτη προλαμβάνει τῇ διδακτικῇ αὐτῆς τὸ κακόν. οὕτω καὶ ἐκεῖνο, ἐπομένως δὲ ὑψηλοτέραν ἔχον τὴν ἀποστολὴν καὶ τοῦ νόμου, ὅστις δὲν προλαμβάνει, ἀλλὰ τιμωρεῖ μετὰ τὴν ἐατέλειαν. Τὸν διδακτικὸν σκοπὸν τοῦ θεάτρου οἱ ἡμίτεροι πρόγονοι ἐθέσπισαν, αὐτοὶ οἱ καὶ τὸ θέατρον δημιουργήσαντες

καὶ εἰς ὕψος ἀναγαγόντες, ἐξ οὗ πάντα τὰ νεώτερα θέατρα ἐβλάστησαν καὶ ἐρ' οὗ ἐρείδονται. Ὅπως προσιτὸν πᾶσι τὸ θέατρον, τὸ τοιοῦτον σκοπὸν ἔχον καὶ οὐχὶ τὴν τέρψιν, δὲν εἰσέπισαν καὶ τὰ θεωρικὰ;

— Ἐν Δρέσδῃ, κλειδοκυμβαλιστῆς τις ἐπταετίας, ὁ Ραούλ Κοτζάλκι, ἔδωκεν ἄρτι συναυλίαν, καθ' ἣν πρὸ ἐνθουσιώδους ἀκροατηρίου ἐξετέλεσε διάφορα τεμάχια τῶν Bach, Mozart, Schubert, Rubinstein, τὴν συμφωνίαν εἰς fa ἔλασσαν τοῦ Chopin καὶ βραψωδίαν οὐγγρικὴν τοῦ Liszt κτλ. Ἀλλὰ τὸ κυριώτατον τοῦ προγράμματος τῆς μουσικῆς ἐσπερίδος ἦν δύο συνθέματα αὐτοῦ (Gravotte καὶ Vals). Καίπερ δὲ ἐπταετίας συνέθετο ἤδη ὁ νέος οὗτος Mozart τεσσαράκοντα ἕξ ἔργα.

— Ὁ Σαρδοῦ ἀπεφάσισε νὰ γράφῃ εἰς τὸ ἐξῆς δραματικὰ ἔργα διὰ τοὺς Ἀμερικανούς. Ἄρτι ἀνεπιβάθη ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου Λυκείου τῆς Νέας Ὑόρκης νέον ὄρμα τοῦ συγγραφέως τῆς *Patrie*, φέρον ἐπιγραφὴν: Οἱ Ἀμερικανοὶ ἐν Εὐρώπῃ.

ΟΔ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Ἐπὶ ταῖς ἐορταῖς τῶν Χριστουγέννων κατὰ τὸ γρηγοριανὸν ἡμερολόγιον ἀριούσα ἐπιβίβη χαλάρωσις τῆς ἐντάσεως τῶν ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει τῆς γενικῆς εὐρωπαϊκῆς πολιτικῆς ἀναγεγραμμένων ζητημάτων, σύμψας δ' ὁ εὐρωπαϊκὸς τύπος καὶ ἰδίᾳ ὁ βιενναῖος μακρὰ κατὰ τὸ σύνθετος αὐτῷ δημοσιεύει ἄρθρα, ἐξαίροντα τὴν κρατοῦσαν ἐν τῇ Δύσει εἰρηνικὴν κατάστασιν καὶ ἐκθειάζοντα τὰ εὐεργετήματα τῆς περιφρουρηθείσης εἰρήνης. Οὐδεὶς βεβαίως ἀρνεῖται ὅτι καὶ κατὰ τὸ 1892 περιεφρουρήθη ἡ τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης εἰρήνη, οὐδ' ὑπάρχει ὁ βουλόμενος νὰ διαταράξῃ τὴν συναυλίαν τῶν κυριωτέρων ὀργάνων τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τύπου, ὑμνούντων ἐπὶ ταῖς ἐορταῖς τῶν Χριστουγέννων κατὰ Λατίνους τοὺς ἀγῶνας τῶν εὐρωπαϊῶν ἡγεμόνων, ἅτε παντὶ σθένει ἀγωνισαμένων νὰ περισώσῃσι τὰ εἰρημνικά εὐεργετήματα καὶ νὰ ἐξασφαλίσωσι τοῖς ὑπὸ τὸ σκῆπτρον αὐτῶν λαοῖς τὴν ἀγαθὴν πρὸς ἀλλήλους συμβίωσιν. Ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῆ ὅτι μείζον ἀπρητεῖο μέτρον ἐν τῇ ἐκθειάσει τῆς εἰρήνης καὶ οὐκ ὀλίγη περιστολὴ ἐν τῷ ζήλω τοῦ παριστάνειν τὰ πάντα ἐν Εὐρώπῃ ὡς διατελοῦντα ἐν τῷ κρατίστῳ τῶν δυνατῶν κόσμῳ. Ἐὰν αἱ ὑπὸ τῶν ὀργάνων τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τύπου ἐκφραζόμεναι ἰδέαι ἐσθνηρίζοντο ἐπὶ στερεῶν ἡμα καὶ ἀσφαλῶν βάσεων, ἐὰν πράγματι οἱ τὰς τύχας τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης ἰθύνοντες ἀσφαλεῖς ὄλως περὶ τῆς γενικῆς τῶν πραγμάτων καταστάσεως διετέλουν καὶ πλήρη ἐπὶ τὸ διαρκὲς τῆς εἰρήνης πεποιθῆσιν εἶχον, οὔτε τὰ στρατιωτικὰ ζητήματα ἠθελον διατελεῖ ἐν τῇ πρώτῃ τάξει τῶν ἀπασχολούντων τὴν μέριμναν καὶ τὴν προσοχὴν τῶν συμβούλων τῶν διαφόρων κρατῶν καὶ οἱ λαοί, βλέποντες ὄντως ἐξησθησιμὴν τὴν ἑαυτῶν θέσιν, ἠδελον ἐπιδοθῆ μετὰ μείζονος ζήσεως εἰς τὰ εἰρηνικὰ αὐτῶν ἔργα

καὶ ἐπιδείξει μείζονα ἀδιαφορίαν περὶ τὰ εἰρημνικά ζητήματα. Ἄτυχῶς ἡ κατάστασις ἀλλοίαν ὄλως παρουσιάζει ὄψιν καὶ δὲν ἐξέλιπον αἱ βαλλόμεναι κραυγαὶ τρόμου ἐπὶ τοῖς παρουσιαζομένοις γεγονόσιν, ἅπερ τοσοῦτω μᾶλλον σπουδαιότερα τυγχάνουσιν, ὡς περὶ ταῦτα ἀκριβῶς συγκεντροῦται ἡ προσοχὴ τῶν κυριωτέρων τῆς Εὐρώπης ἀνακτοβουλιῶν, ἀγωνιζομένων νὰ ἐξεύρωσιν ὅποια τὰ καταλληλότερα μέτρα πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ὑπεροχῆς αὐτῶν καὶ παγίωσιν τῆς καχεκτικῆς εἰρήνης. Τοῦτο ἄλλως τε ἐξάγεται καὶ ἐκ τῆς γλώσσης τῶν ἐκπροσωποῦντων τὰς τῶν κυβερνούντων ἰδέας ὀργάνων, ἅπερ, τὴν συναυλίαν τῶν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης διθυράμβων τῶν ἀνεξαρτήτων ἐφημερίδων διασπῶντα, σπαικονίζουσι τὴν κατάστασιν ὡς ἀκροσφῶλῃ, ὡς κηρίζουσαν ἰσχυρόντων μέσων ἀσφαλείας. ὡς ἐπιβάλλουσαν μυσίας ἐτι θυσίας ὑπὲρ τῆς παγίσεως τῆς ὑφίσταμένης τάξεως. Ὁ καὶ μικρὰν ἀπονέμων προσοχὴν εἰς τὰ γραφόμενα τῆς «Βορειογερμανικῆς ἐφημερίδος» π. χ. δὲν δύναται νὰ μὴ ἀνομολογήσῃ ὅτι τὸν νοῦν τῶν συμβούλων τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου ταράσσει τὸ μέλλον τῆς Εὐρώπης καὶ πιέζει αὐτοὺς νὰ διατηρῶσι τὴν χώραν παρασκευασμένοι κατὰ παντὸς ἐνδεχομένου. Τὸ ὄργανον τῆς γερμανικῆς ἀρχιγραμματείας, ἀφορμὴν λαμβάνον ἐκ τῆς εἰς ἰδιαιτέραν ἐπιτροπείαν παραπομπῆς τοῦ περὶ διετούς θητείας στρατιωτικοῦ νομοσχεδίου, παραπομπῆς, ἰσοδυναμούσης εἰμὴ πρὸς τελείαν ἀπόρριψιν τοῦ νομοσχεδίου τοῦλάχιστον πρὸς ριζικὴν αὐτοῦ τροποποίησιν, μετέρχεται ὡς περὶ μετῆλθεν ὕψος ἐπὶ τοῦ πρώην ἀρχιγραμματέως Βίσμαρκ, ὑποβαλόντος τὸ σχέδιον τῆς ἐπταετοῦς θητείας, καὶ διὰ πολλῶν ἐπιχειρημάτων πειράται νὰ μεταπειθῇ τοὺς ἐν τῇ λευκῇ αἰθούσῃ ἀντιπροσώπους ὅπως, ἐπαναλαμβάνοντες τὸ ἔργον αὐτῶν μετὰ τὰς ἐορτάς, συνηγορήσωσιν ὑπὲρ τῆς ἀποδοχῆς τῶν προτεινομένων στρατιωτικῶν μεταρρυθμίσεων ἵνα μὴ ἡ Γερμανία εὐρεθῆ ἔξω τοῦ νυμφῶνος κατὰ τὴν διαδραματιστὴν δοβαρῶν γεγονότων, ἐπιδρώντων ἐπὶ τῆς ὅλης ἐν Εὐρώπῃ καταστάσεως.

Ἀλλὰ καὶ ἕτερα ὑπάρχουσι τεκμήρια τῆς ἐκκρεμοῦς τῶν πραγμάτων καταστάσεως, τῆς ἀνυσχούσης σφῆδρα καὶ αὐτοὺς τοὺς ἐν Ἀγγλίᾳ κύκλους, μεθ' ὅλην τὴν πολιτικὴν τοῦ ἐν Βίανιτς τὰς διατριβὰς ποιουμένου νῦν γηραιοῦ Γλάδστονος, ὅστις, εἰρηνικὴν πρὸς ἀπάσας τὰς κυβερνήσεις μετερχόμενος πολιτικὴν, ἀπαναίνεται τὴν ἀνάμειξιν τῆς χώρας αὐτοῦ εἰς τὴν ὁρῶσαν πολιτικὴν τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης καὶ ἀρκεῖται μᾶλλον εἰς τὴν περιφρουρήσιν τῶν συμφερόντων τῆς μεγάλῃς Βρετανίας ὡς χώρας νησιωτικῆς ἢ εἰς τὴν ἐπιδίωξιν ψευλαφτῶν συμφερόντων, οἷα ὁ προκάτοχος αὐτοῦ ἐπέδωκε διὰ τῆς ἐνεργοῦ ἐξωτερικῆς πολιτικῆς, τῆς ἀποληξιάσεως εἰς τὴν ἀναλλαγὴν τῆς Ἑλγολάνδος, πρὸς τὴν ἐπὶ τῆς Ζανζιβάρης προστάσειαν. Τὸ ὄργανον τοῦ συντηρητικοῦ κόμματος ἐν ἐπανειλημμένοις ἄρθροις πειράται νὰ ὑποδείξῃ ὅτι ἐνιαχοῦ τῆς Εὐρώπης τὰ πράγματα βαίνουνσιν οὐχὶ τοσοῦτο καλῶς καὶ ὅτι ἀνάγκη τὴν προσοχὴν αὐτῶν νὰ ἐπιστήσωσιν ἐπὶ τῶν ἀπειλούμενων κινδύνων οἱ τὰς τύχας τοῦ ἠνωμένου βασιλείου ἰθύνοντες. Τὸ εἰρημνικὸν ὄργανον, εὐγύνον ἐπὶ τούτῳ τὸν κύκλον τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ, ἐξετάζει τὰ

κατὰ τὴν ἐντύπωσιν τὴν ἐπιγενομένην ἐκ τῶν ἐργασιῶν τῆς Σοβράνις ἐν τῷ ζητήματι τῆς τοῦ βουλευτικού συντάγματος ἀναθεωρήσεως καὶ εἰς ἐπιρροῶσιν τῶν λεγομένων αὐτοῦ προσάγει διαφόρους μαρτυρίας. ὧν οὐ τὴν τελευταίαν κατέχει τάξιν ἢ τε ἀπαριθμησὶς τῶν ναυτικῶν δυνάμεων τῆς νοτίου Ρωσίας καὶ οἱ ὑπολογισμοὶ οἱ ἀναγόμενοι οἱ εἰς τὸ ποδὸν τῶν εἰς τὰ ὑπάρχοντα θαλάσσια δυναμένων νὰ ἐπιβῶσιν ἀποβατικῶν σωμάτων. Σὺν τοῖς τεκμηρίοις τοῦτοις ὑπάρχει καὶ ἡ ἐνίσχυσις τῶν κατὰ μῆκος τῶν αὐστρογερμανικῶν μεθορίων τῆς Ρωσίας παρατεταγμένων στρατιωτικῶν σωμάτων, ἡ γινομένη οὐχὶ πρὸς ἐπιδιώξιν ἐπιθετικῶν σκοπῶν, ὡς φιλοῦσι νὰ διατείνωνται οἱ ἐν Βιένῃ καὶ Βερολίῳ ἰδίᾳ ἀρμόδιοι πολιτικοὶ κύκλοι ἐπὶ τῇ ἰδέᾳ τοῦ ἐκπροθεῖναι τὴν κοινὴν ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ τὴν Χορεντσόλεβν γνῶμην καὶ καταστήσαι αὐτὴν μᾶλλον πειθύνιον, πρὸς ἀντιστάθμισιν τῶν ἐν Γερμανίᾳ καὶ Αὐστρουγγαρίᾳ διεξαγομένων πολεμικῶν παρασκευῶν καὶ ἐξασφάλισιν οὕτω τῶν εὐεργημάτων τῆς εἰρήνης, ἢν ἀλλὰ περὶ πλείστου ποιεῖται Ἀλέξανδρος ὁ Γ', ὡς διεκίηυξε τοῦτο ὁ στρατηγὸς Βογδάνοβιτς ἐν ἐσθρῇ τοῦ ἐν Πετροπόλει τάγματος τῶν εὐζώνων, ὁ εἰπὼν ὅτι ἡ Ρωσία περὶ πλείστου ποιεῖται τὴν εἰρήνην, ὅτι ὁ τῶσρος διακαῶς ἐπιθυμεῖ αὐτὴν πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν προσῶν ὑψ' οἷον διανοεῖται πνεῦμα ὁ εἰρηνικὸς Ἀλέξανδρος ὁ Γ', καὶ ὅτι τότε μόνον ἡ Ρωσία, παρὰ τὰς εἰρηνικὰς αὐτῆς προθέσεις, ἐξαναγκασθήσεται νὰ κατέλθῃ εἰς τὸ στάδιον τοῖς ἐνεργείας μεθ' ἀπασῶν τῶν πολεμικῶν αὐτῆς δυνάμεων, ὅταν προκινήῃ εἰς τοῦτο ὑπὸ τρίτου.

Τὰ ἐν Γαλλίᾳ παρὰ τὴν παῦσιν τῶν βουλευτικῶν ἐργασιῶν ἐξακολουθοῦσιν ἐν ἀκροσφαιεῖ σιμείῳ συνεπειᾷ τῶν ἀνακαλυπτομένων νέων καταχρήσεων ἐν τῷ ζητήματι τοῦ Παναμά, συμπάσης δὲ τῆς Εὐρώπης ἡ προσοχὴ εἶναι ἐστραμμένη πρὸς τὰ ἐν Παρισίοις διαδραματιζόμενα, τὰ προσλαμβάνοντα σοβαρότερον χαρακτῆρα διὰ τῶν ἐπερωτήσεων τῶν ριζοσπαστικῶν καὶ τῶν βουλαγγερικῶν, οἵτινες ζητοῦσι νὰ θεωρήσωσι τὸ νῦν ὑποβρεγίον ὑπεύθυνον ἐπὶ ταῖς πράξεσι προκατόχων, ἀνεληθόντων εἰς τὴν ἐξουσίαν πρὸς πενταστίαν ἢ ἐξαστίαν. Ἀνομολογητέον ὅμως ὅτι τὰ πράγματα δὲν φέρουσι τὸν ἀποδιδόμενον αὐτοῖς ὑπὸ τῶν πολεμίων τῆς δημοκρατουμένης χώρας σοβαρὸν χαρακτῆρα, τὸν ἐνυπολαθάνοντα ἐν τῷ διίσχυρισμῷ ὅτι ἡ δημοκρατία διατρέχει τὸν ἐσχατοῦν τὸν κινδύνον, ἐάν τολμηρὸς τις τοῦ γαλλικοῦ θρόνου μνηστήρ παραστή εἰς τὸ μέσον, καὶ ὅτι ὁ κ. Ριμπὼ δυνήσεται νὰ περιώσῃ τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τῶν συνεπειῶν μείζονος δεινώσεως τῶν νῦν πραγμάτων ὑπὸ τῆς ἐποψῆς τῶν ἐσωτερικῶν καὶ τῆς τῶν ἐξωτερικῶν καὶ νὰ θέσῃ οὕτω τέμα εἰς τὰ ἀνυπόστατα θευλίματα περὶ δυσαρμοκείας τοῦ Τσάρου πρὸς τὴν Γαλλίαν, ἅπερ οὐ παύονται διαδιδόμενα ὑπὸ τῶν πολεμίων τῆς γαλλογερμανικῆς συμφωνίας, τὸν ζητούντων μὲν νὰ παραστήσωσι ταύτην ὡς χαλαρωθεῖσαν ἀλλὰ καὶ μὴ δισταζόντων ὡσαύτως νὰ κινῶσι τὸ φάσμα τῆς γαλλογερμανικῆς συμπράξεως ἐν τοῖς ἐξ ἀναθεωρήσεως συνταγμάτων προκαλουμένοις ζητήμασι, μεθ' ὅλας τὰς ἐλπίδας τῆς ἀγγλικῆς «Σημαίας» περὶ τῆς ἐκ τῶν προτέρων καταδικῆς τῆς

συμπράξεως ταύτης καὶ ἐπιτάσεως ἀπλῶς τῶν μέχρι τοῦδε πλατωνικῶν διαμαρτυριῶν.

Ἐν Ἀγγλίᾳ, ἡ κυριώτερα προσοχὴ στρέφεται πάντοτε περὶ τὸ ἰρλανδικὸν ζήτημα, ὅπερ φαίνεται ἐκτραχυνόμενον πως, ὡς τεκμηριοῦται ἐκ τῆς πολιτικῆς ἐνίων ἐν τῇ νήσῳ, ἀποτολμησάντων νὰ μηροῦσι τοὺς δρόμους τῶν ἐν φαίνιξ Πάρκ διαδραματιζόντων τὸν μᾶιον τοῦ 1882 τὴν ἐπιούσαν ἐτι τῆς συνεντεύξεως τοῦ λόγδου Ρόσβερν μετὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Ἰρλανδίας Τζὼν Μόρλεϋ, τοῦ προκαλοῦντος τὰς διαμαρτυρίας τῶν ὀλίγων, καίτοι ὅλας ἀδικος εἶναι ἡ τοιαύτη τῶν Ἰρλανδῶν πολιτεία μετὰ τὴν παρ' ἐκείνου κατάργησιν μάλιστα τοῦ ὑπὸ τοῦ Σαλισδουρῆ θεσπισθέντος καὶ τεθέντος εἰς ἐφαρμογὴν καταναγκαστικοῦ νόμου, δυνάμει τοῦ ὁποῦ συνελαμβάνοντο οἱ ὑποπτοὶ ἀνευ προηγουμένης διαδικασίας.

Ἐκ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ διαδραματιζομένων σπουδαιότερα εἶναι τὰ οικονομικά, ἅπερ ἤρξαντο προκαλοῦντα πολλὴν προσοχὴν συνεπειᾷ καταχρήσεων, ἀνακαλυφθεισῶν ἐν τῇ διαχειρίσει τῶν τραπεζῶν, ὅσαι ἔχουσι τὸ δικαίωμα τῆς ἐιδόσεως ὁμολογιῶν. Ἡ σοβαρότης τοῦ πράγματος τεκμηριοῦται ἐκ τῶν ἀκουσμένων κατακραυγῶν κατὰ τῶν ἀποτολμησάντων τὸν νοσφισμόν τοῦ δημοσίου χρέματος καὶ ἴσως θὰ εἴχομεν δευτέραν ἐκδοσὴν τοῦ ζητήματος τοῦ Παναμά, ἐάν μὴ τὴν προσστασίαν τῶν ὑπευθύνων ἀνελάμβανον ἰσχυρότεροι κύκλοι, πρὸς τῆς σοβαρότητος τῶν ἀνακαλυφθέντων ἐν δευτέρᾳ σχεδὸν ἐτέθι μοῖρα ἢ τῆς Γερουσίας πρὸς τὸ στέμμα πάλη, ἡ ἀσκούντως συγκλονήσασα τὴν κοινὴν ἐν Εὐρώπῃ γνῶμην παραστάσαν πρὸς θεάματος, ὅπερ ἀπὸ τῆς ιδεῆσεως τοῦ Ἰταλικοῦ κράτους οὐδέποτε ἐξελίχθη.

Οἱ ἐν Ρωσίᾳ τὴνμέριμναν αὐτῶν συγκινητοῦσι περὶ τὴν εἰσαγωγὴν διαφόρων ἐσωτερικῶν μεταρρυθμίσεων καὶ περὶ τὴν βελτιώσιν τῆς τοῦ οἰκείου ἐμπορίου θέσεως. Ἐν τῷ τελευταίῳ τούτῳ ἔργῳ τὸ ἀνακτοβούλιον Πετροπολεως ἐνεργεῖ κατὰ τρόπον ἀπαλλάσσοντα τὴν Ρωσίαν ἀπὸ πάσης πρὸς τὴν ὁμορον τῆς Γερμανίας ὑποχρέσεως, τούτου δ' ἕνεκα ἐπικρατεῖ οὐ μικρὰ ἐν Βερολίῳ ἀθυμία, ὡς εἰκάζεται ἐκ τῆς γλώσσης τῆς «Βοραιογερμανικῆς», διατεινομένης ὅτι ἡ κυβερνήσις τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου κατώρθωσεν εὐχερῶς ἅμα καὶ εὐρέως ν' ἀντιμετωπίσῃ τὴν βλάβην, ἥτις πηγάζει ἐκ τῆς μὴ εἰσαγωγῆς τῶν ρωσικῶν σίτων.

Ἀλλὰ τὸ σπουδαιότερον οικονομικὸν ζήτημα εἶναι τὸ ἐν Ἑλλάδι, ὅπου ὄντως μυχία καταβάλλονται παρὰ τῶν ἰθυνόντων προσπάθειαι πρὸς ἐπούλωσιν τῶν οικονομικῶν τῆς χώρας πληγῶν καὶ ἀνεγερσιν τοῦ οικονομικοῦ οικοδομήματος ἐπὶ στερεῶν βάσεων. Ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην ἀξιεπαῖνοι ἰδίᾳ τυγχάνουσιν οἱ τοῦ ἐκλεκτοῦ τῆς 3 μαῖου ἀγῶνες, οὐχ ἥτιον δὲ ἀξιεπαῖνοι εἶναι καὶ οἱ ἡγέται τῆς ἀντιπολιτεύσεως, οἵτινες ἐν τῇ φιλοπάτριδι αὐτῶν μερίμνῃ περὶ βελτιώσεως τῶν οικονομικῶν τῆς χώρας ἐξακολουθοῦσι στοιχοῦντες τῇ συνετῇ αὐτῶν πολιτικῇ, τῇ τηρηθεῖσῃ κατὰ τὰς πρώτας ἐτι συζητήσεις τοῦ οικονομικοῦ προγράμματος τοῦ ἡγέτου τῆς κυβερνήσεως ἐν τῷ κοινοβουλίῳ.

ΦΥΡΔΗΝ ΜΙΓΔΗΝ.

Ἐν τῇ τακτικῇ συνεδρίᾳ τοῦ παρ' ἡμῖν Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ὁ ἡμέτερος ἀγαπητὸς φίλος κ. Χριστόφορος Σαμαρτσίδης ἀνέγνω ἡμῶν προσηγγεῖλαμεν διὰ τοῦ προτέρου τεύχους πραγματείας, ἀναπτύξας ἰδίᾳ τὸ θέμα τὸδε: ὅποιοι οἱ ἄρχαιοι Ἑλληνες, ὅποια δέον νὰ ᾖ ἡ κατ' οἶκον καὶ ἐν τῷ σχολείῳ ἀγωγή καὶ ὅποῖον τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους. Τῆς πραγματείας ταύτης δημοσιευθήσεται τὸ δεύτερον μέρος ἐν τῷ ἐπομένῳ τεύχει.

— Τῇ 15/27 ἱσταμένου προὔκειτο νὰ ἐορτάσθῃ ἐν Παρισίοις ἡ 70ῆ ἀμνηστῆρις τῆς γεννήσεως τοῦ καυχώματος τῆς εὐγενοῦς Γαλλίας, τοῦ μεγάλου Pasteur. Τῆς ἐορτῆς ἔμελλε νὰ μετασχηθῇ καὶ τὸ Πανακαδιῶν (instit), ἐκπροσωπούμενον ἰδίᾳ ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν. Κατὰ τὴν ἐορτὴν ὁ πρόεδρος τῆς Ἀκαδημίας ταύτης κ. Ahbadie θὰ ἐκίρυσσε τὴν ἐναρξιν τῆς ἐορτῆς διὰ προσφωνήσεως καὶ θὰ ἐπέδιδε τῷ ἐξόχῳ τέκνῳ τῆς Γαλλίας τῷ ἐπὶ τούτῳ τεχνουργηθὲν ἀναμνηστικὸν χρυσοῦν μετάλλιον μετὰ τῆςδε τῆς ἐπιγραφῆς:

«Τῷ Pasteur, τῇ ἡμέρᾳ τῆς 70ῆς ἀμνηστῆριδος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ, ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ ἀνθρωπότης εὐγνωμονοῦσαι (A Pasteur, le jour du 70e anniversaire de sa naissance, la science et l'humanité reconnaissantes)». Μετὰ τὴν προσφώνησιν ταύτην ὁ ἰσθόσιος γραμματεὺς τῆς Ἀκαδημίας κ. Joseph Bertrand θὰ ἐξερῶνε κατὰλληλον λόγον. Ἡ πρὸς διοργανώσιν τῆς ἐορτῆς πρὸς τιμὴν τοῦ εὐεργέτου τῆς ἀνθρωπότητος ἐπιτροπὴ διετίθασε προσκλήσεις πρὸς μετοχὴν εἰς αὐτὴν εἰς πάντα τὰ ἐπιστημονικὰ ἰδρύματα. Τοιαύτη πρόκλησις ἀπηυθύνθη καὶ τῷ παρ' ἡμῖν Ἑλληνικῷ Φιλολογικῷ Συλλόγῳ, ὅστις τηλεγραφικῶς διετίθασε τὰ συγχαρητήρια αὐτοῦ.

— Ἀπόσπασμα ἐκ παλαιᾶς ἀγγλικῆς προφητείας: «Καὶ νῦν προσοχὴ πάντες ὅσοι γινώσκετε τὴν ἀγγλικὴν! Ἐὰν τὰ Χριστούγεννα συμπέσωσι κυριακῇ, μάθετε πάντες ὅτι ἡ ὥρα τοῦ χειμῶνος ἔσται γλυκεῖα καὶ ὑποφερτὴ, ἐκτὸς ὅτι οἱ μεγάλοι ἄνεμοι θὰ πνέωσιν ἄνωθεν. Τὸ θέρος ἔσται ξηρὸν καὶ τὰ μάλιστα καλόν, εἶπον ὑμῖν τοῦτο. Τὰ κτήνη καὶ τὰ πρόβατα θὰ ἔλωσι λίαν καλῶς, ἀλλὰ τὰ ἄλλα τρόφιμα θὰ λείψωσι. Τὸ γεννηθὸν παιδίον κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην γενήσεται μέγα καὶ πλούσιον».

Δυστυχῆς τοῦναντίον τὸ ἔτος, ὅπερ ἄρχεται ἀπὸ δευτέρας:

«Ἐὰν ἡ ἡμέρα τοῦ Χριστουγέννων συμπέσῃ δευτέρᾳ, θὰ ᾄητε τὸ ἔτος ἐκεῖνο μέγαν χειμῶνα, καὶ πλήρη ἀνέμων ταύραχιδῶν καὶ διαπεραστικῶν. Κατὰ δὲ τὸ θέρος, ἵνα τὴν ἀλήθειαν εἴπω, θὰ πνέωσι μεγάλοι ἐπίσης ἄνεμοι καὶ ἰσχυροί. Αἱ μάχαι ἔσονται πολυάριθμοι καὶ πλήθος ζῶων καταστραφήσεται».

Ἐπειδὴ ὁμοῦ ἐορτάζομεν τὰ Χριστούγεννα παρασκευὴν οὐδὲν τῶν ἄνω συμβήσεται.

— Ἐξεδόθη ἐν Ἀγγλίᾳ ἀγγλιστὶ μυθιστόρημα φέρον, δι' ἑλληνικῶν χαρακτήρων τὴν ἐπιγραφὴν ΑΝΘΕΑ ("Anthea"). Συγγραφεὺς αὐτοῦ ἐστὶν ἡ ρωσὶς σύζυγος τοῦ ὁμοεθνοῦς κ. Κατσαβέτη κ. Καικιλία. Ἡ ὑπόθεσις ἐστὶν ἑλληνικὴ. Ἡ Ἀνθεα ἔχει τὴν ἰστορίαν τῆς πολυμηνῆτος Κυρὰ-Φροσύνης, οὐχὶ ὁμοῦ καὶ τὸ τέλος αὐτῆς ἐν τῇ λίμνῃ τῶν Ἰωαννίνων.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Σάββατον, 19 Ἰοβρίου.

Ἡ σκανδαλώδης καὶ ὀλεθρία διὰ τὴν Γαλλίαν ὑπόθεσις τοῦ Παναμά ἐξηκολούθησε καὶ τὴν ἐβδομάδα ταύτην ταράττουσα τὰ κρηματιστήρια τῆς Εὐρώπης καὶ πρὸ πάντων τὸ τῶν Παρισίων, ἀπειληθὲν ὑπὸ σοβαρᾶς κρηματιστικῆς κρίσεως ἐνεκα τῆς καταπληκτικῆς ἐκπτώσεως τῆς γαλλικῆς ῥάντ, ἀπολεσάσης ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν τέσσαρας ὄλας μονάδας. Ἀνυπολόγιστοι εἶναι αἱ ζημίαι, ὡς ἐπὶ πλείονος ἢ ὑποτίμησις αὐτῆ τοῦ κυριωτέρου τῶν γαλλικῶν κρηματιῶν, εὐτύχημα δὲ θέλει θεωρηθῆναι τὸ κατὸν περιορισθῆναι μέχρι τοῦ σημείου τούτου, διότι φόβος ἐπιτίεται μὴ, δεινωθείσης ἔτι μᾶλλον τῆς καταστάσεως, ὑποκύψωσιν ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ζημῶν δευτερευόντά τινα τραπεζικὰ καταστήματα, περὶ ὧν ἀπὸ τοῦδε ἄρξαντο γεννώμενα ὑποψία τινεῖς, καὶ εἰς ἃ ἀποδίδονται αἱ κατὰ τὰς δύο τελευταίας ἡμέρας ἐνεργηθεῖσαι μεγάλαι πωλῆσεις, αἱ ἐπενεγοῦσαι τὴν ἀποτομον ὑποτίμησιν τῆς γαλλικῆς ῥάντ, ἐν μέρει δὲ καὶ τῶν τουρκικῶν κρηματιῶν. Πλὴν τοῦτου ὑπέχει ἤδη ἀποδεδειγμένον ὅτι ἡ ὑποτίμησις τῆς γαλλικῆς ῥάντ ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὰς ἐνεργείας τῶν μοναρχικῶν καὶ τῶν ἄλλων ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν πολεμίων τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας, ἥς ἡ κυβέρνησις ὀφείλει ν' ἀγωνισθῆναι τὸν ὑπέρτατον τῆς σωτηρίας ἀγῶνα. Ἡ ἐξακολουθοῦσα ῥαγδαία ὑποτίμησις τῆς γαλλικῆς ῥάντ οὐ μόνον οἰκονομικὴν κρίσιν δύναται νὰ προκαλέσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ καταστήσῃ ἀδύνατον τὸ ἰσοῦγιον τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἀναβαλλομένης τῆς μετατροπῆς τῆς γαλλικῆς ῥάντ 4 1/2 0/0, ἐξ ἧς ὑπελογίζετο ὅτι ἔμελλε νὰ προκύψῃ ὄφελος 200 ἑκατομμυρίων. Ὁ τῶς ὑπουργοὶ τῶν οἰκονομικῶν νῦν δὲ μετὰ τῶν ἐνοχοποιουμένων συγκαταλεγόμενος κ. Ρουβιέ προσέτιθετο νὰ ἐνεργήσῃ κατὰ τὸν προσεχῆ Μάϊον τὴν μετατροπὴν ταύτην, ἐμελέτα δὲ διάφορα σχέδια, δι' ὧν ἠθέληεν ἀχθῆναι εἰς πέρας ἡ τοιαύτη κολοσσαία ἐπιχείρησις ἀνευ κλονισμῶν καὶ κινδύνων, καθ' ὅσον ἡ μετατραπισσομένη ῥάντ 4 1/2 0/0 συνίσταται εἰς 6 δισκαπομύρια περίπου φράγκων, τοιαύτη δὲ μετατροπὴ τοσοῦτον κολοσσαίου ποσοῦ κρηματιῶν οὔτε εὐκόλος εἶναι οὔτε ἀκίνδυνος. Ἀλλ' ὁ κ. Ρουβιέ εἶχε πεποιθῆσιν περὶ τῆς ἐπιτυχίας, καὶ ἀνενδυσάτως προὔπελόγιζε τὰ πρὸς ὄφελος τοῦ προϋπολογισμοῦ προκύποντα ἐκ τῆς πράξεως ταύτης ἑκατομμύρια.

Τὸ ἔργον τοῦτο θέλει δυναθῆναι ἴσως νὰ φέρῃ εἰς πέρας καὶ ὁ νῦν ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν κ. Τιρόν, ὁ ἐνεργήσας ἄλλοτε τὴν μετατροπὴν τῆς ῥάντ ἀπὸ 5 εἰς 4 1/2 0/0, ἂν παρέλθῃ ταχέως ἢ ἐκ τοῦ σκανδαλοῦ τοῦ Παναμά κρίσις, ὅπερ δὲν θεωρεῖται πιθανόν.

Ἡ ὑποτίμησις τῆς γαλλικῆς ῥάντ παρέδουσε μέχρι βαθμοῦ τινος καὶ τὰ τουρκικὰ κρηματιῶν, ὡς καὶ τὰς μετοχὰς τῆς Ὁθωμανικῆς Τραπεζῆς, ἡ ὅποια, ὡς γνωστόν, εἶναι κάτοχος μεγάλων ποσῶν κρηματιῶν, ἀλλ' ἡ ὑποτίμησις αὐτῆ δὲν ἔλαβεν ἐπιφθόους διαστάσεις, διότι ἡ ὑπὲρ πάντα τὰ ἄλλα προσδληθεῖσα Δ' σειρά τοῦ Γενικοῦ κρέους ἀπώλεσε μὲν πρὸς σι-

γμῶν 75 ἑκατοστά, ὑποτιμηθεῖσα ἐνταῦθα ἀπὸ 24,10 εἰς 23,20, ἀλλὰ ταχέως ἀνέκτισε μέρος τῶν ἀπολεσθέντων, διότι προχθὲς ἀνετιμήθη μέχρις 23,36 καὶ χθὲς ἐτιμάτο 23,31. Εὐτυχῶς τὴν φορὰν ταύτην τὸ χρηματιστήριον ἡμῶν μὴ εὐρεθὲν ἐκτεθειμένον εἰς μεγάλας ἀγοράς, αἰσθανόμενον δὲ τὴν ἑλλειψὶν τίτλων δὲν παρεσύρθη εἰς τὸν βίαιον ἐκπεσμόν, εἰς ὃν ὑπέκυψαν τὰ χρηματιστήρια Λονδίνου καὶ Παρισίων, διετήρησε δὲ σταθερῶς τὰς τιμὰς ἀναλόγως ὑψηλότερας τῶν ἐν Εὐρώπῃ, ὥστε οἱ παρ' ἡμῶν ἐνεργούντες τὰς ἐπικαταλλαγὰς (arbitrages) ἠναγκάσθησαν οὐχὶ νὰ πωλήσωσιν, ὡς ἄλλοτε, ἀλλὰ ν' ἀγοράσωσιν ἐν τοῖς Εὐρωπαϊκοῖς χρηματιστηρίοις.

Ἄλλ' ἐνῶ τὰ τουρκικὰ χρεωγράφα διετηρήθησαν καὶ διατηροῦνται σταθερά, τὰ ἑλληνικὰ, ἅπερ ἐν ἀρχῇ τῆς ἐν Παρισίοις κρίσεως ἔμειναν ἀκλόνητα, ὑπέστησαν τὴν ἐβδομάδα ταύτην φοβερὰν ὑποτίμησιν μὴ δικαιολογουμένην ὑπ' οὐδενὸς ἐκτάκτου γεγονότος. Ἡ κυβέρνησις τοῦ κ. Τρικούπη ὑποστηριζομένη ὑπὸ μεγάλης ἐν τῇ βουλῇ πλειοψηφίας θεωρεῖται ἰσχυρά, τὰ τοικομερίδια τοῦ ἰανουαρίου πληροῦνται ἐμπροσθέντως καὶ ἀνελλιπῶς, τὸ κεντρικὸν ταμεῖον εἶναι ἐμπρόθεσμον εἰς πάσας αὐτοῦ τὰς πληρωμὰς, αἱ ἐκ τῶν φόρων εἰσπράξεις αὐξάνουσαι ἀπὸ μινὸς εἰς μῖνα ἀποδεικνύουσιν ἀκριβῆ τὸν προϋπολογισμόν, τὰ διὰφορα φορολογικὰ νομοσχέδια τὰ συναφῆ μὲ τὸν προϋπολογισμόν ἐπιψηφίζονται ἄνευ δυσχερειῶν ὑπὸ τῆς βουλῆς. Τί λοιπὸν συμβαίνει; Διὰ τί ἡ τοιαύτη ὑψωσις τοῦ συναλλάγματος, καὶ αἱ ἐξ Ἀθηνῶν μεγάλαι πωλήσεις χρεωγράφων ἐν τοῖς εὐρωπαϊκοῖς χρηματιστηρίοις; Ἡμεῖς εἰς οὐδὲν ἄλλο δυνάμεθα ν' ἀποδώσωμεν τὴν τοιαύτην κατάστασιν ἢ εἰς μεγάλας καὶ ὑπὲρ δύναμιν γενομένας κερδοσκοπίας ἐπ' ἐλπίδι προσεχοῦς ὑψώσεως, τῆς ὁποίας μὴ πραγματοποιηθεῖσιν ἔνεκα καιρικῶν περιστάσεων καὶ τῆς ἐν Παρισίοις ἐπελθούσης κρίσεως, ἀνεκόπησαν μὲν αἱ ἐλπίδες περὶ προσεχοῦς βελτιώσεως, ἐπαύθησαν δὲ οἱ περὶ μεγαλειτέρων ζημιῶν φόβοι, καὶ ἐμεγαλοποιήθησαν οἱ κίνδυνοι, ἐκ τούτου δὲ προεκλήθησαν αἱ μεγάλαι καὶ κατὰ μέγα μέρος καταναγκαστικαὶ πωλήσεις τῶν χρεωγράφων καὶ ἡ ὑπερτίμησις τοῦ συναλλάγματος. Πεποιθῆμεν ὅτι τὸ καιρὸν θὰ σταματήσῃ μετὰ τὴν λήξιν τῆς μηνιαίας ἐκκαθαρίσεως, συμπίπτουσιν μετὰ τῆς λήξεως τοῦ ἔτους καὶ τῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν ἐμπορικῶν καὶ τραπεζικῶν ὑποχρεώσεων.

Ν. ΦΩΤΙΑΔΗΣ.

ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Καὶ κατὰ τὴν ἐβδομάδα ταύτην ἡ ἀγορὰ μας διετέλεσεν ἐν ἀερα γαλήνῃ, τὸ μὲν ἔνεκεν ἀζητησίας ἐξ Ἑλβητικῆς τῶν κυριωτέρων εἰδῶν, τὸ δὲ ἔνεκα τῶν ἑορτῶν τοῦ νέου ἡμερολογίου καὶ τῶν παραμονῶν τῶν τοῦ παλαιοῦ. Σιτηρῶν ἐνῶ φθασίματα εἶχομεν ὀλίγα, αἱ πωλήσεις ὑπῆρξαν λίαν περιορισμένα ἔνεκα τῆς τῶν ξένων ἀλεύρων ἀφθόου παρακαταθήκης. Ἐκ Ρωμυλίας ἐκοιμήθησαν 32000 κοιλὰ σίτου πω-

ληθέντα ἀπὸ 9 1)2 ἕως 10 1)2 χρυσῶ γρόσια κάτω λίβρας, τὰ δὲ τῆς ἄνω ἀπὸ 8 1)4 ἕως 9 1)4. Διὰ τοῦ σιδηροδρόμου Ἀνατολῆς ἐφθασαν 10000 κοιλὰ δοθέντα ἀπὸ 8 3)4 ἕως 11, ἐκ Βαλτζικίου 8000 πωληθέντα πρὸς 10—10 1)2 καὶ ἐκ Ρωσίας 6000 κοιλὰ γίρκας, πωληθείσης πρὸς 7 γρόσια κάτω λίβρας. Ὁ σκληρὸς σίτος ὑπέπεσεν εἰς γαλήνῃν, παραχωρούμενος πρὸς 36)37 παράδες δι' ἐξαγωγῆν, ἀλλ' οὐδεὶς ἀγοραστῆς. Κριθῆς μόνον 5000 κοιλὰ ἐπωλήθησαν, τιμᾶται δὲ ἀπὸ 10 1)4 ἕως 10 1)2. Σικάλως ἐπωλήθησαν 200 μόνον σάκκοι ἀπὸ 23 ἕως 23 1)2 παράδες κατ' ὀκίαν. Ἡ δὲ βρώμῃ ὀνομαστικῶς τιμᾶται 22 1)2—23 ἀγοραστοῦ μὴ παρουσιαζομένου.

Ἀλεύρων φθασίματα εἶχομεν ἐν συνόλῳ 11600 σάκκων, παρακαταθήκην ὅμως σημαντικὴν ἔχομεν ἐνῶ σχετικῶς αἱ πράξεις ὑπῆρξαν περιορισμένα εἰς τὰς τιμὰς τοῦ παρελθόντος ἐφθήμερου.

Εἰς τὰ ὄσπρια συνέβη ἐκπεσμός μετὰ τῶν μεγαλιτέρων, διότι φασόλων ἀφίξεις εἶχομεν 5000 σάκκων ἐνῶ αἱ πωλήσεις ἦσαν μέτρια ἢ δὲ παρακαταθήκη ἀνέχεται εἰς 600 σάκκους. Ἐρεβίνθου ἐπωλήθησαν μόνον 160 σάκκοι ἀπὸ 40 ἕως 52 παράδες ἐνῶ εἰς τοὺς κύμους οὐδὲν σχεδὸν ἐγένετο.

Καὶ οἱ ὄσπροι λίαν ἐχαλαρώθησαν καὶ ἐκπεσμός ἐπῆλθεν εἰς τὰ κυριώτερα εἶδη αὐτῶν. Οἱ καναρόσποροι, μὴ ζητούμενοι ποσῶς ὑπετιμήθησαν εἰς τοὺς 80 παράδες δι' Εὐρώπην καὶ 82—83 δι' ἑσωτερικὴν κατανάλωσιν. Εἰς τοὺς καναδοσπόρους κάμμια δὲν ἔλαβε χώραν πράξεις. Λινοσπόρων ἐπωλήθησαν 300 σάκκοι πρὸς 49—50 παράδες καὶ κέγγρου 150 σάκκοι πρὸς 23—23 1/2. Τὰ ὄσπρια ὡς καὶ τὰ ἀνασόνια διετέλεσαν ἐν ἀπραξίᾳ τῶν τελευταίων περιφερομένων ἀπὸ 3 ἕως 6 γρόσια ἀναλόγως τῆς προελύσεως.

Τὰ ἀποικιακὰ διετέλεσαν εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ παρελθόντος ἐφθήμερου θέσιν, ἐπελθόντος καὶ πάλιν ἐκπεσμοῦ εἰς τὰς πρώτας αὐστριακὰς ζαχάρεις, τιμωμένας 117—118 ἔνεκα πολλῶν φθασμάτων.

Εἰς τὰ ρωσικὰ εἶδη ἐξακολουθεῖ ἀξιόλογος κίνησις ὡς συνήθως συμβαίνει κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν.

Ἐλαια Κυθωνίων καὶ Ἀδραμυτιῶν νέα κατωτέρα ποιότητος ἐπωλήθησαν πρὸς 3 7)8 ἕως 4 τὸ χιλιόγραμμα καὶ Μουδανίων καὶ Κίου πρὸς 4 1)4—4 1)2, ἐὰν δ' ὑπῆρχον ἐκλεκτὰ διὰ τροφὴν ἔλαια εὐκόλως σήμερον θ' ἀπελάμβανον τὰ 5—5 1)2.

Εἰς τὰ σιδηρα εἶχομεν κάποιαν κίνησιν ἄνευ μεταβολῆς τιμῶν, ἀφίχθησαν δὲ 300 τόννοι ἐκ Βελγίου διαφόρων εἰδῶν. Εἰς τὰ λοιπὰ μέταλλα μεταβολὴ δὲν ὑπῆρξεν.

Ἡ ἐπὶ τῶν ὑφασμάτων ἀπραξία ἐπετάθη, αἱ δὲ λαβοῦσαι χώραν μικραὶ πράξεις οὐδόλως συμβιβάζονται μετὰ τὰς ἐν Ἀγγλίᾳ ὑψώσεις, ἢ κατὰστασις δ' αὐτῆ ἐξακολουθεῖ μέχρι παρελεύσεως τῶν ἑορτῶν.

Ἐκ τῶν εἰδῶν τῆς Ἀνατολῆς μόνον 24 κίβωτιον ὀπίου Νίγδης ἐπωλήθησαν ἀπὸ 123 ἕως 130 γρόσια καὶ 47 σάκκοι τραγακάνθου ἀπὸ 24 1)2 ἕως 28.

Ναύλωσις οὐδεμίαν ἐγένετο.

Α. Ζ.

Ὁ ἐπιέθυνος ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ

Κωνσταντινούπολις—Πέραν

Τυπολιθογραφεῖον ΝΕΟΛΟΓΟΥ.